

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis

C 241

47. sējums

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

2004. gada 28. septembris

Paziņojums Nr.

Saturš

Lappuse

I Informācija

.....

II Sagatavošanas dokumenti

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

409. plenārsesija, 2004. gada 2. un 3. jūnijā

2004/C 241/01	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes noteikumu projektu par tiesībām, kas piemērojamas ārpuslīguma saistību attiecībām ("ROM II") — COM(2003) 427 galīgā red. — 2003/0168 (COD)	1
2004/C 241/02	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Komunikāciju starp Komisiju un Padomi, Eiropas Parlamentu, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju — Spēcīgāka farmaceitiskās ķīmijas rūpniecība Eiropā pacienta labā — Aicinājums rīkoties — COM(2003) 383 galīgā red.	7
2004/C 241/03	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma priekšlikums par grozījumiem Padomes lēmumā Nr. 1999/784/EC Par Kopienas dalību Audiovizuālajā Eiropas Uzraudzības institūcijā — COM(2003) 763 galīgā red. - 2003/0293 (COD)	15
2004/C 241/04	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Eiropas Padomes lēmuma ierosinājumu, izstrādājot vadlīnijas Transeiropas enerģijas tīkliem un anulējot nolēmumus Nr. 96/391/EC un Nr. 1229/2003/EC. — COM(2003) 742 galīgā red. - 2003/0297 (COD)	17
2004/C 241/05	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas priekšlikums par kopēju noteikumu ieviešanu atsevišķu preču pārvadāšanas veidiem pa ceļiem (modificētā versija) — COM(2004) 47 galīgā red. — 2004/0017 (COD)	19

LV

Cena:
18 EUR

(Turpinājums nākamajā lapā)

2004/C 241/06	Atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas priekšlikumu, veicot grozījumus Direktīvā 94/62/EC par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem — COM(2004) 127 galīgā red. - 2004/0045 (COD)	20
2004/C 241/07	Atzinums par Padomes Regulas (EC) Nr. 1268/1999 priekšlikumu par Kopienas atbalstu attiecībā uz lauksaimniecības un lauku attīstības pirms iestāšanās pasākumiem kandidātvalstīs Centrālajā un Austrumeiropā pirms iestāšanās periodā — COM(2004) 163 galīgā red. - 2004/0054 CNS	21
2004/C 241/08	Atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikumu direktīvai par pārtiku, kas paredzēta īpašam uzturam (modificētā versija) — COM(2004) 290 galīgā red. - 2004/0090 (COD)	23
2004/C 241/09	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par komunikāciju starp Komisiju un Padomi, Eiropas Parlamentu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, nosakot vadlīnijas Kopienas iniciatīvas "EQUAL" otrajai kārtai attiecībā uz transnacionālo sadarbību, lai attīstītu jaunus paņēmienus visu veidu diskriminācijas un nevienlīdzības novēršanā saistībā ar darba tirgu – Labu ideju brīva kustība (COM(2003) 840 galīgā red.)	24
2004/C 241/10	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Padomes lēmuma projekts par Eiropas Bēgļu fonda izveidošanu laika posmam no 2005. līdz 2010. gadam — COM(2004) 102 galīgā red. - 2004/0032 (CNS)	27
2004/C 241/11	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikumu attiecībā uz regulu par pieejas nosacījumiem gāzes transmisijas tīkliem — COM(2003) 741 galīgā red. - 2003/0302 (COD)	31
2004/C 241/12	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tēmu Reģionālā integrācija un ilgstoša attīstība	34
2004/C 241/13	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par priekšlikumu attiecībā uz Padomes direktīvu, īstenojot vienlīdzības principa ievērošanu starp sievietēm un vīriešiem saistībā ar piekļuvi precēm un pakalpojumiem — COM(2003) 657 galīgā red. - 2003/0265(CNS)	41
2004/C 241/14	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par: Komisijas ziņojums Eiropas Padomei un Parlamentam Veicināt tehnoloģiju pakalpojumus ilgstošā attīstībā - Eiropas Savienības rīcības plāns par labu ekotehnoloģijām (COM(2004) 38 galīgā red.)	44
2004/C 241/15	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Transatlantisko dialogu: kā uzlabot transatlantiskās attiecības	49
2004/C 241/16	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma priekšlikums par grozījumiem direktīvā Nr. 1999/62/EC par smagsvara transporta aplikšanu ar nodokli par atsevišķu infrastruktūru izmantošanu (COM(2003) 448 galīgā red. - 2003/0175 COD)	58
2004/C 241/17	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas priekšlikums, kas nodibina minimālos nosacījumus direktīvas 2002/15/EC un Padomes lēmuma (EEC) Nr. 3820/85 un (EEC) Nr. 3821/85 piemērošanas ievērošanā attiecībā par sociālo likumdošanu ceļu transporta aktivitāšu jomā — COM(2003) 628 galīgā red. - 2003/0255 (COD)	65

II

(Sagatavošanas dokumenti)

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

409. plenārsesija, 2004. gada 2. un 3. jūnijā**Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes noteikumu projektu par tiesībām, kas piemērojamas ārpuslīguma saistību attiecībām ("ROM II")**

COM(2003) 427 galīgā red. – 2003/0168 (COD)

(2004/C 241/01)

Padome 2003. gada 8. septembrī nolēma lūgt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar EK Līguma 262. pantu sniegt atzinumu par sekojošu dokumentu:

Eiropas Parlamenta un Padomes noteikumu projekts par tiesībām, kas piemērojamas ārpuslīguma saistību attiecībām ("ROM II")

Iekšējā tirgus, ražošanas un patēriņa darba grupa, kurai bija uzdots veikt šo darbu, pieņēma savu atzinumu 2004. gada 4. maijā. Ziņojumu sniedza Franks fon Firstenverta (Frank von Fürstenwerth) kungs.

Komiteja savā 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēde) ar 168 balsīm "par", 8 balsīm "atturotie" pieņēma sekojošu atzinumu:

1. Secinājumu rezumējums

1.1 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja apsveic Komisijas ierosinājumu par ārpuslīguma saistību attiecībām piemērojamo kolīzijas tiesību regulēšanu Eiropas priekšrakstu formā. Tādējādi tiek aizpildīts robs, kas līdz šim jūtami traucēja vienotas Eiropas tiesiskās telpas attīstībai.

1.2 Komiteja iedrošina un vienlaikus uzaicina Komisiju, ņemot vērā 9. punktā detalizētāk aprakstītos izmaiņu un korekciju priekšlikumus, iespējami ātri pabeigt šo pasākumu īstenošanu, lai Noteikumi varētu stāties spēkā.

1.3 Komiteja apsveic Komisijas centienus ar pilnīgas harmonizācijas palīdzību novērst pastāvošo tiesisko sadrumstalotību tik svarīgajā starptautisko privāttiesību jomā – ārpuslīguma saistību attiecībās. Tādējādi tiks nenovērtējami vienkāršota situācija tiesību izmantotājiem. Tā vietā, lai katrā atsevišķā, ar ārvalstīm saistītā gadījumā būtu jāpārlecinās par piemērojāmām kolīzijas tiesībām un to saturu, kas vismaz detaļās dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgs, viņš turpmāk varēs balstīties uz vienota normatīvu kopuma, kas sakarā ar Noteikumu tiešo spēkā esamību visās dalībvalstīs būs identisks.

2. Ievads: iniciatīvas pamatojums

2.1 Šie noteikumi ir pirmā reize, kad Komisija ievieš Eiropas Savienībā vienotas kolīzijas tiesības ārpuslīguma saistību attiecību regulēšanas jomā. Attiecībā uz no līgumiem izrietošajām saistību attiecībām šādas vienotas kolīzijas tiesības eksistē jau kopš 1980. gada, kad vairums toreizējo Rietumeiropas valstu nolēma noslēgt Nolīgumu par tiesībām, kas piemērojamas no līgumiem izrietošām saistību attiecībām (Romas Konvencija). Vēlāk Nolīgumam pievienojās vēl citas valstis. Daudzpusīga nolīguma forma toreiz tika izraudzīta tādēļ, ka tajā laikā, atšķirībā no tā, kā tas ir patlaban, Līgums par Eiropas Ekonomisko kopienu neietvēra tiesisko pamatojumu atbilstoša tiesību instrumenta izdošanai, bet tikai iespēju veikt Kopienas tiesiskos pasākumus. Ārpuslīguma saistību attiecību kolīzijas tiesības vēl šobaltdien ir pakļautas attiecīgajiem konkrēto dalībvalstu autonomajiem normatīviem, kas, neskatoties uz to, ka bieži vien ir būvētas uz kopīgu matērijas izpratni, tomēr vismaz atsevišķos gadījumos ievērojami atšķiras un ir ieguvušas savas dažādās iezīmes ne tikai nacionālās tiesvedības un juridiskās zinātnes iespaidā. Tā rezultātā tiesību izmantotājs ir spiests cīnīties ar dažnedažādām grūtībām, kas sākas ar normatīvu sadabūšanu un nepietiekamām valodas zināšanām un turpinās ar iekļaušanos svešā tiesiskajā kultūrā, kā arī ar nacionālās tiesvedības un juridisko zinātņu interpretāciju. Ņemot vērā priekšmetisko sakarību, gan tiesības, kas izriet no līgumsaistībām, gan

ārpuslīguma saistību attiecības ir saistību tiesību daļa, un, lai cik progresīva arī nebūtu Romas Konvencijas Nolīguma noslēgšana, vienmēr ir bijušas sajūtamas tajā iekļauto noteikumu nepilnības. Tajos pietrūka komplementārās daļas ārpuslīguma saistību tiesību formā. Ārpuslīguma saistību attiecību kolīzijas tiesību harmonizāciju, raugoties no panākamās drošības un prognozējamības viedokļa, nosakot pielietojamās materiālās tiesības, var sagaidīt kā ievērojamu progresu salīdzinājumā ar līdzšinējo situāciju Kopienā. Dabiski, ka tiesību izmantotāji iegūtu vēl vairāk, ja Rom-I un Rom-II instrumenti tiktu apkopoti vienotā tiesiskā mehānismā. Komiteja, protams, ņem vērā, ka sakarā ar abu projektu pilnīgi atšķirīgo attīstības statusu šāda perspektīva patlaban paliek tikai iluzora un galvenais mērķis tagad ir pēc iespējas drīz izveidot funkcionējošu režīmu ārpuslīguma saistību attiecību regulēšanai. Komiteja izsaka nožēlu, ka sakarā ar Dānijas iesniegtajiem iebildumiem pret Eiropas Ekonomiskās Kopienas līguma IV sadaļu plānotais tiesiskais instruments šajā dalībvalstī tiešā veidā nebūs pielietojams (neskatoties uz to, ka tai ir brīvprātīgas pielietošanas iespējas) un līdz ar to harmonizācijas efekts būs tikai nosacīti optimāls. Komiteja apsveic Apvienotās Karalistes un Īrijas paziņojumu par to, ka tās vēlas pielietot šo tiesisko instrumentu.

2.2 Tiesiski politiskā situācija

2.2.1 Noteikumi jāaplūko plašos Komisijas leģislatīvo aktivitāšu ietvaros, kas ir vai nu jau pabeigtas vai iepilānotas, vai patlaban atrodas darba procesā. Komitejai atkārtoti bija iespēja izteikt atzinumu par atsevišķiem Komisijas ierosinājumiem.

2.2.2 Vispirms jāmin aktivitātes civilprocesuālo tiesību jomā, īpaši:

- 1968. gada Briseles Nolīguma pārstrāde noteikumu formā, ⁽¹⁾
- Padomes noteikumu projekts sakarā ar Eiropas izpilddokumentu ieviešanu neapstrīdamu prasību īstenošanai, ⁽²⁾
- Noteikumi par tiesas un ārpustiesas civillietu un komercietu dokumentu piegādāšanu dalībvalstīs, ⁽³⁾
- Noteikumi par dalībvalstu tiesu sadarbību pierādījumu vākšanā civillietās un komercietās, ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ Padomes (EC) 2000. gada 22. decembra Noteikumi Nr. 44/2001 par tiesu kompetenci un lēmumu izpildes atzīšanu civillietās un komercietās, OV L 12, 16. 1. 2001., 1. lpp.

⁽²⁾ Padomes noteikumu projekts sakarā ar Eiropas izpilddokumentu ieviešanu neapstrīdamām prasībām, dokuments COM(2002) 159, galīgā redakcija 18. 4. 2002.

⁽³⁾ Padomes (EC) 2000. gada 29. maija Noteikumi Nr. 1348/2000 par tiesas un ārpustiesas civillietu un komercietu dokumentu piegādāšanu dalībvalstīs, OV L 160, 30. 6. 2000., 37. lpp.

⁽⁴⁾ Padomes (EK) 2001. gada 28. maija Noteikumi Nr. 1206/2001 par dalībvalstu tiesu sadarbību pierādījumu vākšanā civillietās un komercietās, OV L 174, 27. 6. 2001., 1. lpp.

— Komisijas ieteikumi par ārpustiesas strīdu izšķiršanas institūciju pamatprincipiem, ⁽⁵⁾

— Padomes lēmums par Eiropas juridiskā tīkla izveidošanu civillietās un komercietās ⁽⁶⁾.

2.2.3 Tālāk jāpiemin darbi materiālo civiltiesību jomā, īpaši:

— Komisijas 2001. gada 11. jūlija ziņojums par Eiropas līgumtiesībām, ⁽⁷⁾

— Direktīvas par patērētāju kredītiem, ⁽⁸⁾

— Direktīvas par ļaunprātīgām klauzulām patērētāju līgumos ⁽⁹⁾.

2.2.4 Plānotie pasākumi īpaši sasauca ar Komisijas darbu materiālo kolīzijas tiesību jomā, kuru Komisija aizsāka ar nopublicēto Zaļo grāmatu par Romas Konvencijas Nolīguma pārvēršanu Kopienas tiesību instrumentā ⁽¹⁰⁾. ROM-II noteikumi ir pielīdzināmi šajā grāmatā ierosinātajiem ROM-I noteikumiem un pavisam dabiski tos papildina.

2.2.5 Visas šīs aktivitātes kalpo mērķim izveidot Eiropas tiesisko telpu, tiesiskos pamatnosacījumus, kas ļautu ekonomikas dalībniekiem vienkāršāk un ar mazākām problēmām izmantot Eiropas iekšējo tirgu, paaugstināt tiesiskās drošības līmeni un atvieglot tiesisko normu pielietošanu tiesās un Eiropas pilsoņu tiesību izmantošanu.

3. Tiesiskie pamati

3.1 Noteikumu priekšmets ir kolīzijas normatīvu unifikācija ārpuslīguma saistību attiecību jomā. Kolīzijas normu harmonizācija tiek regulēta EK Līguma 65. panta b) punktā. Komisijai ir tādas tiesības, ja tas nepieciešams netraucētai iekšējā tirgus funkcionēšanai. Pēc Komitejas domām, šis ir tieši tāds gadījums, jo šeit aplūkoto kolīzijas normu harmonizācija ir ieguldījums, kas palīdz nodrošināt visu Kopienas ekonomikas dalībnieku vienlīdzību ārpus savas valsts robežām, stiprināt tiesisko drošību, vienkāršot tiesisko normu pielietojumu un tādējādi

⁽⁵⁾ Komisijas 1998. gada 30. marta ieteikumi attiecībā uz pamatprincipiem, ko piemēro institūcijas, kas ir kompetentas ar patērētāju tiesībām saistīto strīdu ārpustiesas izskatīšanā (98/257/EC), OV L 115, 17. 4. 1998., 31. lpp.

⁽⁶⁾ Padomes 2001. gada 28. maija lēmums par Eiropas juridiskā tīkla izveidošanu civillietās un komercietās (2001/470/EC), OV L 174, 27. 6. 2001., 25. lpp.

⁽⁷⁾ Komisijas par Eiropas līgumtiesībām ziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam (2001/C 255/01), OV. C 255, 13. 9. 2001., 1. lpp.

⁽⁸⁾ OV L 61, 10. 3. 1990., 14. lpp.

⁽⁹⁾ OV L 95, 21. 4. 1993., 29. lpp.

⁽¹⁰⁾ ES Komisijas Zaļā grāmata par Romas Nolīguma par saistību līgumtiesību pārvēršanu Kopienas tiesību instrumentā (COM(2002) 654 galīgā red.).

veicināt gatavību slēgt darījumus ārvalstīs, kā arī veicināt dalībvalstu tiesisko aktu savstarpējo atzišanu tādējādi, lai attiecīgajiem citas dalībvalsts pilsoņiem būtu tieši saprotama un pamatojama to pareizība.

4. Materiālā pielietojuma joma, trešo valstu tiesību pielietojums (1. un 2. pants)

4.1 Noteikumiem jāregulē kolīzijas tiesības civiltiesību un komerciesību nozarēs (1. panta 1. daļa). Tāpēc jāievieš viennozīmīgas normas, lai izslēgtu pārpratumu iespējas. Likumdevējs šim nolūkam var atsaukties uz terminoloģiju, kas lietota arī Padomes Noteikumos (EC) Nr. 44/2001 (1. pants), jo tai ir definēts saturs. Nodokļu un muitas jautājumu izslēgšana šajā gadījumā ir pašsaprotama. Taču tās pieminēšana par jaunu nenāk.

4.2 Noteikumi neregulēs visu ārpuslīguma saistību attiecību sektoru. Likumdevējs tiktāl ir arī brīdināts nepārvērtēt savu godkāri, lai neapdraudētu projekta kontrolējamību. No šī viedokļa var apsveikt ģimenes, apgādības un mantojuma lietu izslēgšanu (1. panta 2. daļa). Sakarā ar šīs matērijas sabiedriski politisko implikāciju, tā kolīzijas tiesībās tradicionāli tiek regulēta ar atsevišķu instrumentu palīdzību.

4.3 Ar vekseliem un čekiem saistīto lietu, tāpat kā kodolenerģijas izraisīto zaudējumu izslēgšana (1. panta 2. daļa) tiek pamatota ar to, ka šie jautājumi ir apmierinoši noregulēti ar īpašu vienošanos starpniecību, (¹⁾) kuru darbība sniedzas ārpus Kopienas robežām un kuru eksistenci nevajadzētu apdraudēt.

4.4 Ar sabiedrības tiesībām saistītu lietu izslēgšana 1. panta 2. daļas f) apakšpunktā ir nenovēršama, jo tajās skartie jautājumi ir tik cieši saistīti ar sabiedrību statūtiem, ka jautājuma noregulēšanai jānotiek, vadoties pēc šīs kopsakarības.

4.5 Īpaša tēma angloamerikāņu tiesībās ir trasts. Šeit runa ir par konstrukciju, kas atrodas kaut kur pa vidu starp sabiedrības un dibināšanas tiesībām, funkcionālā ziņā atgādina slēptu pilnvaroto pārvaldītāju un kam nav sava juridiskās personas statusa. Kontinentālās Eiropas tiesībās tādu nepazīst. Sakarā ar šīm īpatnībām un tuvību sabiedrību tiesībām, tā netika iekļauta jau Romas Konvencijā (1. panta 2. daļas g) punkts). Un tā kā no Noteikumiem ir izslēgta sabiedrību tiesību daļa, tas pats secīgi attiecas arī uz trastu (1. panta e) punkts).

4.6 Noteikumi min pielietojamās tiesības, neņemot vērā, vai tās ir kādas dalībvalsts vai kādas trešās valsts tiesības (2. pants). Tādējādi tā vadās pēc viena, vispāratzīta kolīzijas tiesību standarta, kas principiāli nepieļauj citu juridisko normu diskriminēšanu kolīzijas tiesībās. Komiteja akcentē, ka tas ir apsveicami. Ja ir pareizs pieņēmums, ka piesaistes elementi norāda uz kādas

lietas risinājumu kādas konkrētas tiesiskās kārtības ietvaros, nevar būt nozīme tam, vai tā ir vai nav Kopienas iekšējā lieta.

5. Normatīvi, kas piemērojami attiecībā uz no neatļautas darbības izrietošām ārpuslīguma saistību attiecībām (3. – 8. pants)

5.1 3. pants līdz ar prasībām, kas izriet no neatļautām darbībām, aplūko tēmas kodolu. Teorētiski šeit tiktu piedāvāta virkne alternatīvu piesaistes elementu, kas vairumā gadījumu bez diferenciācijas tiek dēvēti par *lex loci delicti* (*commissi*), respektīvi, tiesiskā kārtība, kas ir spēkā pārkāpuma izdarīšanas vietā, tiesiskā kārtība, kas ir spēkā vietā, kur notika zaudējumus izraisījušais gadījums, tiesiskā kārtība, kas ir spēkā vietā, kur iestājās pārkāpuma rezultāts, un tiesiskā kārtība, kas ir spēkā cietušā pastāvīgās uzturēšanās vietā. Katrs piesaistes elements savā ziņā ir tradicionāls un labi pamatots. Arī faktiski tie tiek izmantoti dažādās spēkā esošās kolīzijas tiesībās. Tādēļ Eiropas likumdevēja uzdevums ir šai sakarā steidzami ieviest visās dalībvalstīs vienu, vienotu kārtību. Priekšplānā atrodas šis uzdevums, nevis jautājums par to, kādu risinājumu viņš izvēlēties. Turpmākā praktiskā pielietojuma gaitā jāpatur prātā, ka vairumā gadījumu praksē jāstāpās ar visiem vai vairākiem šiem piesaistes elementiem vienlaikus. Cietušā pastāvīgās uzturēšanās vieta parasti būs tā pati, kur notika zaudējumus izraisījušais gadījums, un vienlaikus – arī pārkāpuma izdarīšanas vieta. Līdz ar to praksē strīds par pareizu vietas noteikšanu parasti ir vairāk teorētisks. Eiropas likumdevējs grib izdarīt izvēli par labu nosacījumam par zaudējumu iestāšanās vietu. To, vai tas patiešām atbilst jaunākās kodifikācijas tendencēm šajā jomā, varēs redzēt pēc tam (²⁾), taču šādu izvēli var pamatot ar to, ka tādējādi priekšroka tiek dota cietušā aizsardzībai, tomēr galīgi ignorētas netiek arī kaitējuma nodarītāja intereses. Turpretī, tas netiktu nodrošināts, piemēram, gadījumā, kad noteicošā būtu tikai cietušā pastāvīgās uzturēšanās vieta. Savukārt vadīšanās tikai pēc darbības veikšanas vietas nepamatoti uzlabotu zaudējumu nodarītāja pozīcijas (³⁾), jo neatbilstu cietušā pamatotajām tiesībām uz aizsardzību. Šādi likumdevēja centieni panākt iesaistīto interešu izlīdzinājumu ir akceptējami jebkurā aspektā. 3. panta 2. daļā noteiktais vispārējā nosacījuma ierobežojums gadījumā, ja abām iesaistītajām pusēm ir viena un tā pati pastāvīgās uzturēšanās vieta, atbilst lietas būtībai un novērš nevajadzīgus ekskursus uz svešām tiesiskajām normām. 3. daļa ir piemērojama kā vispārēja korekcija un funkcionālā ziņā atbilst Romas Konvencijas Nolīguma 4. panta 5. daļas 2. teikumam. Taču, piemērojot tiesiskās normas praksē, jāpievērš uzmanība tam, lai ar šo atsevišķiem izņēmuma gadījumiem paredzēto klauzulu dalībvalstīs, kurās līdz šim tika pielietots nosacījums par darbības veikšanas vietu, netiktu aizsegta Kopienas likumdevēja iecerētā principiālā pārorientācija.

(¹) 1930. gada 7. jūnija Ženēvas Konvencija par noteikumiem starptautisko vekseļu privāttiesību jomā un 1931. gada 19. marta Ženēvas Konvencija par noteikumiem starptautisko vekseļu privāttiesību jomā, kā arī 1960. gada 29. jūlija Parīzes Konvencija kopā ar virkni papildinošu nolīgumu.

(²) Atšķirībā no kopš 1999. gada Vācijā spēkā esošā nosacījuma, kas minēts Likuma par Civilt kodeksa ieviešanu (EGBG) 40. panta 1. daļā un nosaka, ka piesaistes kritērijs ir vieta, kur izdarīta attiecīgā darbība.

(³) Šaubu gadījumā viņš pārzina turienes tiesības, viņam ne par ko citu nav jā rūpējas, un noteiktos apstākļos viņš var gūt labumu no riskantām darbībām ar zemu atbildības līmeni.

5.2 Sakarā ar gadījumiem, kas saistīti ar atbildību par produkciju (4. pants) Noteikumos paredzēta tās valsts tiesību pielietošana, kurā atrodas cietušā pastāvīgās uzturēšanās vieta. Galvenokārt uz daļēji karsto diskusiju fona, kas notika pirms 2003. gada 6. janvāra noklausīšanās, pieņemtie noteikumi ir uzskatāmi par kompromisa priekšlikumu. Iespējamie un apspriestie citi piesaistes elementi šķiet mazāk piemēroti: piemēram, iegūšanas vieta var būt pavisam nejauša un noteiktos apstākļos var būt tikpat kā nenosakāma (kā gadījumos, kad pirkums izdarīts internetā). Tikpat nejauša ar atbildību par ražoto produkciju saistītajos gadījumos var būt zaudējumu iestāšanās vieta (piemēram, ja lietas ieguvējs atrodas ceļojumā, kura laikā iestājas zaudējumi). Visbeidzot, par apmierinošu piesaistes elementu nav uzskatāma arī izstrādājuma ražošanas vieta, jo globalizācijas apstākļos tai ar lietas apstākļiem visdrīzāk var būt tikai ļoti ierobežota saistība. Turpretī, likumdevēja izvēlētais piesaistes elements priekšplānā izvirza aizsargājamās cietušās intereses. Viņa izvēli vēl jo vairāk attaisno tas, ka par labu tai Komisijas organizētās noklausīšanās laikā 2003. gada 1. janvārī izteicās arī nepārprotams pārsvars pārstāvju no galvenokārt skartās rūpniecības un apdrošināšanas nozares, tādējādi izrādot pretimnākšanu patērētāju pārstāvjiem. Rūpniecības pamatotās intereses ar galvenās klauzulas ierobežojumu (nesankcionēta laišana apgrozībā) tiks pietiekoši ņemtas vērā arī pēc tās paustā viedokļa noklausīšanās laikā.

5.3 Noteikumos izvirzītais nosacījums attiecībā uz negodīgu konkurenci (5. pants) no jauna atspoguļo šīs jomas klasisko piesaistes kārtību, proti, ka tiek piemērota tās vietas likumdošana, kurā iestājas tieša un būtiska konkurences pārkāpuma izraisīta ietekme (konkurences ietekmēšanas efekta vieta). Šis nosacījums, kas ievērojamās kārtības aspekta gan iekšzemes, gan ārzemju konkurenci aplūko vienādi, nodrošina izredžu vienlīdzību konkurences jomā. Taču šī pati matērija Direktīvu par negodīgu darījumu praksi projekta 4. panta 1. daļā ⁽¹⁾ tiek aplūkota citādi – pēc rezidences valsts principa. Arī tad, ja abu tiesisko instrumentu pamatojumos minētā atšķirība nav iztīrīta, šī pretruna, pielietojot vispārējos Kopienas tiesību principus ir atrisināma sekojoši: Noteikumu 5. pantā tiek regulētas Kopienas ārējās tiesības attiecībā ar trešajām valstīm (vai jomās, kas Direktīvā nav iekļautas), un Direktīvu 4. panta 1. daļa regulē dalībvalstu savstarpējās attiecības iekšējā tirgū. Taču, ja tas ir nepieciešams, Komisija pacentīsies to nepārprotami izskaidrot abu tiesisko instrumentu pamatojumos. Tad gan joprojām saglabājas grūti paciešamā situācija, kad starp attiecībās starp konkurentiem no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ir spēkā vienādi nosacījumi, turpretī, ja abi konkurenti ir no dažādām ES valstīm, iespējams, darbojas nevienādi nosacījumi (tomēr otrais gadījums vairāk ir Direktīvās noteikto materiālo konkurences tiesību harmonizācijas līmeņa jautājums). 5. panta 1. daļā noteiktais vispārējo nosacījumu ierobežojums drīzāk attiecas uz gadījumiem, ar kādiem praksē paredzams sastapties ļoti reti, respektīvi, kad konkurences pārkāpumam ir nevis vispārējās, bet tikai individuālas sekas.

Līdz ar to ir attaisnojama neatļautās darbības pakļaušana vispārējiem noteikumiem. Komiteja ierosina padomāt par šo

noteikumu virsraksta nomainīšanu uz "Konkurence un negodīga komercprakse", lai skaidrāk paustu vēlmi ar Noteikumu starpniecību visaptveroši nosegt visus konkurences pārkāpumus.

5.4 Pirmajā brīdī var radīt izbrīnu tas, ka tiesiskajā instrumentā, kas nodarbojas ar ārpuslīguma saistību kolīzijas tiesībām, ir ietverti noteikumi par personības tiesību pārkāpumiem un privātās sfēras pārkāpumiem (6. pants), jo daudzās likumdošanas tradicionāli šīs jomas ietilpst personīgajās tiesībās. Taču jaunākos laikos daudzās dalībvalstīs ir nostabilizējies citāds vērtējums, un šodien tajās šai matērijai ir iedalīta vieta līdzās normām par neatļautām darbībām. Un tuvā saistība ar 5. un 8. pantā aplūkotajām lietām arī nav apstrīdama. 6. panta 1. daļā minētajam nosacījumam ir jāpiekrīt. Tas pats attiecas arī uz 2. panta nosacījumu par tiesībām uz iebildumiem un savu lietas apstākļu izklāstu. Komiteja ierosina apsvērt, vai izņēmuma nosacījums par labu *lex fori* pie noteiktiem apstākļiem netiek pārspīlēts jau ar 22. pantu vien.

5.5 Videi nodarītā kaitējuma jomā (7. pants) pamatnoteikums atbilst vispārējai pārkāpumu piesaistei saskaņā ar 3. pantu, taču cietušajam tiek dota iespēja izvēlēties (noteiktos apstākļos viņam izdevīgākās) tiesiskās normas, kas ir spēkā vietā, kur noticis zaudējums izraisījušais gadījums. Nevar nepamanīt, ka Kopienas likumdevējs, ar cietušajam piešķirtajām izvēles tiesībām laužot pamatnosacījumu, maskēdamies aiz kolīzijas tiesībām, patiesībā seko mērķiem, kas atrodas ārpus šīm tiesībām, jo viņš vispārīgas profilakses veidā piedraud potenciālajam vides kaitniekam ar stingrākām materiālo tiesību normām un tādējādi mēģina viņu motivēt sevišķi rūpīgai apkārtējās vides sargāšanai. Šis aspekts ir nepārprotami saskatāms arī 7. panta pamatojumā.

5.6 Piesaistes nosacījumi sakarā ar intelektuālā īpašuma aizsardzību (8. pants) atbilst šajā jomā vispāratzītajai kārtībai, saskaņā ar kuru noteicošās ir tās tiesību normas, kas ir spēkā vietā, kur tiek pieprasīta aizsardzība. Tas noved pie apsveicami vienlīdzīgas situācijas gan rezidentiem, gan ārvalstniekiem attiecīgajā suverēnajā teritorijā. Būtu tikpat kā neiespējami izskaidrot, kādēļ gan kāda ārzemnieka garīgā darba rezultātam pienāktos lielāka vai mazāka aizsardzība nekā rezidenta. 8. panta 2. daļa pauž pašsaprotamas lietas.

6. Piemērojamie noteikumi ārpuslīguma saistību attiecībām, kas neizriet no neatļautām darbībām

6.1 Kaut arī tiesiskās normas, kas attiecas uz neatļautām darbībām un ir aprakstītas Noteikumu II nodaļas 1. daļā, veido ārpuslīguma saistību attiecību smagumpunktu, tomēr, ir nepieciešami piemērojami nosacījumi, sevišķi, gadījumos, kad notiek neattaisnota iedzīvošanās vai uzņēmējdarbības vadīšana bez atbilstoša pilnvarojuma. Papildus šādiem gadījumiem dalībvalstīs dažādos apjomos un dažādā intensitātē ir pazīstamas vēl citas ārpuslīguma saistību attiecības, kuru noregulēšanai tiek piedāvāts izmantot kādu vispārīgo klauzulu, kā to 9. panta 1. daļā pamatoti dara.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu projekts par negodīgu praksi, iekšējā tirgū veicot darījumus starp uzņēmumiem un patērētājiem, un par izmaiņām Direktīvās 84/450/EEC, 97/7/EC un 98/27/EC 18. 06. 2003. Dokumentā COM(2003) 356.

6.2 Ja ārpuslīguma attiecības balstās uz arī bez tā starp pusēm pastāvošām tiesiskajām attiecībām (šeit pieskaitāmi arī līgumi), lietas būtībai atbilstoši ir jautājuma noregulēšanai atsaukties uz tām tiesībām, kam ir pakļautas šīs jau tāpat pastāvošās tiesiskās attiecības (akcesoriska piesaiste). Taču tieši attiecībā uz līgumiem, kas Noteikumos tiek pieminēti īpaši, jāievēro Romas Konvencija, kur šai pielietojuma jomai noteikta pašai sava regulēšanas kārtība. Taču 9. panta 1. daļa ir noformulēta pietiekoši elastīgi, lai būtu nodrošināts nevainojams savienojums ar Romas Konvenciju, kas nenoved ne pie kādām pret-runām. 9. panta 2. daļas nosacījums saturiskā ziņā atbilst Noteikumu 3. panta 2. daļai, un tā pamatojams balstās uz tādiem pašiem iemesliem.

6.3 Nosacījumi attiecībā uz neattaisnojamu iedzīvošanos, kas pielietojumam piesaista tās valsts tiesības, kurā šī iedzīvošanās ir notikusi (9. panta 3. daļa), atbilst vairumā dalībvalstu atzītajiem pamatprincipiem. Ja iedzīvošanās notiek uz (spēkā neesošu) līgumattiecību pamata, saskaņā ar 9. panta loģiku tomēr būtu jāpiemēro šī panta 1. daļa. ⁽¹⁾ Būtu derīgi to normatīvu tekstā izteikt skaidrāk, lai jau no paša sākuma mazāk kompetentiem tiesību izmantotājiem par to nerastos nekādas šaubas. Kā piemērs šeit varētu kalpot Vācijas Likuma par civilkodeksa ieviešanu (EGBG) 38. panta 1. un 3. daļa, kas vadās pēc šī paša pamatprincipa. Saskaņā ar paskaidrojumiem, ko Komisijas pārstāve sniedza attiecībā uz Noteikumiem, šī piesaiste būtu jāpielieto tikai tādā gadījumā, ja nav iespējams jau tāpat veikt akcesorisku piesaistišanu saskaņā ar 9. panta 1. vai 2. daļas nosacījumiem. Komiteja uzskata, ka tas būtu jāizsaka daudz skaidrāk, lai neradītu tiesību izmantotājiem pārpratumus.

6.4 Attiecībā uz darījumu vadību bez pilnvarojuma Noteikumi vēlas pielietot uzņēmuma īpašnieka pastāvīgajā uzturēšanās vietā spēkā esošo kārtību (izņemot īpašos gadījumus, kas minēti 9. panta 4. daļas 2. teikumā). Šis nosacījums piešķir ar kolīzijas tiesībām saistītas priekšrocības uzņēmuma īpašniekam. Ja izmantotu piesaisti normām, kas ir spēkā darījumu veicēja (uzņēmuma direktora) pastāvīgās uzturēšanās vietā, priekšrocības iegūtu viņš. Taču pastāv arī iespēja, ko, acīmredzot, nav apsvēris likumdevējs, proti, izmantot kolīzijas tiesību neitralitāti, kā ietvaros par pielietojamām tiek pasludinātas tās tiesību normas, kas ir spēkā attiecīgā darījuma veikšanas vietā. Komisija tiek uzaicināta apsvērt, vai piemērotāks nebūtu šāds risinājums. Jo vairāk tas ir spēkā tādēļ, ka likumdevējs jau 9. panta 4. daļas 2. teikumā ir iekļāvis nosacījumu, kas ir orientēts ierosinātajā virzienā. Saskaņā ar paskaidrojumiem, ko Komisijas pārstāve sniedza attiecībā uz Noteikumiem, šī piesaiste būtu jāpielieto tikai tādā gadījumā, ja nav iespējams jau tāpat veikt akcesorisku piesaistišanu saskaņā ar 9. panta 1. vai 2. daļas nosacījumiem. Komiteja uzskata, ka tas būtu jāizsaka daudz skaidrāk, lai neradītu tiesību izmantotājiem pārpratumus.

6.5 Izņēmuma klauzula, kas 9. panta 5. daļā pamatojas uz tiesiskajām normām, ar kurām pastāv ciešāka saistība, atbilst Noteikumu 3. panta 3. daļai, un tai ir tādi paši pamatojuma iemesli. Vienlaikus rodas jautājums, vai no šejienes kopumā nav atvasināms kāds augstākstāvošs princips, kas varētu pretendēt

uz spēkā esamību attiecībā uz visām Noteikumos iekļautajām norādēm, respektīvi, arī attiecībā uz 4. līdz 8. pantu, kam tas nav vēl paredzēts. Komisija varētu to apsvērt un atbalsta gadījumā iekļaut 3. sadaļā atbilstošu normu. Šādā gadījumā 3. panta 3. daļa un 9. panta 5. daļa būtu svītrojamas.

6.6 9. panta 6. daļa, pēc Komitejas domām, ir liekas, jo šīs pašas konsekvences jau izriet no īpašā nosacījuma eksistences 8. pantā. Taču noteikuma saglabāšana arī nevienam nekaitē.

7. Kopējas kolīzijas normas no neatļautām darbībām izrietošām ārpuslīguma saistību attiecībām un ārpuslīguma attiecībām, kam ir cits cēlonis nekā neatļautas darbības

7.1 II daļas 3. sadaļas virsraksts ir nevajadzīgi sarežģīts un apgrūtina izpratni. Komiteja šeit iesaka sekot Romas Konvencijas Nolīguma piemēram un pārdēvēt sadaļu par "Vispārējiem noteikumiem".

7.2 Piešķirot ārpuslīguma saistību attiecību pusēm iespēju vēlāk izvēlēties piemērojamo likumdošanu (10. pants), Noteikumi pamatoti vadās pēc progresīvas tendences, kas vairāk vai mazāk realizēta Vācijas Likuma Civilkodeksa ieviešanu (EGBG) 42. pantā un Nīderlandes Starptautisko privāttiesību likumā (NIPR) 6. pantā. Komiteja to uzskata par apsveicamu. Iebilde par nedisponējamām tiesību normām 10. panta 2. un 3. daļā ir atzīts standarts, kas palīdz novērst to, ka puses apiet noteikumus, un tādēļ, kaut arī tas sarežģī tiesisko normu pielietojuma praksi, kritiku nepelna.

7.3 Regulējot Noteikumu 3. līdz 10. panta pielietojuma jomu, likumdevējs atbilstoši pielāgotā formā seko Romas Konvencijas 10. panta piemēram. Sīkā detalizācija ievēribas cienīgā veidā ļauj pamanīt centienus panākt augsta līmeņa tiesisko drošību.

7.4 Taču Noteikumu 11. panta d) punktā ietvertais nosacījums šķiet problemātisks tādā aspektā, ka *lex fori* procesuālās tiesības ir pakļautas vispārāztītiem pamatprincipiem. Eiropas likumdevējam nevajadzētu tam pieskarties. Ciktāl ir runa par Procesuāliem pasākumiem materiālu prasību īstenošanai un (preventīvai) nodrošināšanai, tiem procesuālo tiesību aspektā vajadzētu pakļauties tikai kompetentās tiesas normām. Jautājums par to, vai prasība pastāv kā tāda (materiāli), būtu jārisina saskaņā ar 3. līdz 10. pantā noteiktajām normām. Pamatojumā akcentēs tas, ka likumdevējs to arī ir domājis. Tur, kur procesuālais ceļš uz īstenošanu un materiālās prasības savā starpā tik cieši saaužas kopā, ka atdalīt vairs nav iespējams, ir attaisnojama noteikuma par *lex fori* izņēmuma pielietošana, un var piesaistīt *lex causae*.

7.5 12. pants, kas regulē sarežģīto iejaukšanās normu tēmu (piespiedu nosacījumi, *lois de police*), sasaucas ar Romas Konvencijas Nolīguma 7. pantu (ievērojot no pašas lietas izrietošās modifikācijas) un tādējādi atbilst vispārāztītajam kolīzijas tiesību standartam. Apzīmējumi, kas atšķiras no Romas Konvencijas Nolīguma, atbilst šīs jomas valodas lietojumam, kas kopš 1980. gada ir piedzīvojis tālāku attīstību.

⁽¹⁾ Tas arī īsumā un tādēļ tieši saprotamā veidā ir pamatojums. (24. lpp.).

7.6 13. pants nosaka priekšnoteikumus tam, lai drošības un uzvedības noteikumu aspektā būtu iespējama tieša piesaiste, kas principā ir pamatoti. Pēc Komitejas domām, noteicošai vajadzētu būt tai kārtībai, kāda ir bijusi spēkā darbības veikšanas vietā, jo tās ievērošanu var pieprasīt no kaitējuma nodarītāja. Hāgas Konvencijas par ceļu satiksmes negadījumiem 7. panta nosacījumi par attiecībā uz ceļu satiksmes negadījumiem pielietojamām tiesiskām normām, starp citu, (pretēji pamatojumam – 28. lpp.) ir jāuztver šādā izpratnē, jo tie ir orientēti uz negadījuma vietu. Komisijas pārstāvis pēc pieprasījuma arī izskaidroja 13.pantu šādā izpratnē. Pēc Komitejas domām, tas tomēr nebūs pietiekoši skaidrs, vismaz ne visu valodu redakcijās. Tādēļ Komiteja uzaicina Komisiju 13. pantā pasludināt par noteicošiem tos drošības un uzvedības noteikumus, kas bija spēkā darbības veikšanas vietā.

7.7 Uz tūlītēju pretenziju uz atbildību izvirzīšanu apdrošinātājam attiecināmais piesaistes nosacījums atbilst lietas būtībai un atspoguļo arī materiālo atbildību procesuālo tiesību nosacījumiem, kas ietverti Padomes Noteikumu (EC) Nr. 44/2001 11. panta 2. daļā.

7.8 Nosacījums par likumīgu prasījuma tiesību pāriešanu (15. pants) atbilst Romas Konvencijas 13. pantam un nekādas problēmas neizraisa. Komisijai būs jāpievērš uzmanība tam, lai šī atbildība saglabātos arī pēc Romas Konvencijas pārstrādāšanas par Eiropas noteikumiem (Rom-I noteikumi). Tas pats attiecas arī uz 17. pantu (par pierādījumu), kas atbilst Romas Konvencijas 14. pantam. 16. pants atspoguļo atšķirīgās materiālas dēļ tikai par paraugu izmantojamās Romas Konvencijas 9. panta 4. daļas pārņemšanu un ir uzskatāms par veiksmīgu adaptāciju.

8. Citi noteikumi / nobeiguma noteikumi

8.1 Noteikumu III un IV nodaļā aplūkotās tēmas aplūko lielākoties neproblemātiskus, jo vispārējiem kolīzijas tiesību standartiem atbilstošus nosacījumus, kam nav nepieciešama atsevišķi, padziļināti komentāri. Īpaši tas attiecas uz 20. pantu (atgriezeniskās un tālākās norādes uz normām izslēgšana), kas atbilst Romas Konvencijas 15. pantam, 21. pantu (valstis ar vairākām tiesību sistēmām), kas atbilst Romas Konvencijas 19. pantam, 22. pantu (*forum ordre public*), kas atbilst Romas Konvencijas 16. pantam, un 25. pantu (saistība ar eksistējošu nolīgumu), kas atbilst Romas Konvencijas 21. pantam.

8.2 Noteikumu 18. pantā teritorijas, kas nav tieši pakļautas nevienai suverēnai varai, Noteikumu piemērošanas vajadzībām tiek pielīdzinātas kādas valsts suverēnajai teritorijai. Tādējādi kolīzijas tiesību sistēmā tiek novērstas nevēlamas nepilnības vai nejaušas piesaistes. Komiteja to uzskata par apsvēcamu.

8.3 Kādas personas pastāvīgās uzturēšanās vietai mūdienu starptautiskajās privāttiesībās un saistībā ar tām – arī Noteikumos ir būtiska loma piesaistes noteikšanā. Taču, ja fiziskas personas pastāvīgās uzturēšanās vieta nekādas nozīmīgas problēmas nesagādā, attiecībā uz juridiskām personām šai

sakarā var rasties šaubas. Noteikumi to atbilstošā veidā novērš, nosakot par noteicošo galvenās filiāles atrašanās vietu. Iespaidošanās no Padomes Noteikumiem (EC) Nr. 44/2001 60. panta nebūtu atbilstošs risinājums, jo tie kopumā vadās nevis pēc pastāvīgās uzturēšanās vietas, bet gan pēc dzīvesvietas, turklāt tajos ietvertais trīskāršais risinājums samazinātu tiesisko drošību.

8.4 24. pantu likumdevējs iekļāva Noteikumu tekstā tikai pēc atbilstošiem ierosinājumiem, kas izskanēja noklausīšanās laikā 2003. gada janvārī. Tā paraugs ir atrodams Vācijas Likuma par Civilt kodeksa ieviešanu 40. panta 3. daļā, kura uzdevums ir jau uz materiāli tiesiskās bāzes novērst pretenziju izvirzīšanu, kas pēc *communis opinio in der* Kopienā ir klasificējamas kā ārkārtējas, un tādējādi padarīt nevajadzīgu strīdu vai diskusijas par to, vai tās ir vai nav *pretrunā ar ordre public*. Komiteja uzsver, ka šis likumdevēja nodoms pelna uzslavu, taču vienlaikus iesaka padomāt par to, ka tam, kuram pienākas atbildība, nenāktu par labu, ja viņš (tiesiski politisku iemeslu dēļ, kas ir jāpieņem paši par sevi) vispār nesaņemtu atbildību par nodarītiem zaudējumiem, jo kāds svešu materiālo tiesību nosacījums vienlaikus ir pamats gan no dalībvalstu viedokļa atbilstošai zaudējumu kompensācijai, gan neakceptējamai zaudējumu kompensācijai (*punitive damages, triple damages*). Komiteja ir nobažījusies, ka pašreizējais 24. panta formulējums tomēr varētu kalpot kā atbalsts tieši šādam totālam prasību noraidījumam. Tādēļ tā ierosina pārstrādāt nosacījumu sekojošā redakcijā:

“Kāda saskaņā ar šiem Noteikumiem pielietojama likumdošanas norma nepamato prasību tikai tādā gadījumā un tikai tik lielā mērā, cik tā acīmredzami kalpo citiem nolūkiem, nevis atbilstošai zaudējumu atlīdzināšanai cietušajam.”

8.5 Noteikumu 25. pantā ir ietverta iebilde par labu starptautiskiem nolīgumiem, kuri ir saistoši attiecīgajām dalībvalstīm, piešķirot tiem noteicošo lomu ārpuslīguma saistību attiecības regulējošo kolīzijas tiesību jomā. Būtībā šis nosacījums atbilst Romas Konvencijas 21. pantam, taču, pretēji tai, nepieļauj brīvu līgumsaistību uzņemšanas nākotnē, ja tās neatbilst Kopienas tiesiskajām normām. Šo atšķirību var izskaidrot ar to, ka Noteikumi ir paredzēti kā vadošie normatīvi, kas ir saistoši nacionālajiem likumdevējiem, un ar nepieciešamību nākotnē novērst tālāku tiesiskās situācijas sadrumstalotību Kopienā. Komiteja atbalsta šo iebildi, jo tā nodrošina iespēju dalībvalstīm arī turpmāk pildīt pagātnē nodibinātās līgumsaistības un vienlaikus turpināt savu līdzdalību svarīgos, pa daļai visā pasaulē spēkā esošos nolīgumos. Komiteja šai sakarā atgādina 1896. gada 9. septembra Bernes Konvenciju Par literatūras un mākslas darbu aizsardzību, Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), 1910. gada 23. septembra Starptautisko nolīgumu par vienotu noteikumu pieņemšanu par palīdzības sniegšanu un glābšanu uz jūras un Starptautisko nolīgumu par jūras kuģu īpašnieku atbildības ierobežošanu.

9. Secinājums

Komiteja uzaicina Komisiju pēc tam, kad būs veiktas korekcijas, pēc iespējas ātri pabeigt darbu pie Noteikumiem, lai tie varētu stāties spēkā. Komisijai uzdots sekojošais:

- sniegt skaidrojumu par Noteikumu 5. panta relāciju ar Direktīvu 4. panta 1. daļu attiecībā uz negodīgu konkurenci un atbilstoši pieskaņot pamatojumu,
- pārbaudīt, vai izvēles tiesību piešķiršana cietušajam vides kaitējumu gadījumos (7. pants) patiešām ir piemērots risinājums,
- skaidrāk noformulēt Noteikumu tekstā 9. panta 3. un 4. daļas un 9. panta 1. un 2. daļas savstarpējo relāciju,
- apsvērt, vai nebūtu piemērotāk 9. panta 4. daļā pasludināt par noteicošām tiesību normas, kas ir spēkā darījuma veikšanas vietā,

- pārbaudīt, vai 9. panta 5. daļai varētu piešķirt vispārēja Noteikumu pamatprincipa statusu un iekļaut to 3. sadaļā,
- nomainīt 3. sadaļas virsrakstu uz "Vispārēji noteikumi",
- Noteikumu 13. pantā par neapstrīdami noteicošo pasludināt to drošības un uzvedības kārtību, kas ir bijusi spēkā vietā, kur attiecīgā darbība veikta,
- pārstrādāt 24. pantu sekojošā redakcijā:

"Kāda saskaņā ar šiem Noteikumiem pielietojama likumdošanas norma nepamato prasību tikai tādā gadījumā un tikai tik lielā mērā, cik tā acīmredzami kalpo citiem nolūkiem, nevis atbilstoši zaudējumu atlīdzināšanai cietušajam."

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Komunikāciju starp Komisiju un Padomi, Eiropas Parlamentu, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju – Spēcīgāka farmaceitiskās ķīmijas rūpniecība Eiropā pacienta labā – Aicinājums rīkoties

COM(2003) 383 galīgā red.

(2004/C 241/02)

2003. gada 16. oktobrī Eiropas Komisija pieņēma lēmumu konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 262. pantu par Komunikāciju starp Komisiju un Padomi, Eiropas Parlamentu, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju – Spēcīgāka farmaceitiskās ķīmijas rūpniecība Eiropā pacienta labā – Aicinājums rīkoties

Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa darba grupā, kas bija atbildīga par komitejas darba sagatavošanu attiecībā uz šo jautājumu, pieņēma tās atzinumu 2004. gada 4. maijā. Ziņojumu sniedza O'Nilas kundze (Mrs O'Neill).

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar 164 balsīm "par", "pret" 1 un "atturējās" 10.

1. Pamatojums

1.1 Jau sen ir ticis atzīts, ka farmaceitiskās ķīmijas rūpniecība Eiropā spēlē nozīmīgu lomu gan rūpniecības, gan veselības sektorā. Eiropas institūciju ietvaros dažādu komponentu izveidei ir pievērsta ievērojama uzmanība. Šie komponenti veido rūpniecību un sniedz no tās izrietošas priekšrocības pacientiem.

1.2 Lai to īstenotu, Lisabonas Padome 2000. gadā uzstādīja ES stratēģisko mērķi "izveidot viskonkurencspējīgāko un dina-

miskāko, uz zināšanām balstītu ekonomiku pasaulē, kas spēj attīstīt ilgstpējīgu ekonomisko izaugsmi ar vairāk un labākām darba vietām un lielāku sociālo kohēziju", kurā farmaceitiskā ķīmijas rūpniecība spēlētu svarīgu lomu.

1.3 Ministru Padome, tās secinājumos Par medicīnas produktiem un sabiedrības veselību 2000. gada jūnijā, uzsvēra jaunu medikamentu nozīmīgumu ar vērā ņemamu pievienoto terapeitisko vērtību, lai varētu sasniegt gan rūpnieciskā, gan sabiedrības veselības sektora mērķus.

1.4 Ziņojums "Globālā konkurencspēja farmaceutiskās ķīmijas rūpniecībā: Eiropas perspektīva⁽¹⁾" (parasti saukts "Pammolli ziņojums") tika prezentēts Komisijai 2000. gada novembrī. Ziņojumā tika paskatīti vairāki jautājumi, kam bija nepieciešams pievērst uzmanību. Tika izvirzīts arī sekojošs secinājums "Eiropa atpalcē no ASV tās spējā radīt, organizēt un uzturēt jaunus procesus, kas paliek arvien dārgāki izmaksu ziņā un kas ir organizatoriski sarežģīti."

1.5 Komisijas komunikācijas pamatojums ir apsvērt jautājumus, kas izvirzīti gan Pammolli ziņojumā, gan sekojošajos ziņojumos, jo ir atzīts, ka farmaceutiskās ķīmijas rūpniecība spēlē svarīgu lomu Eiropas Savienības veselības un ekonomikas jomā, gan arī sociālajos jautājumos.

1.6 Ievērojams progress ir sasniegts Kopienas mārketinga autorizācijas procedūru izveidē un Eiropas Medikamentu izvērtēšanas aģentūras (EMIA) nodibināšanā 1995. gadā.

1.7 2000. martā veselības politikas konsultantu grupa apgalvoja Komisijai, ka sabiedrības veselības mērķis farmaceutiskās ķīmijas rūpniecības sektorā ir "izgatavot pieejamus, efektīvus, augstas kvalitātes, drošus medikamentus, ieskaitot jaunākos, visiem tiem, kam pēc tiem ir nepieciešamība, neatkarīgi no tā, kādi ir to ienākumi vai sociālais statuss"⁽²⁾.

1.8 Komisija turpina veidot vienoto tirgu farmaceutiskās ķīmijas rūpniecībā, stimulējot izpēti darbību un attīstību⁽³⁾, padarot ES pievilcīgāku investoriem un izveidojot sistēmas, kas nodrošina pacientiem lielāku izvēli, ņemot vērā medikamentu pieejamību un cenu.

1.9 Bez tam Komisija izveidoja jaunu Augstākā līmeņa grupu medikamentu izgatavošanā un nodrošināšanā (G10 medikamenti)⁽⁴⁾ ar nolūku sniegt svaigu skatījumu attiecībā uz problēmām, kas radušās farmaceutiskās ķīmijas rūpniecības sektorā saistībā ar nacionālajām un kopienas kompetencēm. Šī grupa ir atbildīga par medikamentu ražošanu un no tās tiek sagādāti radoši problēmu risinājumi.

1.10 2002. gada maijā G10 grupa publicēja ziņojumu "Augstākā līmeņa grupa par medikamentu izgatavošanu un nodrošināšanu". Vienbalsīgi pieņemtā pieeja 14 rekomendācijās, ko grupa izveidoja, ir Komisijas "Aicinājuma rīkoties" pamatā. EESK tika lūgta sniegt atzinumu par šo "Aicinājumu rīkoties" (Pielikums).

1.11 Nostāju papildināja Padomes rezolūcija par tēmu "Problēmas farmaceutiskās ķīmijas rūpniecības un sabiedrības veselības sektorā – uzmanības fokusēšana uz pacientiem"⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Uzņēmuma dokuments Nr. 1/2001.

⁽²⁾ Izveidojusi Augstākā līmeņa veselības komiteja.

⁽³⁾ Padomes secinājumi par iekšējo tirgu 18.05.1998.

⁽⁴⁾ Eiropas Komisijas Augstākā līmeņa grupa medikamentu izgatavošanā un nodrošināšanā. Aicinājums rīkoties. G10 medikamenti 7.5.2002.

⁽⁵⁾ Padomes rezolūcija 01. un 02.12.2003.

2. Komunikācijas mērķis

2.1 Komunikācijas mērķis ir "noteikt, kā Komisija redz G10 rekomendācijas, kas izvirzītas pašreizējā kontekstā". Nacionālās kompetences jomās Komisija izvirza virzienu, kādu tā uzskata dalībvalstīm vajadzēt ieturēt. Bez tam komunikācijas mērķis ir noteikt, ko Komisija varētu darīt, lai veicinātu procesu un, jo sevišķi, lai varētu veikt svarīgo izmaiņu un lietderīguma uzraudzības funkciju.

2.2 Šajā kontekstā Komisija izvirza piecas lielākās komunikācijas tēmas, kas ietver jautājumus Eiropā:

— priekšrocības pacientiem;

— konkurencspējīgas rūpniecības attīstīšana Eiropā;

— ES zinātnes bāzes stiprināšana;

— medikamenti paplašinātā Eiropas Savienībā;

— pieredzes apmaiņa starp dalībvalstīm.

3. Teksts – vispārēji komentāri

3.1 Farmaceutiskās ķīmijas rūpniecībai ir sarežģītas savstarpējās attiecības ar veselības aprūpes sistēmām, izpēti darbību, pacientiem un konkurējošām kompānijām. Šī rūpniecība nodrošina daudz darba vietas visā Eiropas Savienības teritorijā. No industrijas tiek pieprasīts, lai tā būtu radoša un labi funkcionētu ar atšķirīgajām sistēmām ASV un Japānā. Šīs komunikācijas nolūks ir izveidot integrētu pieeju, lai radītu priekšrocības rūpniecībai un pacientiem, kā arī lai stimulētu ilgtspējīgu attīstību kā galveno ieguldījumu dinamiskā, uz zināšanām balstītā ekonomikas izveidē Eiropā. EESK uzskata, ka tas ir galvenais uzdevums.

3.2 Rūpniecības konkurencspēja ir vērā ņemams jautājums. Bieži vien tiek veidoti salīdzinājumi ar rūpniecības sasniegumiem ASV. Ir svarīgi uzsvērt, ka tas nenotiek farmaceutiskās ķīmijas rūpniecības struktūras defekta dēļ, bet izriet no tirgus fragmentācijas, kas ir ļoti atšķirīga nacionālajā līmenī. Tā rezultātā rodas fragmentēta pieeja izpēti darbībai, jaunradei un medikamentu klasificēšanai recepšu un bez recepšu kategorijās. Šī situācija rodas no tā, ka ir jāievēro lēmumu pieņemšanas process 25 nacionālajās valdībās, tādējādi arī rodas atšķirības to sociālās nodrošināšanas un veselības politikā. Tas atstāj ietekmi uz investīciju piesaisti izpēti darbībā un attīstībā, produktu pieejamībā un priekšrocību nodrošināšanā pacientiem konsekvētā veidā visās dalībvalstīs.

3.3 Ir svarīgi, ka rūpniecības loma tiek apzināta saistībā ar nodibinātajām veselības aprūpes sistēmām dalībvalstīs, kā un kādā apjomā tām tiek sniegts finansējums un kā nodrošināt, ka pacientiem katrā dalībvalstī ir pieejami visi autorizētie medikamenti Eiropas Savienībā. Kamēr tas ir galvenais Komisijas mērķis, EESK identificē novirzīšanos, nodrošinot medikamentu pieejamību, un izvērtē dalībvalstu spēju ieguldīt kapitālu šajā procesā. Jo sevišķi EESK pievērš uzmanību potenciālajai ietekmei uz kandidātvalstīm.

3.4 EESK uzsver augošo nozīmi iesaistīt pacientus lēmumu pieņemšanas procesā un partnerattiecību attīstīšanā starp valsts, privātajām un pacientu grupām, lai gūtu savstarpēju labumu. Lai gan EESK pozitīvi vērtē ietverošo pieeju, ko ir ieteikusi Komisija, tā bija vīlusies, ka G10 grupai par medikamentiem nebija lielāka reprezentējošā bāze.

3.5 EESK atzīst, ka pierādījumi rāda, ka notiek Eiropas farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības konkurētspējas samazināšanās. Tomēr, lai gan ir noteikti rūpniecības trūkumi Eiropas modelī, ir svarīgi fokusēt uzmanību uz pieejamajām prasmēm, nodibinātajām struktūrām un sasniegumiem Eiropā, nekā balstīties uz pieņēmumu, ka ASV modelis noteikti ir labākais vai vienīgais ceļš. Galvenais mērķis ES modelī ir panākt veselības aprūpes sistēmu efektivitāti, lai pildītu pacientu vajadzības – gan medicīniskās, gan ekonomiskās vai sociālās, tajā pašā laikā veicinot farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības ekonomiskās aktivitātes.

3.6 Komunikācijas spektrs no Komisijas ir ļoti plašs un EESK gribētu pievērst uzmanību jau iepriekš izteiktajiem atzinumiem, ka pasākumi, kas nepieciešami, lai sasniegtu progresu šajās jomās, ir novecojuši. EESK arī vēlētos uzzināt, kā Komisija panāks straujāku progresu šīs komunikācijas aspektā⁽¹⁾.

3.7 Komisija uzsver sasniegumu uzraudzības un izvērtēšanas svarīgumu līdz ar snieguma rādītājiem. EESK min problēmas, kas saistītas ar atbilstošas statistiskās informācijas un pierādījumu trūkumu, uz kā pamata izvērtēt progresu un vēlamā attīstību. Ir nepieciešami labāki procesi, saskaņā ar kuriem definēt, kāda informācija ir jāievāc. Bez tam EESK vēlētos redzēt daudz aktīvāku un caurspīdīgāku sistēmas izveidi.

3.8 Ir atzīts, ka farmakoloģijas sektors nodrošina daudz darba vietu ne tikai tiešajiem rūpniecības darbiniekiem, bet arī darbiniekiem citos izpētes sektoros, saistītajās kompānijās, universitātēs un veselības sektorā. Tomēr pastāv uzskats, ka bez

saskaņotākas pieejas attiecībā uz izpētes darbību un jaunradi Eiropā, kā arī bez adekvātām investīcijām šajā sektorā tiks zaudēti prasmīgi darbinieki.

3.9 Lai gan EESK apzinās problēmas, lai radītu vienoto tirgu esošajās un topošajās dalībvalstīs, tā vēlētos redzēt skaidras stratēģijas, lai sasniegtu šo mērķi farmaceitiskās ķīmijas rūpniecībā. Ir jāņem vērā atšķirības starp ES līmeni un nacionālajām kompetencēm attiecībā uz medicīnisko produktu marketingu, jo sevišķi pievēršot uzmanību atšķirīgajās veselības aprūpes un finansēšanas sistēmām katrā dalībvalstī. EESK vēlreiz vēlētos uzsvērt svarīgumu, ko tā piešķir faktam, ka cilvēka veselības aizsardzībai ir jābūt pirmajā vietā regulā (kā tas ir noteikts jau iepriekšējos atzinumos). Nemot vērā šo sabiedrības veselības mērķi farmakoloģijas sektorā, ir jāgatavo augstas kvalitātes, droši medikamenti, ieskaitot jaunus medikamentus, kas pieejami visiem, neatkarīgi no ienākumiem vai sociālā statusa⁽²⁾.

4. Komisijas ieteiktā rīcība

4.1 Priekšrocības pacientiem

4.1.1 Veselības aprūpes uzdevums kļūst arvien vairāk saistīts ar pacientiem, kas pievērš lielāku interesi savai veselībai un aprūpes iespējām. Arī Komisija ir atzinusi pacientu iesaistīšanas svarīgumu. EESK pozitīvi vērtē pacientu iesaistīšanas metožu radīšanu un atbalstīšanu visos līmeņos.

4.1.2 Nesen izveidotais Eiropas Pacientu forums nodrošinās noderīgu mehānismu, caur kuru virzīt pacientu viedokļus, kas savukārt varētu palielināt ES Veselības forumu. ES Veselības forums ir dibināts 2001. gadā, lai sasauktu kopā Eiropas akcionārus veselības jomā (iekļaujot sociālās organizācijas ar veselību saistītām interesēm). Lai veiktu šos pasākumus, ir nepieciešams noteikt valsts un nevalstisko organizāciju lomu sabiedrības veselības sektorā.

4.1.3 Šajā kontekstā ir svarīgi, ka individuālie pacienti vai pacientu grupas, kas iesaistītas šādā lēmumu pieņemšanas procedūrā, būtu labi informēti par procesiem, kā arī par ietekmes robežām. Ir svarīgi, ka tiek nostiprināta savstarpēja uzticība starp tiem, kas ir eksperti profesionālajā un tehniskajā jomā, un starp tiem, kuru uzdevums ir pārliecināties, ka sabiedrība saņem precīzu un izsmelšu informāciju par medikamentiem.

⁽¹⁾ EESK atzinums par priekšlikumu 14.3.2003. Regulai OV C 61/1.

⁽²⁾ EESK atzinums par priekšlikumu 20.4.2001.Lēmumam OV C 116/18

4.1.4 EESK uzskata par kritiski svarīgu faktoru, ka informācijas kvalitāte un pieejamība pacientiem un sabiedrībai tiek veicināta un attīstīta, jo sevišķi, saistībā ar informācijas objektivitāti un pieejamību. To atzina Ministru Padome secinājumā par Medicīnas produktiem un sabiedrības veselību 2000.gada jūnijā. Šajā aspektā EESK vēlētos atbalstīt priekšlikumu attiecībā uz "kvalitātes zīmes" izveidošanu, lai radītu "kvalitātes kritērijus interneta mājas lapām, kas saistītas ar veselības jomu". Šim faktoram ir jāattiecas arī uz citiem informācijas nodrošināšanas līdzekļiem. Ir svarīgi, ka informācija tiek izmantota, lai informētu individuus un, cik iespējams, mudinātu viņus griezties pēc padoma pie veselības aprūpes profesionāļiem. Tāpat arī kā prioritāte ir jānosaka izvairīšanās no pārlietu liela vai neatbilstoša medikamentu patēriņa.

4.1.5 Pozitīvi tiek vērtēts priekšlikums izveidot apvienotas valsts-privātās partnerattiecības, iesaistot plaša spektru investīciju ieguldītājus, lai informētu, konsultētu un uzraudzītu informācijas nodrošināšanu. EESK varētu sasaukt kopā farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības kompānijas, pacientu pārstāvjus, akadēmiskās, sociālās un citas organizācijas, kā arī profesionāļus veselības aprūpes jomā, lai iesaistīti pacientu informēšanā un izglītošanā par veselības jautājumiem. Šāda veida partnerattiecības varētu nodrošināt svarīgu informāciju valdībām, ES Parlamentam, Komisijai un Ministru Padomei par jautājumiem, kas ir būtiski rūpniecībai un indivīdu veselības aprūpes jomai.

4.1.6 Informācijas izplatīšana, lai veicinātu sabiedrības veselības attīstību dalībvalstīs, būs viens no svarīgākajiem elementiem, lai nodrošinātu lielāku saskaņotību un veicinātu derīgas informācijas ievākšanu un analīzes efektīvu veikšanu.

4.1.7 EESK apstiprina priekšlikumu, ka aizliegumam attiecībā uz receptu medikamentu reklamēšanu ir jāpaliek spēkā. Savukārt bez receptu medikamentu reklamēšanas jautājumam ir jāpievērš liela uzmanība, lai nodrošinātu atbilstošu medikamentu izmantošanu.

4.1.8 EESK vēlētos apstiprināt viedokli, ka pašārstēšanās process var tikt vislabāk īstenots, ja potenciālais lietotājs saņem padomus un konsultācijas no zinoša veselības speciālista. Nepareizs pašārstēšanās process var izraisīt atveseļošanās novēlšanos un dažos gadījumos nelabvēlīgu ietekmi ar receptu medikamentiem.

4.2 Relatīvais iedarbīgums

4.2.1 EESK atbalsta "relatīvā iedarbīguma" definīciju, ko pieņēmusi Komisija saistībā ar veselības aprūpes tehnoloģijām,

kā, piemēram, ar medikamentiem. Tas nozīmē, ka "pievienotā terapeitiskā vērtība (PTV) ir kopējais klīniskais lietderīgums salīdzinājumā ar citiem ārstēšanas veidiem un izmaksu efektivitāti". Tomēr tiek uzsvērts, ka varētu rasties dažas problēmas dalībvalstīs, piemērojot šo pieeju, tāpēc ir svarīgi, ka ir nodrošināts pietiekošs laika intervāls, lai atbilstoši atrisinātu šo jautājumu.

4.2.2 EESK uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt palielinātu pieejamību attiecībā uz rentabliem (ne tikai cenas izpratnē), jauniem un drošiem medikamentiem lielākam skaitam cilvēku. Relatīvā iedarbīguma kritērija piemērošana dalībvalstīs atstās tiešu ietekmi uz cenām un izdevumu atlīdzināšanu, kas ir katras dalībvalsts kompetencē. EESK vēlas pievērst uzmanību ietekmei, kas tiks radīta uz sociālās aprūpes budžetu, kas katrā dalībvalstī ir atšķirīgs. Šī ietekme novērsīs visefektīvāko medikamentu izrakstīšanu uz receptēm budžeta ierobežojuma dēļ.

4.2.3 Ir ieteicams veicināt pieredzes apmaiņu, izvērtējot rentabilitāti, lai uzlabotu izvērtēšanas metodes, kas tiek izmantotas dažādās dalībvalstīs.

4.3 Piesardzības pasākumi farmakoloģijā

4.3.1 EESK piekrīt, ka attīstīta piesardzības pasākumu sistēma farmaceitiskās ķīmijas rūpniecībā ir svarīga, un uzskata, ka ir jāveicina esošo sistēmu attīstība. Visiem veselības speciālistiem, kas iesaistīti receptu izrakstīšanas procesā, kā arī pacientiem ir jāpiedalās efektīvā mārketinga izpētes sistēmā, kas jāpiemēro visiem medikamentiem. Šai jaunajai ziņošanas sistēmai ir jābūt sevišķi stingrai attiecībā uz jaunajiem medikamentiem. Bez tam, lai varētu veikt ātrāku licencēšanas procesu, ir nepieciešams ievērot visus piesardzības pasākumus farmaceitiskās ķīmijas rūpniecībā, izmantojot novērojumu pētījumus, lai rastu pierādījumu atbilstošu medikamentu drošībai vai jebkurai neparedzētai toksicitātei, cik ātri vien iespējams.

4.3.2 Lai gan kontrolētas, klīniskas medikamentu pārbaudes pēc izlases principa ir pieņemts veids, kā demonstrēt medikamentu iedarbīgumu, šīs pārbaudes parasti ir nepietiekama apjoma vai tiek veiktas uz pacientiem, kas nepārstāv visus potenciālos zāļu lietotājus. Tādējādi šīs pārbaudes nespēj nodrošināt potenciālo risku pierādījumus, jo sevišķi attiecībā uz jutīgo pacientu kategoriju. Tādējādi novērojumu pētījumos tiek rasta papildus informācija kontrolētajām pārbaudēm, kas tās papildina. Novērojumu pētījumi var tikai dažreiz sniegt informāciju par vēlamā iedarbīguma, lai gan dažreiz tie var sniegt informāciju par to, ja gaidītais (vēlamais) iedarbīgums nepārādījās.

4.4 Konkurencspējīgas industrijas attīstīšana Eiropā

4.4.1 EESK atzīst farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības lomu un ieguldījumu Eiropas tirdzniecībā augsto tehnoloģiju jomā un sociālo un sabiedrības veselības jomas mērķu pildīšanā. Tā nodrošina darba vietas augsti apmācītiem speciālistiem. Tādējādi ir ļoti svarīgi, ka likumdošanas un regulējošie mehānismi darbojas bez sarežģījumiem, lai varētu veicināt un attīstīt rūpniecību. Bez tam ir būtiski, ka ES dalībvalstis darbojas nacionālajā līmenī, lai nodrošinātu, ka jaunie medikamenti ar pievienoto terapeitisko vērtību ir pieejami pacientiem, cik ātri vien iespējams. Ir svarīgi veicināt un atbalstīt izpētes darbību, lai nodrošinātu jauno medikamentu izgatavošanu.

4.4.2 Lai gan EESK apstiprina galvenās darbības, ko ir ieteikusi Komisija, tā uzskata, ka:

— ir svarīgi samazināt laika intervālu, ko jauns ķīmijas speciālists patērē attīstības fāzē pirms licencēšanas. Arī spējai atšifrēt nevēlamos efektus (balukspārādības) pēc klīniskās izmantošanas ir jābūt ātrākam;

— stingro informācijas aizsardzības regulu dēļ ir ļoti sarežģīti veikt nepieciešamos novērojumu pētījumus, lai noteiktu medikamentu drošumu ikdienas lietošanai. Novērojumu pētījumi ir vienīgais praktiskais veids, kā identificēt retas, nelabvēlīgas balukspārādības (drošības dēļ). Tie ir atkarīgi no atšķirīgas, pirms tam esošas informācijas daļu apkopšanas (piemēram, receptu izrakstīšanas informācijas, demogrāfiskās informācijas un rezultātu informācijas, kā hospitalizācijas un/vai miršanas apliecības informācija). Personīgie rādītāji parasti ir vienīgā metode, lai savienotu šīs informācijas daļas. Nesen pieņemta likumdošana nosaka, ka ir nepieciešams rast pacientu apstiprinājumus šādai informācijai, pat tajos gadījumos, kad tiek praktizēta anonimitāte. Ja ir ievērojams indivīdu skaits, kas nav iesnieguši šādus apstiprinājumus, vai vienkārši ignorējuši pieprasījumu, rezultātā iegūta informācija ir nepamatota. Tādējādi tā var tikt uzskatīta par nevērtīgu, jo tā neatspoguļo vecāku populāciju⁽¹⁾;

— EESK vēlētos pievērst uzmanību jau iepriekš izteiktajam viedoklim par šo jautājumu “ka ir jāpiemēro sistematiska pieeja, ko var pilnībā īstenot bez individuālas informācijas, izmantojot tikai apkopotu informāciju”⁽²⁾.

4.4.3 EESK vēlētos sniegt atbalstu Farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības pārskatam, lai uzlabotu Centralizētu un Savstarpējās atzišanas procedūru funkcionēšanu, lai paātrinātu izvērtēšanas procesu un saīsinātu laika periodu, kas nepieciešams gala lēmuma pieņemšanai. Ir pozitīvi jāvērtē fakts, ka Komisija un EMEA jau ir samazinājušās laika intervālu savām iekšējām procedūrām, tomēr ir nepieciešami uzlabojumi, lai savlaicīgi ieviestu jaunās terapijas metodes Eiropas pacientiem,

tā, lai pacienti, kas saņem veselības aprūpi Eiropā, nav neizdevīgākā pozīcijā, kā tie pacienti, kas saņem aprūpi ASV.

4.4.4 Pozitīvi tiek vērtēta jauno medikamentu attīstība 6. Izpētes programmas ietvaros (IP6) ar izpētes tematisko prioritāti par tēmu “Dzīves zinātnes, ģenētika un biotehnoloģija veselībai”.

4.4.5 Tiktu gūtas papildus priekšrocības, ja samazinātu laika intervālu starp sākotnējo potenciālā medikamenta patentēšanu un pieprasījuma iesniegšanu tirgus autorizācijai, izvairoties no nevajadzīgām procedūrām.

4.4.6 Lai gan EESK atbalsta priekšlikumu saskaņot informācijas aizsardzību desmit gadu laikā, gadījumos, kad tiek nodrošināta papildus informācija īpašām apakšgrupām, kā, piemēram, bērniem, ir atzīts, ka ir iespējamas turpmākas debātes par ārkārtēju tiesību paplašināšanu attiecībā uz informācijas pieejamību vēl viena papildus gada ietvaros.

4.5 Atmaksu sniegšanas un cenu noteikšanas sarunu laika plānojums

4.5.1 EESK piekrīt, ka uzmanība jāfokusē uz “visiedarbīgākās ārstēšanas nodrošināšanu pacientam efektīvā veselības aprūpes sistēmā”, jo sevišķi ņemot vērā pieaugošās veselības aprūpes izmaksas. Ir jāatzīmē, ka farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības produkti vidēji sastāda 15 % no veselības budžeta⁽³⁾. ES dalībvalstīm arī ir pienākums nodrošināt, ka lēmumi par cenu noteikšanu un atmaksu sniegšanu tiek pieņemti, ievērojot caurspīdīguma principu un nediskriminējošā veidā precīzā laika plānojumā⁽⁴⁾.

4.5.2 Ir jāatzīmē, ka dalībvalstīm ir skaidra atbildība, kas jāuzņemas, lai veiktu nacionālos pasākumus veselības aprūpes jomas izdevumu kontrolē. Tas izraisa situāciju, kad ir ļoti atšķirīgas cenas salīdzinājumā ar ASV, kas vēl vairāk pastiprināsies pēc paplašināšanās. Tomēr EESK vēlētos uzsvērt, ka neatkarīgi no tā, kāda cenu sistēma tiek izveidota, tai nevajadzētu radīt barjeru, lai pārliecinātos, ka jauni, labi medikamentu nokļūst tirgū. Komiteja komisijas rīkoties, lai nodrošinātu “Caurspīdīguma” direktīvas piemērošanu pilnā apmērā (Direktīva 89/105/EEC).

4.5.3 Šādas būtiskas atšķirības administratīvi fiksētās cenās var kaitēt iekšējā tirgus attīstībai. Tādējādi EESK pozitīvi vērtē Komisijas priekšlikumu, ka ir jāveic “atspoguļojums”, lai apsvērtu alternatīvos veidus, kā kontrolēt nacionālos, ar farmaceitiskās ķīmijas rūpniecību saistītos izdevumus dalībvalstīs. EESK piekrīt, ka dinamiskāki un konkurencspējīgāki tirgus mehānismi varētu veicināt integrētāka tirgus radīšanu. “Atspoguļojumā” ir jāiekļauj pārskats par medikamentu un sabiedrības veselības privāto un valsts finansēšanu.

⁽¹⁾ Turpat.

⁽²⁾ Turpat.

⁽³⁾ Galvenais uzdevums attiecībā uz farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības izdevumiem, publicēts 2001. gadā Austrijas Veselības institūtā.

⁽⁴⁾ 11.2.1989. Padomes Direktīva 89/105/EEC, OV L 040

4.5.4 Pilna apmēra konkurss attiecībā uz medikamentiem, ko valsts nav ne iegādājusies, ne sniegusi atmaksu

4.5.4.1 EESK uzskata, ka, ja jauns medikaments ir saņēmis mārketinga autorizāciju (apstiprinot iedarbīgumu, drošību un kvalitāti), tam ir jābūt pieejamam pacientiem bez nevajadzīgas aizkavēšanās, ja tas ir nepieciešams pacienta veselības stāvoklim. EESK atbalsta jaunu medikamentu izgatavošanas iespējām uzreiz pēc tam, kad tie ir saņēmuši mārketinga autorizāciju.

4.5.4.2 Veselības izdevumu segšana un uzraudzīšana dalībvalstīs varētu radīt barjeru jauno medikamentu vienlaicīgai pieejas nodrošināšanai visiem pacientiem Eiropas Savienībā. EESK var atbalstīt tiešo cenu kontroles aizvietošanu ar veselības izdevumu uzraudzīšanu un vēlētos mudināt Komisiju veicināt debates par iespējamām metodēm, lai to panāktu. Šajā kontekstā ir jānodrošina iespēja apsvērt cenu kontroles aizliegšanu attiecībā uz medikamentu ražošanu, kas nav iegādāti caur valsts iepirkuma procedūru, kā arī nav atmaksāti saskaņā ar obligāto veselības apdrošināšanu.

4.6 Konkurencspējīgs nepatentēts tirgus

4.6.1 EESK vēlētos piekrist svarīgajai nepatentēto medikamentu lomai attiecībā uz veselības aprūpes izmaksām, tādējādi palīdzot uzlabot veselības aprūpes finansēšanas ilgtspēju, bet ir svarīgi saglabāt līdzsvaru starp šiem medikamentiem un jaunu produktu izgatavošanu tā, lai rūpniecība attīstītos dinamiski un pacientiem būtu lielāka izvēle.

4.6.2 EESK atbalsta skaidrākas Kopienas definīcijas izveidi attiecībā uz nepatentētajiem produktiem, jo sevišķi svarīgi ir ņemt vērā intelektuālā īpašuma tiesības paplašināšanās ietvaros.

4.7 Konkurencspējīgs bez receptu tirgus

4.7.1 Lai gan ir atzīts, ka bez receptu medikamenti, kurus var iegādāties aptiekās vai galvenajos mazumtirdzniecības preču veikalos, veicina tirgus konkurencspējas attīstību un nodrošina, ka sabiedrība tos var iegādāties bez mediku konsultācijas, EESK uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt, ka šie medikamenti tiek lietoti pilnīgas drošības nosacījumu ietvaros.

4.7.2 Pastāv nekonsekvence attiecībā uz bez receptu medikamentiem katrā dalībvalstī, un EESK vēlētos atbalstīt priekšlikumus par to, ka ir jāpieņem lēmumi par lielāku konsekvenci medikamentu klasifikācijā, ievērojot vienotu tirgus principus.

4.7.3 Bez tam EESK vēlētos atbalstīt priekšlikumu no Komisijas, ka viena un tā pati preču zīme ir jāizmanto gan receptu, gan bez receptu medikamentiem dalībvalstīs, kas ir pārliecinātas, ka šādi netiek radīts risks sabiedrības veselībai.

4.7.4 Tomēr EESK vairākkārt atkārtoti viedokli, kas pausts par bez receptu orālo antibiotiku, antivīrusu vai antisēņu pieejamību, kam vajadzētu piešķirt receptu statusu. Ja šādi medikamenti tiek izmantoti ikdienā vai tiek lietoti neatbilstoši, pastāv risks radīt lielākas rezistences problēmas, kas ietekmēs slimības attīstību, jo sevišķi, ja ir nopietna rakstura infekcija. Tāpēc ir svarīgi, ka šie medikamenti ir jāapskata visas sabiedrības veselības aspektā un to izmantošanu kontrolē receptu izrakstīšana. Ir ļoti svarīgi, ka pacientiem tiek nodrošināta precīza un viegli saprotama informācija un ka šādi izrakstītu medikamentu lietošana tiek uzraudzīta un iekļauta nākotnes pētnieciskajā darbībā.

4.8 ES zinātnes bāzes stiprināšana

4.8.1 EESK atzīst, ka ir nepieciešams attīstīt un uzturēt dinamisku pētniecisko darbību un attīstības bāzi farmaceitiskās ķīmijas rūpniecībā, kam nepieciešama ekspertīze gan rūpniecībā, gan saistītajās zinātnes institūcijās.

4.8.2 EESK atbalsta mērķi radīt veselības virtuālos institūtus, lai veicinātu un organizētu veselības un biotehnoloģijas attīstību Eiropā, lai apvienotu tos, kam ir kopējas intereses pētnieciskajā darbībā. EESK uzskata, ka ir jābūt vienotai struktūrai, lai apvienotu zināšanas un ekspertīzi ar atbilstošām izplatīšanas metodēm, ja tā varētu saglabāt speciālistu profesionālās prasmes un radītu nopietnu konkurenci jaunu medikamentu izgatavošanā ASV. 6. Izpētes programma (IP6) tiek pozitīvi vērtēta kā pirmais pasākums, kas ir ticis veikts.

4.8.3 EESK iepriekšējā atzinumā atbalstīja Eiropas centra izveidošanu slimību novērsšanā un kontrolē⁽¹⁾, lai radītu spēcīgāku zinātnisko bāzi sabiedrības veselībai Eiropā.

4.8.4 Atbalstot pētnieciskās darbības attīstību un jaunu medikamentu radīšanu, EESK vēlētos uzsvērt, ka ir jānosaka jauni investīciju avoti. Šajā sakarībā EESK pozitīvi vērtē priekšlikumu izvērtēt vairākas idejas saistībā ar pētnieciskās darbības finansēšanu, kurā iekļauts riska kapitāls, zemu izmaksu aizdevumi, nodokļu kredīti, garantēts tirgus un patentu tiesību izvērsšana un/vai tirgus ārkārtējas tiesības. Ir svarīgi, ka sadarbība starp universitātēm, izpētes fakultātēm un rūpniecību tiek veicināta un labāk izmantota.

⁽¹⁾ 5.2.2004. EESK atzinums "Eiropas centrs slimību novērsšanā un kontrolē" – ziņojuma sniedzējs: Bedossa kungs – OV C 32.

4.9 Stimuls pētnieciskajai darbībai

4.9.1 EESK pozitīvi vērtē direktīvu attiecībā uz Klīniskajām pārbaudēm⁽¹⁾, kurā tiek uzsvērts, ka pacientu aizsardzība ir svarīgākais faktors pārbaudes ietvaros. Direktīva uzsvēr arī nepieciešamību vienkāršot un saskaņot galvenās administratīvās procedūras, lai veiktu labāku pārbažu koordināciju Eiropas Savienībā. Tiek pozitīvi vērtēts arī nosacījums, ka ir jāizveido klīnisko pārbažu datu bāze.

4.9.2 EESK vēlētos uzsvērt, ka idejas par jaunu medikamentu izgatavošanu nāk arī no mazām individuālām kompānijām vai no indivīdiem, kam ir "spoža ideja". Pastāv risks, ka sarežģītās administratīvās procedūras Eiropas Savienībā un dalībvalstīs vai lielāku kompānija nepieciešamība nodarboties ar izpētes projektu atlasī, ko var veikt vienlaicīgi, varētu novērst jaunu ideju rašanos no šiem avotiem. Ir jāveic zināms atalgojums, lai atbalstītu šo potenciālu un lai veicinātu sadarbību starp uzņēmējiem, tādējādi palīdzot šādām idejām pārvērsties par jauniem medikamentiem, kuriem ir potenciāls sasniegt tirgu.

4.9.3 Salīdzinājumā ar ASV Eiropas Savienība un tās dalībvalstis nacionālajā līmenī bieži koncentrējas uz nepieciešamību "izvairīties no kļūdām", nevis uzņemties risku gūt panākumus, kuru rezultātā varētu rasties dažas kļūdas. Šajā sakarībā nav iespējams pārvarēt saistības. EESK atbalsta direktīvas ātru ieviešanu attiecībā uz Biotehnoloģisko izgudrojumu juridisku aizsardzību visās dalībvalstīs, cik ātri vien iespējams, ņemot vērā, ka nesaskaņošana kavēs Eiropas biotehnoloģiskās rūpniecības attīstību.

4.9.4 EESK arī atbalsta Kopienas patentu likumdošanas piemērošanu, kas samazinās izmaksas katrai dalībvalstij.

4.9.5 EESK vēlētos uzsvērt, ka pašlaik 40-50 % no medikamentiem, kas paredzēti bērniem, nav licencēti priekš bērniem, tāpat arī nav nodrošināta licence pediatriškai lietošanai. EESK vēlētos rekomendēt, ka vajadzētu veikt izpētes darbību, lai noteiktu atbilstošās medikamentu devas bērniem, veciem cilvēkiem, vīriešiem un sievietēm. Galvenais jautājums ir noteikt atbilstošu, drošu un iedarbīgu medikamenta devu katram atsevišķam gadījumam.

4.9.6 Pareiza deva ir jo sevišķi svarīga attiecībā uz vecākiem cilvēkiem, kas varētu lietot vairākus, dažādas iedarbības medikamentus un kam tajā pašā laikā varētu būt viegls orgānu darbības traucējums (piemēram, nieru vai aknu). Tādējādi ir svarīgi noteikt atbilstošu medikamenta devu, ņemot vērā, ka to var izrakstīt arī attiecībā uz citiem slimības rādītājiem.

4.9.7 EESK arī vēlētos uzsvērt, ka, lai gan pastāv slimību stāvokļi, kas pašreiz Eiropā ir reti konstatēti, tie var būt biežāk sastopami pārējā pasaulē. Fakts, ka cilvēki arvien vairāk ceļo, kā arī globālās saslimšanas sekas varētu izraisīt "bāreņu" ⁽²⁾ slimību popularizēšanos, ko būtu grūti apturēt.

4.10 Medikamenti paplašinātā Eiropas Savienībā

4.10.1 EESK piekrīt, ka visgrūtāk būs veikt jauno dalībvalstu ekonomikas un veselības aprūpes sistēmu integrāciju un saskaņošanu ar esošajām ES dalībvalstīm. Lielākajai daļai valstu, kas pievienojas Eiropas savienībai, ir mazāk resursu, ko ieguldīt veselības aprūpes sektoros, nekā esošajās dalībvalstīs. Tādējādi farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības produktu pieejamība par cenām, ko var atļauties visi indivīdi, saistībā ar veselības aprūpes sistēmu ir svarīgs elements. Tas jāvērtē veselības aprūpes izmaksu pieaugšanas kontekstā, ņemot vērā vecāka gadagājuma cilvēkus un jaunās sociālās un veselības aprūpes vajadzības.

4.10.2 Grūtības arī varētu rasties intelektuālā īpašuma tiesību saskaņošanā, kas varētu radīt ievērojamas atšķirības attiecībā uz cenu līmeņiem un tādējādi palielināt paralelo importu. Šāda situācija rodas, ja pastāv sistemātiskas cenu atšķirības starp dalībvalstīm. Tādā gadījumā indivīdi vai organizācijas, kas nav tirgus autorizācijas veicējas, var iegādāties medikamentu vairumā par zemākām cenām, importēt to par augstākām cenām un pārdot to, gūstot peļņu tikai no cenu atšķirībām. EESK atbalsta Komisijas ieteiktos pasākumus, lai atrisinātu šo problēmu juridiski, informējot mārketinga autorizācijas veicēju, kompetento varas instanci dalībvalstī un EMEA par paralelā importa iespējamību konkrētajā dalībvalstī.

4.10.3 Tomēr, ir atzīts, ka juridisko atbildību, stājoties spēkā intelektuālā īpašuma tiesībām, nesīs patenta īpašnieks.

4.10.4 EESK pozitīvi vērtē pasākumus, ko ir veikusi Komisija, lai nodrošinātu, ka jaunajām dalībvalstīm ir iespēja vest dialogu par jebkurām problēmām, kas tām varētu rasties, īstenojot farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības likumdošanas mehānismu gan pirms, gan pēc pievienošanās ES.

⁽²⁾ "Bāreņa" slimība ir ļoti reta slimība Eiropā, lai gan tā ir starp visbiežāk sastopamajām slimībām visā pasaulē, kas galvenokārt konstatēta tropiskajās zemēs, kur valda liela nabadzība. Šādu slimību ārstēšanai nav labi attīstīts tirgus ar konkurencspējīgu cenu produktiem, kā arī dēļ tā, ka farmaceitiskās ķīmijas rūpniecība iegulda maz investīciju šīs slimības ārstēšanā. Piemēram, malārija, sīstomiāze un lepra.

⁽¹⁾ 1.5.2001.Direktīva 2001/20/EC, OV L 121

4.11 Pieredzes apmaiņa starp dalībvalstīm

4.11.1 Pieredzes apmaiņa starp dalībvalstīm ir svarīgs attīstības nosacījums. Tāpēc EESK pozitīvi vērtē Komisijas priekšlikumu izveidot ES rādītājus, kas attiektos uz rūpniecības konkurētspēju un pildītu sabiedrības veselības mērķus. EESK pozitīvi vērtē darba grupas izveidošanu, lai noteiktu šos rādītājus.

4.11.2 Rādītājos ir jāietver farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības produkta iedarbīgums, kā arī faktori, kas saistīti ar veselības aprūpi:

- piegāde;
- pieprasījums un regulējošais mehānisms;
- rūpniecības rezultāts;
- makroekonomiskais faktors.

5. Secinājums

5.1 EESK pozitīvi vērtē komunikāciju no Komisijas, "lai attīstītu spēcīgāku farmaceitiskās ķīmijas rūpniecību Eiropā pacienta labā" un atbalsta visaptverošo programmu, kas ir izveidota. Ir atzīts, ka komunikācija ir pretencioza un ka tā radīs grūtības mērķu sasniegšanā.

5.2 EESK pauž viedokli, ka lai gan Komunikācija sasniedz mērķus attiecībā uz pacientiem sniegtajām priekšrocībām, konkurētspējīgas rūpniecības radīšanu Eiropā, pasākumu veikšanu, lai stiprinātu ES zinātnes bāzi, ņemot vērā paplašinātu Eiropas Savienību un nodrošinot, ka dalībvalstis gūst savstarpēju pieredzi, tā vēlētos atzīmēt sekojošus jautājumus.

5.3 EESK vēlētos uzsvērt, ka atkarība no lēmumu pieņemšanas procesa 25 nacionālajās valdībās padara farmaceitiskās ķīmijas rūpniecību vājāku salīdzinājumā ar ASV vai Japānu, kur tiek piemērotas vienas metodes izpētes darbībā, jaunu produktu radīšanā, mārketingā un cenu noteikšanā. Ir uzsvērts, ka process tika iesākts ar G10 rekomendācijām, lai panāktu, ka darbojas vienotais tirgus un ka ietekme uz veselības aprūpes sistēmām un sabiedrības veselību dalībvalstīs tiek kontrolēta ar ieteiktajiem pasākumiem.

5.4 EESK vēlētos pievērst uzmanību pārskatiem, dokumentiem un politikas priekšlikumiem saistībā ar farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības sektoru pēdējo gadu laikā. EESK vēlētos noskaidrot, kā var panākt straujāku progresu ar G10 rekomendāciju, komunikācijas un Ministru Padomes iesaistīšanas palīdzību.

5.5 EESK atzīst grūtības, kas rodas, lai sasniegtu integrēta vienotā tirgus darbību attiecībā uz farmaceitiskās ķīmijas rūpniecības sektoru, ņemot vērā uzdevuma sarežģītību un atkarību no dalībvalstu kompetences un atšķirīgajām sistēmām. Tomēr, EESK uzsver, ka svarīgi ir noteikt skaidras stratēģijas, lai sasniegtu šo mērķi.

5.6 EESK apstiprina Komisijas nolūku noteikt snieguma rādītājus, lai nodrošinātu progresa izvērtēšanu un uzraudzību rūpniecības ietvaros. EESK vēlreiz vēlētos uzsvērt, cik svarīgi ir iegūt konsekventu statistisko informāciju un pierādījumus, pēc kuriem izvērtēt komunikācijā noteiktās programmas progresu.

5.7 EESK turpina uzsvērt, cik svarīgi ir aizsargāt cilvēka veselību un ka šim faktoram ir jābūt primārajam visās regulas jomās.

5.8 EESK atbalsta priekšlikumu attiecībā uz "kvalitātes zīmes" izveidošanu, lai radītu kvalitātes kritēriju ar veselības aprūpi saistītām interneta mājas lapām un visiem citiem informācijas līdzekļiem, un uzsver, cik svarīgi ir mudināt cilvēkus griezties pēc padoma pie veselības aprūpes speciālistiem.

5.9 EESK atbalsta attīstītu piesardzības pasākumu sistēmu farmaceitiskās ķīmijas rūpniecībā. EESK uzsver, ka šī sistēma ir jāturpina attīstīt, bez tam ir jāiesaista arī epidemioloģisko pētījumu secinājumi.

5.10 EESK uzskata, ka pastāv reāla iespēja attīstīt labāk koordinētu pieeju izpētes darbībai ar vienkāršākām un saskaņotākām administratīvajām procedūrām. Jaunu investīciju avotu potenciāls, kurā varētu iekļaut riska kapitālu, zemu izmaksu aizdevumus, nodokļu kredītus, tiek vērtēts pozitīvi un tas jāveicina nekavējoties.

5.11 EESK rekomendē turpināt dialoga vešanu un sistēmu vienkāršošanu, lai atbalstītu jaunu produktu izgatavošanu un zināšanu apmaiņu, lai veicinātu rūpniecības attīstību, kā arī nostiprinātu prasmes un nodrošinātu darba vietas konkurētspējīgā farmaceitiskās ķīmijas rūpniecībā.

5.12 EESK arī iesaka ES un ES dalībvalstīm ieguldīt investīcijas, lai nodrošinātu, ka tiek izveidoti izcili sadarbības tīkli, kas ļautu nodrošināt finansējumu ilgākam laika periodam, kas savukārt veicinātu jaunu produktu radīšanu un nodrošinātu izpētes komandas darba ilgtspējību.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma priekšlikumu par grozījumiem Padomes lēmumā Nr. 1999/784/EC Par Kopienas dalību Audiovizuālajā Eiropas Uzraudzības institūcijā

COM(2003) 763 galīgā red. - 2003/0293 (COD)

(2004/C 241/03)

2004. gada 14. janvārī Eiropas Padome, saskaņā ar līguma 3. paragrāfa 157. pantu, nolēma konsultēt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par: Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma priekšlikumiem par grozījumiem lēmumā Nr. 1999/784/EC par Kopienas dalību Audiovizuālajā Eiropas Uzraudzības institūcijā

Transporta, enerģētikas, infrastruktūras, Informācijas sabiedrības darba grupa, kas nodarbojas ar Komitejas darbu izstrādāšanu attiecīgā jomā, 2004. gada 10. maijā pieņēma savu atzinumu. Ziņojuma sniedzējs bija Grīna (GREEN) kungs.

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm "par" 171, "atturējās" 9.

1. Ievads

1.1 Padome ar lēmumu Nr. 1999/784/EC⁽¹⁾ pieņēma priekšlikumu attiecībā par Kopienas dalību Audiovizuālajā Eiropas Uzraudzības institūcijā laika posmā līdz 2004.gada 31.decembrim.

1.2 EESK savā 1999. gada 22. septembra atzinumā piekrita Komisijas priekšlikumam par Kopienas dalību.

1.3 Gan Komisijas priekšlikuma, gan EESK izrādītā atbalsta galvenā motivācija bija fakts, ka audiovizuālā industrija tiek uzskatīta kā radošais sektors, kam Eiropā ir stratēģisks svarīgums, it īpaši radio,- televīzijas pārraides jomā un kinomoto-grāfijas ražotnes jomā.

2. Komisijas priekšlikums

2.1 Komisija piedāvā:

— pagarināt divu gadu dalību Audiovizuālajā Eiropas uzraudzības institūcijā, tas ir, līdz 2006. gadam;

— paturēt ikgadējo budžetu 2004. gada budžeta līmenī, tas ir 235 000 eiro.

2.2 Šis priekšlikums ir apstiprināms, galvenokārt pateicoties sekojošiem elementiem:

— Uzraudzības institūcijas aktivitātes tirgus statistikas un finanšu un juridiskās informācijas jomā var efektīvi kalpot, lai sasniegtu noteiktos mērķus, tādejādi Kopiena ir ieinteresēta uzturēt un konsolidēt divpusējo uzraudzību un sadarbību;

— Uzraudzības institūcijas ieguldījums noteikto mērķu realizācijā tiks uzlabots ar jaunu stratēģiju, kura patreiz tiek izstrādāta ar Komisijas līdzdalību. Patreizējo mandātu un attiecīgo finansējumu pieņems Uzraudzības institūcijas atbildīgās instances 2005.gada beigās. To realizācija sāksies drīzākais 2006. gadā.

2.3 Nemot vērā pozitīvo pieredzi jau pagātnē izveidotajā sadarbībā, kas tika aprakstīta saīsinātajā vidutāja ziņojumā⁽²⁾, Komisija uzskata par iespējamu pagarināt Kopienas dalību Uzraudzības institūcijā laika posmam līdz diviem gadiem. Šis īsais laika posms ļaus nosegt kritisko periodu Uzraudzības institūcijas turpmāko aktivitāšu veidu noteikšanā, turklāt tas var noturēt patreizējās Kopienas finanšu perspektīvas, nenodarot kaitējumu turpmākajiem lēmumiem, kas tiks pieņemti 2006. gadā, kad pilnībā būs zināmas visas Uzraudzības institūcijas jaunā mandāta detaļas un finansējums.

3. Vispārējie novērojumi

3.1 Jau no paša sākuma EESK atbalstīja Komisijas priekšlikumu attiecībā par Kopienas dalību Uzraudzības institūcijā ar mērķi palielināt Eiropas audiovizuālās industrijas konkurētspēju, uzlabojot ekonomiskās un juridiskās informācijas apriti, dodot labāko tirgus novērtējumu un sekmējot ieguldījumus infrastruktūrās un caurspīdīgumu.

⁽²⁾ Komisijas ziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par Padomes lēmuma Nr. 1999/784/EC ieviešanu, COM(2002) 619 galīgā red.

⁽¹⁾ EK Oficiālais Laikraksts, 1999. gada 2. decembris, 61. lpp.

3.2 EESK, galvenokārt pamatojoties uz Uzraudzības institūcijas aktivitāšu ziņojumu,⁽¹⁾ uzskata, ka motivācija un griba, kas izriet no priekšlikuma, vēl arvien ir aktuāli, it īpaši, lai audiovizuālā industrija dotu lielu ieguldījumu ekonomiskā, kulturālā un demokrātijas jomā.

4. Īpašas piezīmes

4.1 EESK paziņojumā teikts, ka ES industrijai un patērētājiem ir ļoti svarīgi piekļūt pārbaudītai, aktuālai un drošai informācijai, kura ir Uzraudzības institūcijas rīcībā.

4.2 EESK pieprasa, lai Uzraudzības institūcijas prioritātēs tiktu iekļauta patērētāju aizsardzība un autortiesības.

4.3 Tāpat EESK rekomendē, lai Uzraudzības institūcija audiovizuālajā jomā pievērstos jautājumam par fiskalitāti - it īpaši, kas attiecas uz filmām - ņemot vērā faktu, ka citi aspekti kā atbalsts atsevišķu indivīdu interešu aizsardzības jomā un palīdzības sniegšana, tika jau izskatīti.

4.4 Ir svarīgi izstrādāt nosacījumus, kas, līdz jaunas stratēģijas pieņemšanai un ieviešanai 2006. gadā, Uzraudzības institūcijai ļautu strādāt, pamatojoties uz patreizējo bāzi.

4.5 EESK tomēr uzskata, ka jaunas stratēģijas kontekstā varētu būt nepieciešams palielināt budžetu lielāku par patreizējo, it īpaši daudz mērķtiecīgākā perspektīvā attiecībā uz multimediju un filmu jomu.

5. Slēdzieni

5.1 EESK atbalsta Komisijas priekšlikumu par divu gadu perioda pagarināšanu Kopienas dalībai Audiovizuālā Eiropas Uzraudzības institūcijā, jo šis lēmums palīdzēs uzlabot Eiropas audiovizuālās industrijas konkurētspēju, veicinot ekonomiskās un juridiskās informācijas apriti, dodot labāko tirgus novērtējumu un sekmējot ieguldījumus infrastruktūrās un caurspīdīgumu.

5.2 EESK atgādina⁽²⁾, ka ES audiovizuālais sektors rada stratēģisko nozīmi un dod pozitīvu efektu attiecībā uz darba vietām. Ņemot vērā strauji pieaugošo globalizāciju audiovizuālā sektorā un industrijā, no stratēģiskā viedokļa raugoties, par šo sektoru ir vitāli nepieciešama droša statistiska informācija.

5.3 EESK atkārtoti⁽³⁾ par savu vēlmi, lai Komisija izveidotu Informācijas sabiedrības Eiropas aģentūru. Tas ļautu labāk koordinēt dažādās iniciatīvas attiecībā uz konvergenci multimediju jomā un uzlabot sadarbības iespējas kultūras jomā, lai nākotnē aizsargātu un sekmētu "Eiropas kultūras identitāti", un izstrādāt Eiropas kultūras politiku.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Komisijas ziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par Padomes 1999. gada 22. novembra lēmuma Nr. 1999/784/EC attiecībā par Kopienas dalību Audiovizuālajā Eiropas Uzraudzības institūcijā piemērošanu.

⁽²⁾ Skatīt EESK paziņojumu par Padomes lēmuma priekšlikumu nodibināt Eiropas garantijas fondu, lai veicinātu kinomotogrāfijas un televīzijas ražotni, EK Oficiālais Laikraksts nr. C 204 1996. gada 15. jūlijs, 5. lpp.

⁽³⁾ EESK paziņojums par Padomes lēmuma priekšlikumu attiecībā par Kopienas dalību Audiovizuālās Eiropas Uzraudzības institūcijā COM(1999) 111 galīgā red. – 99/0066(CNS).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Eiropas Padomes lēmuma ierosinājumu, izstrādājot vadlīnijas Transeiropas enerģijas tīkliem un anulējot nolēmumus Nr. 96/391/EC un Nr. 1229/2003/EC.

COM(2003) 742 galīga red. - 2003/0297 (COD)

(2004/C 241/04)

2004. gada 19. februārī Eiropas Savienības Padome, saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 156. un 251. pantu nolēma konsultēt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par Eiropas Parlamenta un Eiropas Padomes lēmuma ierosinājumu, izstrādājot vadlīnijas Transeiropas enerģijas tīkliem un anulējot nolēmumus Nr. 96/391/EC un Nr. 1229/2003/EC.

Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un Informācijas sabiedrības darba grupa, kas nodarbojas ar Komitejas darbu sagatavošanu attiecīgajā jomā, 2004. gada 10. maijā izstrādāja savu atzinumu Ziņojumu sniedzēja bija: Sirkeinenas (Sirkeinen) kundze.

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm "par" 164, "pret" 3 un "atturējās" 17.

1. Ievads

1.1. 2001. gadā Komisija pieņēma paziņojumu par Eiropas Enerģijas komunikāciju infrastruktūru. Lai efektīvi darbotos plašāks Eiropas elektrības un gāzes tirgus, nepietiek ar to, ka tiek īstenoti vispārējie noteikumi un standarti. Ir nepieciešams, lai, saistot dalībvalstis, pastāvētu atbilstoša infrastruktūra.

1.2. Šajā paziņojumā tika uzrādīti daudzi pasākumi, tai skaitā 10 % elektrības un prioritātes finansēšanas sasaistes mērķi Transeiropas tīkla projektiem, kas ir noteikti kā Eiropas līdzdalības prioritātes projekti. Komisija arī ierosināja palielināt esošo 10 % ieguldījuma maksimālo robežu projektu attīstības posmam līdz 20 % prioritātes projektiem. Barselonas Padome atbalstīja 10 % sasaistes mērķi, bet ieguldījuma maksimālās robežas kāpinājums joprojām paliek Padomes risināmo jautājumu lokā.

1.3. Lai jaunās dalībvalstis būtu iekšējā elektrības un gāzes tirgus daļa, ir jāpārskata Transeiropas tīkla (TEN) vadlīnijas. Daudzi projekti, kas savieno veco Kopienas jaunajām dalībvalstīm, ir jau noteikti TEN finansēšanai, bet saraksts ir jāpildina. Līdzīga pieeja ir nepieciešama attiecībā uz kaimiņvalstīm. Vidēja termiņa mērķis ir pakāpeniski izveidot Eiropas elektrības un gāzes tirgu, iekļaujot iespējami vairāk nekā 35 valstis un pāri 600 miljoniem iedzīvotāju. Šim tirgum būtu jābūt balstītam uz vispārējiem tirgus atvēršanas, dabas aizsardzības un drošības standartiem.

1.4. Pieprasījums pēc dabīgās gāzes ātri pieaug un Kopiena kļūst arvien vairāk atkarīga no gāzes importa. Lai nodrošinātu Eiropas enerģijas tirgus un nākotnes gāzes apgādes efektīvu funkcionēšanu, ir nepieciešama gāzes padeves daudzveidošana un jaunas infrastruktūras izveide. Investīcijas ir nepieciešamas gan jaunām padeves cauruļvadu līnijām, gan iekšējām cauruļvadu līnijām ar pat elastīgāku mūsdienu infrastruktūras izman-

tošanu pēc tirgus atvēršanas. Ciešai sadarbībai jābūt ar apgādes valstīm un tranzīta reģioniem.

2. Komisijas ierosinājums

2.1. TEN elektrības un gāzes vadlīniju pašreizējā pārskatīšana īpaši integrēs jaunās dalībvalstis iekšējā elektrības un gāzes tirgus satvarā. Jaunais teksts:

- nodrošinās, ka nepieciešamība labāk integrēt jaunās dalībvalstis un kaimiņu reģionus plašākā Eiropas enerģijas tīklā tiks pilnībā ņemta vērā to projektu sarakstā, kas iegūst atbalstu un kas ir noteikti Transeiropas Enerģijas tīklu vadlīnijās.
- ievieš Eiropas līdzdalības deklarāciju dažiem nozīmīgiem pārrobežu projektiem uz prioritātes ass.
- dos Komisijai iespēju ievēlēt Eiropas prioritātes projekta koordinatoru.

Komisijas ierosinājums uzliek dalībvalstīm saistības dot priekšroku prioritātes projektiem, veicināt un paātrināt projektu izpildi, kā arī novērtēt un ziņot komisijai.

2.2. Pielikumi kopējo interešu lēmumprojektu sarakstam ar tiesībām uz Kopienas finansiālo palīdzību (III. Pielikums) saskaņā ar kritēriju, kas ir noformulēts II. Pielikumā; kopējo interešu projekti, kuriem būs priekšroka dotācijai no Kopienas palīdzības (I. Pielikums) un Eiropas līdzdalības projektiem (IV. Pielikums).

2.3. Aprēķinātais investīciju daudzums, kas ir nepieciešams laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam, lai ierīkotu elektrības un gāzes tīklu prioritātes projektus, ir apmēram € 28 miljoni, no kuriem €20 miljoni ES un €8 miljoni trešajās valstīs. Turklāt nāc izmaksas par citu kopējo interešu projektu pabeigšanu.

3. Vispārējie komentāri

3.1. EESK savos uzskatos strikti atbalsta Komisijas ieteikumus TEN elektrības un gāzes attīstībā un atbalstā kā neatņemamu efektīva iekšējā elektrības un gāzes tirgu izveides daļu, kā arī kā visaptverošu enerģijas apgādes drošības politiku. Komiteja ir arī atbalstījusi Komisijas ierosinājumu par finansiālā ieguldījuma maksimālās robežas palielināšanu attīstības posmā līdz 20 %.

3.2. Diemžēl, kā tas jau tika minēts iepriekšējos EESK projektos, TEN projektu īstenošana ir bijusi ļoti lēna un neapmierinoša. Grūtības finansēt plašos būvprojektus ir ticis pieminēts kā nozīmīgs šķērslis. 20 miljoni eiro gadā, kas Komisijai ir pieejami kā ieguldījumi projektu attīstības posmam var spēcīgi ietekmēt to īstenošanu. Vajag attīstīt valsts un privāto partnerību.

3.2.1. Finansēšana kā tāda var nebūt vienīgais šķērslis lēnajai TEN projekta īstenošanas virzībai. Te var būt citi nozīmīgi iemesli kā, piemēram, dalībvalstu saistību trūkums, lai sadarbotos pārrobežu projektos. Te var būt sava loma Eiropas koordinatoram. Dažos gadījumos, izvēloties potenciālo sabiedrisko finansējumu, var arī tikt aizkavēts projekta realizēšanas sākums, kas tiktu uzsākts bez kavēšanās negaidot to vai citu lēmumu.

3.2.2. Ilgs, apgrūtinoties un kā gala rezultāts nedroša plānošana un atļaujas procedūras šodien ir nozīmīgs šķērslis infrastruktūras investīcijām. Prioritātes statusam, ko ES institūcijas piešķir projektam, būtu jākalpo kā brīdinājuma signālam, ka projekts laicīgi jāizpilda vietējiem un citiem lēmumu pieņēmējiem.

3.3. EESK uzņem Komisijas lēmumprojektu, atzīmējot, ka tam labāk būtu jābūt iesniegtam agrāk. Kad šo projektu apstiprinās EESK Plenārā sesija, būs notikusi paplašināšanās un ES būs 25 dalībvalstis. Lai tuvotos kaimiņvalstīm šo piegādes drošības nosacījumu nepieciešamība ir bijusi skaidri redzama ilgu laiku, vēlākais kopš Zaļā dokumenta par enerģijas padeves drošību.

3.4. EESK uzskata, ka kopsakarības situācijas un izredžu analīzes dažādās Savienības daļās un kaimiņu apgabalos ir informatīvas un raksturīgas.

3.5. Tomēr Komisija neatsaucas uz jebkādam plašākām un ilgtermiņa gaidīto attīstību iekšējās enerģijas tirgus izpētēm, kas būtu nodrošinājušas nepieciešamo pamatu informāciju, lai noteiktu galvenos infrastruktūru projektus. Ilgtermiņa redzējums vai alternatīvie scenāriji ir arvien nozīmīgāki sektorā, kur investīciju dzīves ilgums ir 50 un vairāk gadu. Šis atsaucis trūkums arī ir pārsteidzošs, ja šāda informācija ir pieejama, tai skaitā materiālu, ko izdevusi pati Komisija.

3.5.1. Uz Eiropas nākotnes enerģijas skatuves dabas gāzei ir īpaši svarīga loma. Ir tendence strauji pieaugt izmantošanai un atkarībai no importa ārpus ES. Kādas vidēja termiņa un ilgtermiņa perspektīvas pieprasījumam, izmantošanas apvidum un avotiem slēpjas aiz prioritātes infrastruktūras projektu perspektīvām? Kā apkures, elektrības ražošanas un CHP izmantošana paredz attīstīties, kā arī kādi ir udeņraža ražošanas no gāzes iespējamie plāni? Kādi ir avotu potenciāli? Politiskie lēmumi, sākot no ES apkārtējās dabas politikas līdz vietējai lēmumu plānošanai, spēcīgi ietekmē enerģijas izvēles un tirgus. To būtu jāņem vērā plašākai, ilgtermiņa ainai.

3.6. Viens būtisks jautājums ir, vai šeit varētu būt alternatīvi risinājumi dažām vājajām vietām, kuru risināšanai ir paredzēti ierosinātie tīkla projekti. Vai, piemēram, dažos investīciju elektrības ražošanā gadījumos, kas atrodas tuvu daudzpusīgam pieprasījumam, būs dzīvotspējīgāks risinājums? Pēc tam kad tīkla, kas attīstītās, vienmēr pārbaudāmie ierosinājumi, ņemot vērā pieaugošās enerģijas efektivitātes iespējas un īstenoto ražošanu no atjaunojamajiem enerģijas avotiem.

4. Detalizēti komentāri

4.1 Izklāstam ir jābūt atkārtotam tā, kā sniegtu līdzvērtīgu priekšroku efektīvai iekšējā tirgus un stratēģisko mērķu darbībai kā apgādes drošības un universālo pakalpojumu nodrošināšanai.

4.2 Projektiem domātiem tikai vienā dalībvalstī tikai izņēmuma gadījumos ir jābūt noteiktiem Eiropas interešu projektu sarakstā.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas priekšlikums par kopēju noteikumu ieviešanu atsevišķu preču pārvadāšanas veidiem pa ceļiem (modificētā versija)

COM(2004) 47 galīgā red. – 2004/0017 (COD)

(2004/C 241/05)

2004. gada 11. februārī Padome, saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 71. pantu, nolēma konsultēt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par: Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas priekšlikumiem par kopēju noteikumu ieviešanu atsevišķu preču pārvadāšanas veidiem pa ceļiem (Kodificētā versija)

Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un Informācijas sabiedrības darba grupa, kas nodarbojas ar Komitejas darbu sagatavošanu attiecīgajā jomā, 2004. gada 10. maijā pieņēma savu atzinumu. Ziņojumu sniedza Simona (Simons) kungs.

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm “par” 173, “pret” 1 “atturējās” 16.

1. Šī atzinuma mērķis ir 1962. gada 23. jūlija Padomes pirmās direktīvas, kas attiecas uz kopēju noteikumu ieviešanu uz atsevišķiem preču transportēšanas veidiem pa ceļiem, kodifikācija ⁽¹⁾.

2. Eiropas pilsoņu kontekstā ir ļoti nozīmīga kopienas tiesību vienkāršošana un skaidrība. Eiropas Parlaments, Padome un Komisija uzsvēra nepieciešamību kodificēt likumdošanas

aktus, kuros jau izdarīti daudzi grozījumi, un ar 1994. gada 20. decembra institucionālo aktu vienojās, lai varētu tikt izmantota paātrinātā procedūra.

3. Šis Komisijas priekšlikums tieši atbilst šai vēlmei, un EESK nav neviena iebilduma. Atzīmējams ir tikai, ka šis kodifikācijas priekšlikums ir izteikts vēl. Tas atbilst prasītajiem nosacījumiem, kaut arī pēdējais labojums ir izdarīts tikai 1992. gadā.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ OV 70, 6.8.1962., 2005. lpp. Ar reglamentu veikti labojumi direktīvā (CEE) Nr. 881/92 (OV L 95, 9.4.1992., 1. lpp.) – EESK atziņums: OV 40, 17.2.1992., 15. lpp.

Atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas priekšlikumu, veicot grozījumus Direktīvā 94/62/EC par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem

COM(2004) 127 galīgā red. - 2004/0045 (COD)

(2004/C 241/06)

2004. gada 5. martā Padome nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 37. pantu par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas priekšlikums, veicot grozījumus Direktīvā 94/62/EC par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem

Lauksaimniecības, lauku attīstības un apkārtējās vides aizsardzības darba grupa, kas bija atbildīga par komitejas darba sagatavošanu attiecībā uz šo jautājumu, pieņēma tās atzinumu 2004.gada 6.maijā. Ziņojuma sniedzējs bija Adamsa kungs (Adams).

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar 180 balsīm "par," 3 "pret" un "atturējās" 13:

1. Ievads

1.1 Priekšlikuma mērķis ir risināt problēmu attiecībā uz likumdošanas piemērošanu par Iepakojumu un iepakojuma atkritumiem ⁽¹⁾ kandidātvalstīs. Uz likumdošanu, kas pieņemta 2002. gada 1. novembrī – šajā gadījumā likums ar grozījumiem tika apstiprināts tikai 2004. gada februārī – neattiecas Likums par Pievienošanās. Komisija nonāca pie secinājuma, ka visprātīgākais veids, lai turpinātu darbu, ir iesniegt šo grozījumu priekšlikumu saskaņā ar Pievienošanās līguma 95. pantu.

1.2 2002. gada decembrī Eiropas Padomē tika noslēgta vienošanās par dažādiem informēšanas un konsultēšanas mehānismiem ar kandidātvalstīm par šādu likumdošanu. Visas kandidātvalstis, izņemot Kipru ⁽²⁾, informēja Komisiju 2003. gada februārī, ka tām būtu nepieciešams papildus pārejas periods, pirms piemērot sākotnējo direktīvu. Šis priekšlikums veikt grozījumus esošajā direktīvā sekoja pēc izsmeltošām, divpusējām, tehniska rakstura konsultācijām ar visām desmit kandidātvalstīm.

1.3 Pašreizējās direktīvas ⁽³⁾ mērķis ir novērst vai mazināt iepakojuma un iepakojuma atkritumu ietekmi uz vidi, izmantojot reģenerācijas un otrreizējās izejvielu pārstrādes iespējas. Jaunie mērķi, kas ir jāsasniedz, ir grūtāk sasniedzami, nekā tie, kas 2001. gadā, un tie jāsasniedz līdz 2008. gada beigām Direktīvā ir ietverti atsevišķi mērķi (uzdevumi) attiecībā uz plastmasu, metālu, papīru un stiklu. Šo uzdevumu izpilde uzlabos vispārējo vides aizsardzības līmeni ES. Tā rezultātā arī tiks samazinātas esošās konkurencspējas problēmas un veicināta lielāka saskaņošana iekšējā tirgus ietvaros, kā arī tiks lielāka plānošanas drošība attiecībā uz otrreizējās izejvielu pārstrādes infrastruktūru.

⁽¹⁾ Direktīva 94/62/EC ar Direktīvas 2004/12/EC grozījumiem 11.2.2004. (OV L 47, 18.2.2004., 26.-32. lpp)

⁽²⁾ Kipra nepieprasīja pārejas perioda nosacījumus

⁽³⁾ Direktīva 2004/12/EC 11.2.2004., OV L 47 18.2.2004., 26.-32. lpp.

1.4 Komisijas Priekšlikumā ir noteikts datums kandidātvalstīm attiecībā uz mērķu izpildīšanu - ne vēlāk kā 2012. gada 31. decembris.

2. Vispārēji komentāri

2.1 Šī ieteiktā direktīva ar grozījumiem ir svarīga likumdošanas sastāvdaļa, kas nodrošina reāli izpildāmu saskaņošanas laiku kandidātvalstīm.

2.2 Tās atzinumā 2002. gada 29. maijā ⁽⁴⁾ EESK pilnībā atbalstīja sākotnējo direktīvu kā svarīgu virzītājspēku, veicinot nacionālās likumdošanas attīstību attiecībā uz otrreizējo izejvielu pārstrādi un iepakojuma atkritumu reģenerāciju.

3. Atsevišķi komentāri

3.1 EESK atzīmē, ka vidējais iepakojuma atkritumu apjoms, kas konstatēts kandidātvalstīs, ir 87 kg uz vienu cilvēku salīdzinājumā ar 169 kg uz vienu cilvēku esošajās dalībvalstīs. Lai gan varētu būt pieņemams, ka iepakojuma patēriņš kandidātvalstīs pieaugs vienotā tirgus ietekmē, EESK vēlētos, lai tiktu pieliktas visas pūles samazināt iepakojuma apjomu, ievērojot drošības un higiēnas noteikumus.

⁽⁴⁾ EESK 681/2002, OV C 221 17.9.2002., 31.-36. lpp.

3.2 Katra dalībvalsts turpinās būt atbildīga par sistēmām, saskaņā ar kurām tiek sasniegti otrreizējās izejvielu pārstrādes mērķi. Kopienā darbojas plašs prasību, procesu, stimulējošo un kavējošo faktoru spektrs, un EESK pieprasa, lai Komisija turpinātu darbu, izmantojot labāko pieredzi un balstoties uz precedentiem.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

4. Secinājumi

Komiteja pozitīvi vērtē un pilnībā atbalsta priekšlikumu kā svarīgu virzītājspēku, lai attīstītu nacionālo likumdošanu, ieviešot atlases kolekcijas sistēmas kandidātvalstīs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Atzinums par Padomes Regulas (EC) Nr. 1268/1999 priekšlikumu par Kopienas atbalstu attiecībā uz lauksaimniecības un lauku attīstības pirms iestāšanās pasākumiem kandidātvalstīs Centrālajā un Austrumeiropā pirms iestāšanās periodā

COM(2004) 163 galīgā red. - 2004/0054 CNS

(2004/C 241/07)

2004. gada 2. aprīlī, Padome nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 37. pantu par Padomes Regulas (EC) Nr. 1268/1999 priekšlikumu par Kopienas atbalstu attiecībā uz lauksaimniecības un lauku attīstības pirms iestāšanās pasākumiem kandidātvalstīs Centrālajā un Austrumeiropā pirms iestāšanās periodā

Lauksaimniecības, lauku attīstības un apkārtējās vides aizsardzības darba grupa, kas bija atbildīga par komitejas darba sagatavošanu attiecībā uz šo jautājumu, pieņēma tās atzinumu 2004. gada 6. maijā. Ziņojumu sniedza Donelija (Donnelly) kungs

Savas 409. Plēnārās sesijas laikā (2004. gada 2. jūnija sēde), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar 182 balsīm "par," 2 "pret," 14 "atturoties."

1. Ievads

1.1 Iestāšanās sarunās 2002. gada decembrī tika nodrošināta pievienošanās astoņām valstīm 2004. gadā, kas pašreiz gūst priekšrocības no šīs regulas.

1.2 Komisija uzskata, ka regulā ir jāveic grozījumi to saņēmējvalstu labā, kas nepievienosies Eiropas Savienībai 2004. gadā, lai ņemtu vērā šādi gūto pieredzi, tajā pašā laikā respektējot regulā noteiktos mērķus.

1.3 Grozījumi ir jāveic, lai pievienotu noteiktus nosacījumus, kas ir jāpiemēro jaunajām dalībvalstīm. Ieteiktie grozījumi ir sekojoši: i) jauna tiesiska pasākuma iekļaušana, kas sniegtu iespēju Bulgārijas un Rumānijas lauku kopienām sagatavot un ieviest vietējās lauku attīstības stratēģijas; ii) palīdzības

apjoma piemērošana tādā līmenī, kas līdzvērtīgs tai palīdzībai, kas sniegta valstīm, kas pievienojās Eiropas Savienībai 2004. gadā un iii) palīdzības likmju limitu turpmāka noskaidrošana. Pēdējam grozījumam ir retrospektīva ietekme, vērtējumu veicot caur visām saņēmējvalstīm.

2. Komisijas priekšlikuma būtība

2.1 Kopienas ieguldījums nedrīkst pārsniegt noteikto robežu 75 % apmērā no kopējiem valsts izdevumiem. Komisijas priekšlikumā netiks ieviesti papildus izdevumi no Kopienas budžeta, jo finansējums tiks sniegts jau no piešķirtajiem finanšu resursiem.

2.2 Padomes Regulā (EC) Nr. 1268/1999 ⁽¹⁾ attiecībā uz palīdzības likmju limitiem tiks ieviesti paskaidrojumi un veikti grozījumi.

2.3 Ar šī grozījuma palīdzību tiks nodrošināts, ka visos gadījumos tiek veikta saskaņota rīcība ar Eiropas Līgumos noteikto kārtību un limitiem.

2.4 Priekšlikumā arī ir iekļauts palielināts ES ieguldījuma līmenis attiecībā uz noteiktiem pasākumiem, kas minēti 2. punktā.

2.5 Palīdzības apjoms Bulgārijas un Rumānijas kalnainajos reģionos tiks grozīts, sākot no 2004. gada 1. janvāra, līdzīgi kā to valstu ekonomiski mazāk izdevīgajos reģionos, kas pievienojās Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā.

3. Vispārēji komentāri

3.1 EESK atbalsta Komisijas priekšlikumu īstenot vietējās lauku attīstības stratēģijas, lai stiprinātu lauku ekonomiku.

3.2 EESK apstiprina palielināto palīdzības apjomu kā nepieciešamo atbalstu lauksaimniecības attīstībai, kā arī lai pildītu noteiktos pārtikas standartus un vides aizsardzības noteikumus.

4. Īpašas piezīmes

4.1 EESK apzinās problēmas, kas varētu rasties saņēmējvalstīs, paaugstinot finansējumu pirms investīciju palīdzības saņemšanas.

4.2 EESK tādējādi vēlētos lūgt Komisiju nodrošināt procedūras, kas ļautu šīm valstīm palielināt finansējuma pazemināšanu.

5. Secinājumi

5.1 EESK pilnībā atbalsta Komisijas priekšlikumu veikt grozījumus regulā.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ OV L 161, 26. 6. 1999., 87. lpp. Regulā pēdējās izmaiņas veiktas ar Regulu (EC) Nr. 696/2003 (OV L 99, 17. 4. 2003., 24. lpp).

Atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikumu direktīvai par pārtiku, kas paredzēta īpašam uzturam (modificētā versija)

COM(2004) 290 galīgā red. - 2004/0090 (COD)

(2004/C 241/08)

2004. gada 4. maijā Padome, saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 95. un 251. pantu, nolēma konsultēt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par: "Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikumu direktīvai par pārtiku, kas paredzēta īpašam uzturam"

Lauksaimniecības, lauku attīstības un apkārtējās vides aizsardzības darba grupa, kas nodarbojas ar Komitejas darbu izstrādāšanu attiecīgajā jomā, 2004. gada 6. maijā pieņēma savu atzinumu. Ziņojuma sniedzējs bija Donnelī (Donnelly) kungs.

Komiteja savas 409. plenārās sesijas laikā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēde), balsojot "par" 171, "pret" 3, un "atturoties" 2, pieņēma sekojošo atzinumu:

1. Ievads

1.1. Ar šo priekšlikumu ir jāmodificē Eiropas Padomes 1989. gada 3. maija direktīva Nr. 89/398/EEC par pārtikas, kas paredzēta īpašam uzturam, likumdošanas vienādošanu dalībvalstīs. Jaunā direktīva aizstāj dažādos tiesību aktus, kuri ir modificēšanas pamats. Priekšlikums pilnībā patur modificēto tiesību aktu materiālo saturu un aprobežojas vienīgi ar to apvienošanu, pie kam tiek veikti tikai tādi formāli labojumi, kādi nepieciešami pašas modificēšanas dēļ.

2. Īpašas piezīmes

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja uzskata par saprātīgu apvienot pastāvošās tiesību normas vienā direktīvā.

Saistībā ar " Eiropu pilsoņiem" Komitejai, tāpat kā Komisijai ir svarīgi padarīt Kopienas likumdošanu vienkāršāku un skaidrāku, lai pilsoņiem tā būtu saprotamāka un pieejamāka, dotu tiem vairāk iespēju un tie varētu sev pienākošās tiesības labāk izmantot.

3. Ir nodrošināts, ka šī modifikācija nerada materiālas izmaiņas un kalpo tikai Kopienas likumu vienkāršošanai. Komiteja pilnībā atzīst šo mērķi un saistībā ar šo nodrošinājumu atbalsta priekšlikumu.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par komunikāciju starp Komisiju un Padomi, Eiropas Parlamentu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, nosakot vadlīnijas Kopienas iniciatīvas "EQUAL" otrajai kārtai attiecībā uz transnacionālo sadarbību, lai attīstītu jaunus paņēmienus visu veidu diskriminācijas un nevienlīdzības novēršanā saistībā ar darba tirgu – Labu ideju brīva kustība

(COM(2003) 840 galīgā red.)

(2004/C 241/09)

2004. gada 5. janvārī Komisija pieņēma lēmumu konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 262. pantu par: Komunikāciju starp Komisiju un Padomi, Eiropas Parlamentu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, nosakot vadlīnijas Kopienas iniciatīvas "EQUAL" otrajai kārtai attiecībā uz transnacionālo sadarbību, lai attīstītu jaunus paņēmienus visu veidu diskriminācijas un nevienlīdzības novēršanā saistībā ar darba attiecībām – Labu ideju brīva kustība

Nodarbinātības, sociālo jautājumu un Savienības pilsonības darba grupa, kas bija atbildīga par komitejas darba sagatavošanu šajā jautājumā, pieņēma tās atzinumu 2004. gada 5. maijā. Ziņojumu sniedzējs bija Šarmas (Sharma) kungs.

Tās 409. plenārajā sesijā (2004. gada 2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošo atzinumu ar balsīm "par" 185, "pret" 1 un "atturējās" 9.

1. Komunikācijas saturs

pieredzes attiecībā uz patvēruma meklētāju sociālo un profesionālo integrāciju.

1.1 Šai komunikācijai ir divi iemesli. Tā ilustrē "EQUAL" agrāk sasniegtos rezultātus, norādot uz daudzsoļoām darba metodēm, kas jau tagad var sniegt ieguldījumu diskriminācijas un nevienlīdzības novēršanā darba tirgū – "labu ideju brīva kustība". Bez tam tā veido nosacījumus "EQUAL" otrajai kārtai, apstiprinot principus un uzbūvi un iepazīstinot ar programmas tehniskajiem aspektiem.

1.2 Šajā agrīnajā stadijā visredzamākie panākumi attiecībā uz "EQUAL" ir partnerattiecības, kuru mērķis ir apvienot personas, kas sadarbojas Partnerattiecību attīstībā, lai izveidotu integrētu pieeju daudzdimensionālām problēmām.

1.3 "EQUAL" uzbūvē ir integrēti labas pārvaldības svarīgākie principi, jo "EQUAL" pievērš uzmanību analītiskiem politikas jautājumiem un darbojas gan institucionālo robežu ietvaros, gan ārpus tiem.

1.4 "EQUAL" pielāgo tematisku pieeju, un ņemot vērā konsultācijas, dalībvalstis ir piekritušas saglabāt tēmas nemainīgas "EQUAL" otrajā kārtā.

1.5 Pirmo reizi otrajā kārtā "EQUAL" programma ņem vērā Eiropas paplašināšanās procesu. Tā rezultātā tiks meklēts atbalsts Romu populācijai un cilvēku pārvadāšanas upuriem no visām tēmām, jo šo jautājumu spektrs ievērojami pieaug.

1.6 "EQUAL" sniedz labas iespējas jaunajām dalībvalstīm sadarboties ar pastāvošajām dalībvalstīm, mācoties no labākās

1.7 Lai gan darbs tiek turpināts, likumā ietverti rezultāti vēl nav redzami. "EQUAL" pirmā kārtā, kas sākās 2001. gadā, jau tagad var ilustrēt daudzsoļošanas darba metodes attiecībā uz jauniem veidiem, kā novērst diskrimināciju un nevienlīdzību, tostarp attiecībā uz: nespēju un seksuālo orientāciju, darbinieku paturēšanu nodarbinātības statusā ilgāk, biznesa uzsākšanu, ko veic nenodarbinātas vai neaktīvas personas, imigrantu sniegto ieguldījumu attiecībā uz nodarbinātību un ekonomisko izaugsmi, pasākumiem, lai veicinātu pielāgošanās spēju darba tirgū, principu veidošanu attiecībā uz mācību stratēģijām mūža garumā, dzimuma segregācijas mazināšanu sektoros un profesijās, aprūpes un saimniecības pienākumu sadali, kopēju sociālo atbildību, atkārtotu integrāciju, lai novērstu izslēgšanu un lai sociālajā ekonomikā radītu vairāk darba vietas un veicinātu to kvalitāti.

1.8 Tematiskajai pieeja saglabājoties stabilai, "EQUAL", neraugoties uz to, tomēr pievērsīs uzmanību klāt nākošajiem jautājumiem otrajā kārtā, it sevišķi pēc paplašināšanās procesa, kā, piemēram, Romu populācijas diskriminācijai un cilvēku pārvadāšanas upuriem.

1.9 Sadarbība starp dalībvalstīm ir svarīgs "EQUAL" aspekts un veiksmīgi darbojas vairākos līmeņos: starp Partnerattiecību attīstību un Tematiskajiem sadarbības tīkliem.

1.10 Galvenie virzieni, t.i. jaunu ideju un pieeju integrācija un pārveidošana par politiskajām nostādnēm un metodēm ir sarežģīti, bet, lai iegūtu maksimālu ietekmi no "EQUAL", ir jāveic rezultātu analīze, klasificēšana un izplatīšana, lai varētu ietekmēt gan dalībvalstis, gan ES sastāvā neesošās valstis.

1.11 Novērtēšana sastāv no divām daļām: ceturkšņa vidus analīze un nepārtraukta vērtēšana. Ceturkšņa vidus analīze ir jāveic ar nacionālajiem ceturkšņa vidus analīzes ziņojumiem, kas bija jāiesniedz Komisijai 2003.gada decembrī. Pamatojoties uz šiem ziņojumiem, tika sagatavota novērtēšana Eiropas līmenī. ES vērtētāji no "EQUAL" neiesaka nekādas izmaiņas vispārējā "EQUAL" uzbūvē. Tomēr, pamatojoties uz nacionālo vērtētāju ziņojumiem, kā arī uz viņu pašu veikto darbu un analīzi, tika uzsvērti vairāki jautājumi, kas varētu samazināt "EQUAL" efektivitāti, un tika izveidots rekomendāciju kopums, lai veicinātu efektivitāti. Ņemot vērā šo ceturkšņa vidus novērtēšanu, esošās dalībvalstis turpinās veidot gada starpposma ziņojumus.

2. Vispārēji komentāri

2.1 Entuziasms attiecībā uz partnerattiecībām (3. nodaļa) tiek pozitīvi vērtēts un tiek veicināts partnerattiecību svarīgums starp grupām, kas iepriekš nav bijušas iesaistītas. Tas ir viens no svarīgākajiem faktoriem "EQUAL" panākumos, un administratīvajiem un atbalsta procesiem ir jābūt veidotiem tā, lai uzturētu partnerattiecības kā galveno prioritāti.

2.2 1. darbības nolūks (aprakstīts 3. nodaļā, 4. paragrāfā) ir labi pamatots. Vienkāršoti procesi darba attīstības veicināšanā palīdzēs uzturēt virzītājspēku un nodrošinās, ka programmas panākumi nav pārāk daudz atkarīgi no cilvēkiem, kas programmu izstrādājuši.

2.3 Lielais partneru skaits, kas ir iesaistīts "EQUAL", nozīmē, ka to aktīvā līdzdalība varētu veicināt labas pārvaldības attīstību. "EQUAL" principiem un uzbūvei vajadzētu būt pašam svarīgākajam aspektam attiecībā uz labu pārvaldību, šī arī ir iespēja uzsvērt, ka šis fakts tika izlaists 3.1. nodaļā. Sadarbības tīklu darbības turpināšana, kas radīta ar "EQUAL" starpniecību (3.1. nodaļa, 4. paragrāfs), balstīsies uz visu pušu tiesībām ietekmēt politiku un piesaistīt citus akcionārus. Diskusija par to grupu neiekļaušanu, kuras tieši ietekmē diskriminācija, ir pozitīvi vērtējama, bet ir jāatzīst, ka "EQUAL" ieviešana Eiropas, nacionālajos, reģionālajos un vietējos līmeņos bieži ir hierarhisks process un var palielināt birokrātiju un ietekmēt īpašumtiesības, ja vien šādas problēmas nav jau iepriekš paredzētas un novērstas. It sevišķi vajadzētu uzsvērt finanšu kontroli, jo tas ir mehānisms, kas bieži ietekmē tiesības.

2.4 Diskusija par Eiropas nodarbinātības stratēģiju, Sociālās iekļaušanas procesu, Dibināšanas līgumu, Eiropas bēgļu fondu un citiem politiskajiem instrumentiem tiek pozitīvi vērtēta, kā veids, kas nodrošina "EQUAL" kontekstu un sniedz vērā ņemamas iespējas izprast "EQUAL" grupām, kas parasti nav iesaistītas Eiropas politikas veidošanā. Papildus literatūra vai informācijas avoti un atsauksmes varētu veicināt tālāku izpēti, ko veiktu šīs grupas. Diskriminācija un nevienlīdzība ir galvenie faktori izslēgšanā, taču birokrātijas iepazīšana ir svarīga "EQUAL" galveno virzienu noteikšanā grupām un indivīdiem, kas ir nepieredzējuši ietekmes radīšanā politikā. Šīs vadlīnijas varētu būt galvenais grupu informācijas avots.

2.5 "EQUAL" ietekme uz jaunradi (5. nodaļa) tiek apskatīta saistībā ar jaunām pieejām politikas izstrādē. "EQUAL" vadlīnijas par jaunradi (11.4. nodaļa, 17. punkts) arī apskata jaunos politikas attīstības procesus. Ir jāievēro arī partnerattiecību attīstības potenciāls noteikt tiesības un labu pārvaldību politikas attīstībā, kā arī izstrādē.

2.6 Galveno principu aktivitāšu veicināšana ir svarīgs elements. Jaunu projektu radīšanas nodrošināšana varētu veicināt lielāku jaunradi. Ir svarīgi apzināties, ka jaunrades procesos, kas notiek partnerattiecību attīstībā, ne vienmēr ir iesaistīti tie cilvēki, kas varētu veicināt rezultātu sasniegšanu.

2.7 Novērtēšanas procesā ir nepieciešama lielāka uzmanība attiecībā uz darba saglabāšanu, nodarbinātības kvalitāti un tiešu darba izveidošanu. Indivīdu piesaistīšanai, kas strādā MVU (mazos un vidējos uzņēmumos), lai tie piedalītos tādās aktivitātēs kā studijas mūža garumā un karjeras plānošana cilvēkiem 30 un 40 gadu vecumā, vajadzētu izmantot novatoriskus piesaistīšanas veidus. Ir svarīgi strādāt ar sadarbības organizācijām (kā tirdzniecības apvienības) un pārvarēt birokrātiju, lai centralizētu papīra darbus, cik vien iespējams.

2.8 Attiecībā uz MVU un NVO "EQUAL" birokrātijas problēmas ir novērtētas, bet tādas pašas problēmas ir arī vietējām varas instancēm. Arī jaunajām dalībvalstīm ir savi uzskati attiecībā uz Struktūrfondu administrāciju. Administratīvās problēmas starp vietējām varas instancēm varētu tikt nodotas to MVU un NVO partneriem, un tas varētu negatīvi ietekmēt šo grupu iesaistīšanos. Problēmu risinājumu atrašana priekš MVU un NVO varētu sniegt priekšrocības visām sistēmas organizācijām.

2.9 Šīs iniciatīvas laika plānošana ir pozitīvi vērtējama attiecībā uz Eiropas politikas un stratēģijas informācijas attīstību. Lisabonas procesam ir ceturkšņa vidus analīze 2005. gada jūlijā, un ES Nodarbinātības stratēģija ir galvenais tās elements. Arī jaunie Struktūrfondi tiks apskatīti 2004. gada jūlijā. Eiropas Kohēzijas ziņojums nodrošina "EQUAL" rezultātu analīzi.

3. Atsevišķi komentāri

3.1 "EQUAL" dibināšanas koncepcija ir akceptēta. Tāpēc atsevišķi komentāri vairāk attiecas uz mehānismiem.

3.2 Pirmajā "EQUAL" kārtā pārejas periods partnerattiecību veidošanā starp 1. darbības fāzi un 2. darbības attīstības fāzi izraisīja virzītājspēka zudumu attiecībā uz dažām programmām. Ir ieteikts jauns "apstiprināšanas pasākums", kas veicinās 2. darbības administratīvo apstiprināšanu un nodrošinās, ka izdevumi ir atbilstoši visā pārejas periodā.

3.3 Pārejas periods no 1. darbības uz 2. darbību ir Partnerattiecību attīstības līguma izveide ar mērķi, uzdevumiem un darbības plānu. Ilgtspēja ir svarīga un partneriem vajadzētu saprast, kādā veidā to pilnvarotās aktivitātes, administratīvās procedūras un personāla komplektēšana varētu veicināt šo ilgtspēju. Pastāv vērā ņemama nevienlīdzība starp atbalstu, ko nodrošina vadošās varas instances partnerattiecību attīstībā, kas ne vienmēr darbojas adekvāti. Dalībvalstīm vajadzētu mācīties vienai no otras attiecībā uz to, kāds atbalsta veids ir nepieciešams, lai izveidotu efektīvas partnerattiecības. Personāla komplektēšana varētu būt īpaša problēma jaunajās dalībvalstīs, kur personāls, iespējams, regulāri pārvietosies jauno iespēju dēļ.

3.4 Starptautisko partnerattiecību attīstība ir ļoti izdevīga "EQUAL" daļa. Partnerattiecībām vajadzētu būt elastīgām, lai varētu izveidot nenovēršamas izmaiņas programmas plānā, kas tiek veiktas jaunrades rezultātā. Arī budžeta elastīgums ir nozīmīgs faktors.

3.5 Finanšu noteikumi ir vienādi visiem Struktūrfondiem, bet grāmatvedības procesi attiecībā uz finansēm un aktivitātēm ir jāvada uzmanīgi tā, lai administratīvā nasta neradītu šķēršļus tiem, kas vislabāk varētu izmantot pilnvaru iespējas.

3.6 Iepriekšējā Komisijas pieredze rāda, ka tikai 85 % no piešķirtā finansējuma tiks izmantots. Ir priekšlikums paturēt neiztērēto finansējumu un izmantot to galveno principu realizēšanā. Neiztērētā finansējuma paturēšanai nevajadzētu radīt negatīvu iespaidu uz programmām, ciešot no priekšlaicīgas

finansējuma samazināšanas vai kļūdām un izmaiņām, kam būtu nepieciešama uzmanīga pārbaude.

3.7 Galveno aktivitāšu saraksts 9.a nodaļā nav pilnīgs, taču jo sevišķi svarīgi ir apzināties biznesa atbalsta lomu kopā ar konsultācijām. Tādas personas kā sociālie partneri, ieskaitot tirdzniecības apvienības, ir jo sevišķi svarīgas. "EQUAL" otrās kārtas priekšlikumi arī ir svarīgs elements pirmās kārtas rezultātu sasniegšanā.

3.8 Galveno principu izdalīšana ir pieeja jeb stratēģija un to nevajadzētu uzskatīt par pašmērķi. Galveno principu izdalīšana nepievieno vērtību, bet tā ir jāatbalsta ar vienlīdzības instrumentiem, kā, piemēram, vienlīdzīga likuma piemērošana vai pozitīvas politiskās nostādnēs. Nav pieņemams, ka vairākām dalībvalstīm ir jāpilda pret diskrimināciju vērstas direktīvas, ieviešot likumus, lai izveidotu kopēju vienlīdzības standartu šajās valstīs.

3.9 Vadlīnijās "Vienādas iespējas" ir raksturotas kā grūti izprotamas (10.1. nodaļa, 3. paragrāfs) un tiek saprastas ierobežotā vai tradicionālā veidā (10.1. nodaļa, 6. paragrāfs). Komunikācija par "Vienādo iespēju" atšķirīgo uztveri un to pielietojums dalībvalstīs atstātu lielu ietekmi uz jaunu programmu izstrādi. Piemēram, dzimumu atšķirībām vienas tēmas ietvaros uzmanību pievērš mazāks skaits grupu, bet visas programmas ietvaros lielākā daļa grupu pie tā strādā.

3.10 Dažādo laika plānošanas grafiku negatīvā ietekme uz dalībvalstīm (10.1. nodaļa, 5. paragrāfs) otrajā kārtā neattiecas uz starptautisko partnerattiecību izveidošanu. Administratīvo un uzraudzības procedūru izveidošana, 3. darbības laika plānojums un kopējais projekta ilgums var atšķirties starp valstīm un tādējādi var izrādīties neproduktīvs starptautiskajā sadarbībā.

3.11 Otrās kārtas atlases procedūrām vajadzētu būt priekšrocības no konsultācijām, ko sniedz divas vadošās valstis attiecībā uz katru tēmu tā, lai varas instances savukārt varētu būt labumu no koordinēšanas starp dalībvalstīm.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Padomes lēmuma projektu par Eiropas Bēgļu fonda izveidošanu laika posmam no 2005. līdz 2010. gadam

COM(2004) 102 galīgā red. - 2004/0032 (CNS)

(2004/C 241/10)

Padome 2003. gada 23. februārī nolēma lūgt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar EK Līguma 262. pantu sniegt atzinumu par sekojošu tēmu: "Padomes lēmuma projekts par Eiropas Bēgļu fonda izveidošanu laika posmam no 2005. līdz 2010. gadam".

Specializētā nodarbinātības, sociālo lietu un Savienības pilsonības darba grupa, kurai bija uzdots veikt šo darbu, pieņēma savu atzinumu 2004. gada 5. maijā. Ziņojumu sniedza Kasinas (Cassina) kundze.

Tās 409 plenārajā sesijā 2004. gada 2. jūnijā, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm "par" 184, "pret" 3 "atturējās" 12.

1. Ievads

1.1 2000. gada 28. septembrī Padome pieņēma lēmumu Nr. 2000/596 par Eiropas Bēgļu fonda izveidošanu laika posmam no 2000. līdz 2004. gadam (turpmāk saukts: EFF I). Piecus gadus ilgam laikposmam paredzēto līdzekļu summa bija 36 miljoni eiro. Šis fonds bija pirmā – īpaši pēc Eiropas Parlamenta ierosinājuma notikusī ⁽¹⁾ – nepieciešamā racionalizācija un strukturēšana saistībā ar pasākumiem, kas kopš 1997. gada bija noenkuroti ikgadējās budžeta līnijas ietvaros. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja savā laikā ar atbalstu uzņēma Padomes lēmuma projektu ⁽²⁾.

1.2 Nedaudz vairāk kā gadu pirms 2004. gada 31. decembrī gaidāmajām EFF I termiņa beigām Komisija dalībvalstīs un Kopienas līmenī pārbaudīja EFF I realizācijas gaitā uzkrāto pieredzi, sarīkoja pārbaudes konferenci ⁽³⁾ un uzdeva par atlikušo EFF laikposmu izstrādāt detalizētu seku analīzi ⁽⁴⁾. Pārbaudes ietvaros tika ņemta vērā arī ietekme uz un mijiedarbība ar citiem Savienības pasākumiem un programmām ⁽⁵⁾.

1.3 Pamatojoties uz šo apjomīgo pieredzes uzkrājumu, Komisija 2004. gada 12. februārī iesniedza "Padomes lēmuma projektu par Eiropas Bēgļu fonda izveidošanu laika posmam no 2005. līdz 2010. gadam", uz kuru bāzes izstrādāts šis atzinums.

⁽¹⁾ Ziņojuma sniedzējs: Gérard Deprez, Eiropas Parlamenta loceklis.

⁽²⁾ 16.6.2000. ABL C 168 (Ziņojuma sniedzēja: grāfiene zu EULENBURG).

⁽³⁾ 2003. gada 30./31. oktobris.

⁽⁴⁾ 2004. gada 12. februāra SEC(2004) 161/COM(2004) 102 galīgā red. - "Commission Working Staff Paper – Proposal for a Council Decision establishing the European Refugee Fund for the period 2005-2010 – Extended Impact Assessment".

⁽⁵⁾ Tas īpaši attiecas uz budžeta līnijām, kas 2003. un 2004. gadā tika nodotas integrācijas pilotprojektu vajadzībām; Eiropas aģentūras izveides projekts operatīvai sadarbībai ar ārējām robežām; Programmas EQUAL izmantošana patvēruma meklētāju profesionālai klasifikācijai utt.

2. Komisijas lēmuma projekta būtiskākais saturs

2.1 Komisija ierosina uz sešiem gadiem izveidot Eiropas Bēgļu fondu (EFF II) ar 687 miljonus eiro lielu līdzekļu summu. Fonds tiek izveidots, lai finansētu atsevišķu valstu veiktos pasākumus, kas saistīti ar trešo valstu pilsoņu vai bezvalstnieku uzņemšanu, integrāciju un brīvprātīgu repatriāciju ⁽⁶⁾, ja tiem ir piešķirts bēgļa statuss, pienākas starptautiska aizsardzība (Noteikumu par jaunas apmešanās vietas noteikšanu ietvaros), ja tiem tiek nodrošināta kāda subsidārās aizsardzības forma vai ja tie ir pieprasījuši kādu no augstākminētajiem aizsardzības veidiem, vai ja tiem tiek nodrošināta pagaidu aizsardzība ⁽⁷⁾.

2.2 Atbalstāmie pasākumi. Dalībvalstu veiktie pasākumi, kas var tikt atbalstīti no EFF II, aptver plašu uzdevumu spektru uzņemšanas, integrācijas un brīvprātīgas repatriācijas jomā. Īpaši kopējais finansējums skar sekojošus pasākumus: uzņemšanai nepieciešamās infrastruktūras; materiālas, medicīniskas vai psiholoģiskas palīdzības sniegšana; atbalsts valodas jomā; apmācība, izglītība vai profesionālās integrācijas atjaunošana; uzņemšanas ierīcību uzlabošana; ES Pamattiesību hartā noteiktā vērtību aizsardzība; vietējo iedzīvotāju informētības veicināšana un mērķa grupu pārstāvju piedalīšanās sabiedriskajā un kultūras dzīvē; priekšrocības ieguvušo personu patstāvības veicināšana; pasākumi vietējo reģionālo korporāciju, nacionālo sabiedrisko organizāciju un pilsoņu iesaistīšanai; informācija un konsultācijas par repatriāciju un palīdzība atjaunotai integrācijai izcelsmes zemē.

2.2.1 Gadījumos, kad jāizmanto mehānismi pagaidu aizsardzībai, no fonda iespējams saņemt līdz pat 80 % no izmaksām, kas nepieciešamas neatliekamajiem pasākumiem uzņemšanas, izmitināšanas, uzturlīdzekļu, medicīniskās un psiholoģiskās aprūpes, personāla un administrācijas, kā arī loģistikas un pārvadājumu jomā.

⁽⁶⁾ Saskaņā ar 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijā definēto un ar 1967. gada 31. janvāra Protokolu mainīto statusu.

⁽⁷⁾ Direktīvas 2001/55/EK izpratnē.

2.2.2 10 % no EFF II rīcībā nodotajiem līdzekļiem ir paredzēti pašas Komisijas administrētajiem Kopienas pasākumiem sekojošās jomās, kā arī administratīvi tehniskajiem izdevumiem: Kopienas sadarbības projektiem, pieredzes apmaiņas veicināšanai, novatoriskiem pilotprojektiem, jaunu tehnoloģiju izpētei un pielietošanai bēgļu politikas jomā.

2.3 EFF II realizācija. EFF II realizācija balstās uz kompetenču sadalījumu starp dalībvalstīm un Komisiju:

2.3.1 Komisija nosaka daudzgadīgās programmas vadlīnijas, pārliecinās par administrācijas un kontroles sistēmas eksistenci un funkcionēšanas spēju dalībvalstīs un nodrošina Kopienas pasākumu īstenošanu. Komisiju atbalsta komiteja, kas atbilst lēmuma Nr. 1999/468/EK prasībām.

2.3.2 Dalībvalstis ir atbildīgas par atsevišķu valstu veikto pasākumu realizāciju; izveido "kompetento iestādi" ar juridiskas personas statusu un nepieciešamajām administratīvajām jaudām; pirmkārt, ir atbildīgas par pasākumu finansējuma kontroli un sadarbojas ar Komisiju nepieciešamo statistikas datu savākšanas jomā.

2.3.3 Dalībvalstis un Komisija nodrošina pasākumu rezultātu izziņošanu, caurredzamību un kopējo saskaņotību, kā arī atbilstību pārējiem Kopienas pielietotajiem instrumentiem un pasākumiem.

2.4 Plānošana. Ir paredzēti divi daudzgadīgi plānošanas laikposmi (2005-2007 un 2008-2010). Dalībvalstis iesniedz Komisijai savu daudzgadīgās programmas projektu, un Komisija trīs mēnešu laikā ar Komitejas starpniecību to apstiprina pēc pieteikumu pārbaudes saskaņā ar vadlīnijās noteiktajiem pamatprincipiem. Komisijas apstiprinātās daudzgadīgās programmas tiek īstenotas ikgadējo programmu veidā.

2.5 Līdzekļu sadalījums. Katra dalībvalsts saņem ikgadējo paušalsummu 300 000 eiro apmērā. Jaunajām dalībvalstīm pirmos trīs gadus šī summa ir noteikta 500 000 eiro gadā.

2.5.1 Pārējie gada laikā piešķirtie līdzekļi starp dalībvalstīm tiek sadalīti sekojoši: 35 % atbilstoši to personu skaitam, kas pēdējo trīs gadu laikā ir saņēmušas bēgļa statusu, tiesības uz starptautisku palīdzību Noteikumu par jaunas apmešanās vietas nodrošināšanu ietvaros vai kurām ir piešķirta kāda no subsi-

dārās aizsardzības formām; 65 % atbilstoši to personu skaitam, kas pēdējo trīs gadu laikā ir pieprasījušas patvērumu vai kam nodrošināta pagaidu aizsardzība. Daļu no ikgadējiem piešķirtajiem līdzekļiem var izmantot tehniskām un administratīvām vajadzībām. Finansiālais atbalsts no Fonda tiek sniegts, piešķirot neatmaksājamu finansiālu palīdzību, taču pierādāmu nelikumību gadījumā tiek pieprasīta atmaksāšana, aprēķinot kavējuma procentus Eiropas Centrālās bankas noteiktajā apmērā, kam pieskaitīti 3,5 %. Lai dalībvalstis programmas laikā varētu saņemt vēl citas kopējā finansējuma daļas, tām jāiesniedz attiecīgs ziņojums un izdevumu atšifrējums, ko apstiprinājusi no kompetentās iestādes neatkarīga institūcija.

2.5.2 Kopienas ieguldījums dalībvalstu veiktajos pasākumos ir ne vairāk kā 50 % no kopējām projekta izmaksām. Novatorisku projektu un transnacionālu pasākumu gadījumā šī daļa var tikt palielināta līdz 60 %, bet dalībvalstīm, kas saņem līdzekļus no Kohēzijas fonda – līdz 75 %.

2.6 Novērtējums. Komisija ne vēlāk kā 2007. gada 30. aprīlī iesniedz pirmo pagaidu ziņojumu un 2009. gada 31. decembrī – otro pagaidu ziņojumu. Ne vēlāk kā līdz 2012. gada 31. decembrim tā sagatavo ziņojumu par ex post novērtējumu.

3. Piezīmes

3.1 Komiteja, kopumā ņemot, uzskata Komisijas projektu par ļoti apsveicamu un pārstāv viedokli, ka EFF II varētu būt būtisks solis gan Līguma IV nodaļā iekļauto bēgļu tiesību realizācijas virzienā, gan lai īstenotu lēmumus, ko pieņēma Eiropas Padome Tampērē, kā arī citās Padomes konferencēs attiecībā uz vadlīnijām un īstenošanas nosacījumiem vīzu, bēgļu un imigrācijas politikas jomā. Šo lēmumu nepietiekamā realizācija vai Padomes vienošanās par jomām, kuras pavājina sākotnējā projekta efektu un saglabā iespēju atsevišķās dalībvalstīs noteikt ievērojami atšķirīgu kārtību, droši vien kaitēs Fonda potenciālai efektivitātei. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EEKS) izsaka nožēlu par to, ka nesen pieņemtā Direktīva par bēgļu statusu ⁽¹⁾ saturiskā ziņā stipri atšķiras gan no Komisijas projekta ⁽²⁾, gan Komitejas atzinumā izteiktajām vēlmēm un ieteikumiem ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Pieņemta 2004. gada 24. aprīlī.

⁽²⁾ Padomes Direktīvu projekts par minimālajām normām trešo valstu pilsoņu un bezvalstnieku atzīšanai par bēgļiem vai personām, kam nepieciešama citāda starptautiska aizsardzība, publicēts: ABL C 51 E 2002. gada 26. februārī.

⁽³⁾ Skat. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu, kas publicēts ABL C 221 17.09.2002 (Ziņojuma sniedzēja: Le Nouail-Marlière kundze).

3.1.1 Programmas nozīmīgumu padara uzskatāmāku jau tas vien, ka katru gadu ierodas apmēram 400.000 patvēruma meklētāju⁽¹⁾. Aiz tā bieži vien slēpjas smagu cilvēcisko ciešanu apzīmogota pieredze. Šiem cilvēkiem nepieciešama solidaritāte, materiāls, morāls un psiholoģisks atbalsts, cilvēka cienīga uzņemšana, atbilstoši pakalpojumi, caurredzama un efektīva procedūra, iespējas ar aktīvu darbu vai citām aktivitātēm integrēties Kopienas sociālajā vidē, kā arī iespēja bez riska atgriezties dzimtenē, ja viņi izrāda un apzināti izsaka šādu vēlmi.

3.2 Piešķirto līdzekļu palielinājums salīdzinājumā ar EFF I (687 miljoni eiro uz sešiem gadiem salīdzinājumā ar 36 miljoniem eiro piecus gadus ilgajam iepriekšējās programmas darbības laikam) šķiet milzīgs, taču Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja norāda uz to, ka EFF I rīcībā esošie līdzekļi uz bēgļu patieso vajadzību fona bija stipri ierobežoti, un ar gandarījumu konstatē, ka finansiālo prognožu projektos 2007-2013 gadam nodaļai par drošību, tiesībām, migrāciju un bēgļiem piešķirta īpaša prioritāte un ka šai jomai tiek iedalīti arvien lielāki resursi. Līdz ar to EFF II finansējums iekļaujas šajā perspektīvē.

3.2.1 No vienas puses, EFF II ir nepieciešamo solidāro centienu izpausme svarīgā politikas sektorā, bet no otras puses, tas uzskatāmi apliecina, ka Kopienas institūcijas apzinās faktu, ka šīs problēmas saistībā ar Līguma IV nodaļu nebūs iespējams atrisināt bez visaptverošas un kopīgas atbildības uzņemšanās no visu iesaistīto puses. Lai to paveiktu, nepieciešami mērķtiecīgi pasākumi, kas tiek realizēti korekti un ko atbalsta civiliedzīvotāji un vietējās varas iestādes, un tādēļ ir nepieciešams arī tiesisko pamatprincipu, instrumentu un procedūru nodrošinājums, kas orientēts uz vienotas bēgļu politikas īstenošanu Kopienā. Komiteja norāda, ka EFF II pilnveido un stiprina jau eksistējošos nacionālos pasākumus, taču nav paredzēts to aizstāšanai. Īpaša uzmanība jāvelta tam, lai netiktu samazināta, bet gan palielināta un uzlabota sociālo partneru un civiliedzīvotāju pārstāvju līdzdalība.

3.2.2 Kopienas pasākumiem piešķirto līdzekļu daļa no 5 % EFF I pamatoti ir palielināta līdz 10 % EFF II. Komiteja atgādina, ka tā jau savā atzinumā par EFF I pieprasīja paredzēt Kopienas pasākumiem 10 % līdzekļu, un uzsver, ka šī daļa ir zemākā robeža, lai cita starpā varētu īstenot divus obligātus mērķus: pirmkārt, transnacionālu un novatorisku iniciatīvu veicināšanu (arī no organizēto civiliedzīvotāju puses) un, otrkārt, studiju, pētnieciskās darbības un salīdzinājumu izdarīšanas atbalstu visās dalībvalstīs.

(1) Divos pēdējos gados pieplūdumam ir tendence samazināties, taču, protams, nav iespējams izslēgt negaidītu palielināšanos, un ir jāņem vērā, ka tendences konstatāciju, kas nenotiek saskaņā ar vienotām nacionālajām statistikas metodēm, var būtiski ietekmēt arī dažādā dalībvalstu politika un tās tehniskā realizācija administratīvā līmenī.

3.3 Arī līdzekļu sadalījums dažādām aktivitātēm (uzņemšanai, integrācijai un brīvprātīgai repatriācijai) ir sabalansēts un atbilst pašreizējai situācijai dalībvalstīs, kā arī paredzamajam patvēruma meklētāju vai citu aizsardzību pieprasošu personu plūsmu sadalījumam nākotnē. Attiecībā uz piecām mērķa grupām noteiktais kopējais finansējums atspoguļo aktuālo situāciju dalībvalstīs, kaut arī daudzgadīgā plānošana ar ikgadējo programmas realizācijas piekanošanu dod iespēju eventuales nepieciešamības gadījumā piekanoņoties negaidītiem notikumiem. Bez tam, komitejas darba procedūra nodrošina kopēju īstenošanas gaitas pārraudzību un atvieglo jau pārbaudītas prakses un novatorisku pasākumu izplatību. Pēc Komitejas domām, ievērojamu resursu daļu vajadzētu novirzīt uzņemšanas un integrācijas pasākumiem. Tā vēlētos, lai dalībvalstīs lielāko daudzgadīgo programmu uzdevumu daļu neorientētu uz atgriešanās pasākumiem.

3.3.1 Komiteja akcentē gandarījumu par to, ka starp integrācijas pasākumiem ir paredzēti arī tādi, kas ir vērsti uz profesionālās integrācijas atjaunošanu, jo iespēja sagādāt iztikas līdzekļus – vai to lielāko daļu – veicina pašapziņu uz sociālās piederības sajūtu. Bez tam, tādējādi tiek novērsts, ka sevišķi jaunieši ilgstošas bezdarbības vai naudas trūkuma dēļ būtu spiesti strādāt nelegāli vai iesaistīties citās aktivitātēs uz nelikumības robežas. Katrā gadījumā, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja uzsver, ka ir jānodrošina apstākļi strādāšanai, kā rezultātā EFF II iekļautās personas pašas varēs aktīvi piedalīties procedūrā un visās darbībās, kas uz viņām attiecas. Diemžēl Komiteja ir spiesta ar nožēlu konstatēt, ka lēmuma pieņemšana par to, vai bēgļi tiks vai netiks integrēti ar darba palīdzību, saskaņā ar jaunāko Padomes lēmumu par bēgļu statusa piešķiršanu, ir atstāta pašu dalībvalstu ziņā. Komiteja atgādina, ka tās atzinumos⁽²⁾ vienmēr atrodamas norādes uz to, ka šo personu grupu profesionālo darbību ir nepieciešams veicināt. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pārstāv viedokli, ka līdzdalība ekonomiskajā dzīvē ir saistīta ar tiesībām, kuras nedrīkst ierobežot ne ar kādu diskrimināciju.

3.3.2 Bez tam, Komiteja iesaka piešķirt prioritāti kulturālās un psiholoģiskās apmācības pasākumiem, kas paredzēti administratīvajam un kārtības uzturēšanas personālam, kura darbs ir saistīts ar bēgļiem, patvēruma meklētājiem un citām aizsardzību saņemošām personām. Tas ir nepieciešams arī tādēļ, lai izrādītu pretdarbību preses un citu masu mediju radītajam negatīvajam tēlam un aizspriedumiem par bēgļu ikdienu. Pasākumiem, kas veicina dialogu starp augstākminētajām personu grupām un attiecīgo uzņemamo valstu pilsoņiem, kā arī savstarpējās zināšanas par otras nācijas kultūru ir liela nozīme arī integrācijā un sociālā akcepta saņemšanā – tas ir priekšnoteikums efektīvai EFF II īstenošanai.

(2) Salīdzinājumam skat. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu par "Padomes Direktīvu projektu par minimālajām normām patvēruma meklētāju uzņemšanai dalībvalstīs", 4.3. punkts, publicēts ABL C 48 21.02.2002. (Ziņojuma sniedzējs: MENGOZZI kungs) un atzinumu par augstākminēto projektu attiecībā uz bēgļa statusa piešķiršanu, 3.7.1. punkts, publicēts OV C 221 17.09.2002 (Ziņojuma sniedzēja: Le NOUAIL-MARLIÈRE kundze).

3.4 Komiteja apsveic programmas stratēģisko kopējo koncepciju, kas ir iedalīta vadlīnijās, daudzgadīgajās programmās, kas tiks realizētas ar ikgadējo programmu starpniecību, divos Komisijas pagaidu ziņojumos un vienā ziņojumā, kas sniedz novērtējumu *ex post*. Šis princips tika izmantots jau citās procedūrās, pēc kurām notika Komisijas un dalībvalstu kopējo programmu realizācija, un ir apliecinājis sevi kā efektīvu metodi korektai atbildības sadalīšanai starp Komisiju un dalībvalstīm, kuras ietvaros subsidiaritātes princips tiek uztverts kā kopatbildība. EFF II patiešām var kalpot ne tikai kā instruments līdzekļu sadalei starp dalībvalstīm, bet tam ir jāatbilst 3.1. punktā minētajām prasībām, kas paredz spert ievērojamu soli kopējas bēgļu politikas īstenošanas virzienā. Ņemot vērā aspektu, ne visi šīs politikas īstenošanai ierosinātie nepieciešamie tiesiskie instrumenti ir pieņemti, no EFF II finansēto pasākumu veikšana dalībvalstīm var atvieglot arī lēmumu pieņemšanu tajos punktos, kur tas vēl nav izdarīts.

3.4.1 Kompetentās iestādes izveidošana katrā dalībvalstī ļoti labvēlīgi ietekmēs nacionālo programmu vienotību un noslēgtību, pilnībā caurredzamo un korekto pasākumu veikšanu atsevišķās dalībvalstīs, kā arī nenoliedzami nepieciešamo kontaktu uzturēšanu ar pilsoņiem un civiliedzīvotājiem. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja norāda uz lielo nozīmi, kādu projekts piešķir ieinteresēto programmas partneru līdzdalībai un kopatbildībai jau no paša daudzgadīgo programmu sagatavošanas sākuma. Milzīgajai lomai, kāda tiek piešķirta civiliedzīvotāju organizāciju iesaistīšanai, piemīt izšķiroša metodoloģiskā nozīme, lai nodrošinātu nepieciešamo ievērību uz vietas uzkrātajai pieredzei, organizētu publiskas debates, iegūtu atbalstu un, visbeidzot, īstenotu šajā jomā labu administratīvo praksi (Governance). Uz to Komisija jau vairākkārt savos atzinumos ir norādījusi, un ar gandarījumu tā atkal sastopas ar šo ideju Komisijas sagatavotajā dokumentā.

3.4.1.1 Pēc Komitejas domām, īpaši nozīmīgi ir nodrošināt un atvieglot nacionālajām sabiedriskajām organizācijām pieeju uzņemšanas un tranzīta centriem, lai tās var sniegt atbalstu jau pašā uzņemšanas sākumā. Lai paaugstinātu šādu darbību efektivitāti, tās vispār varētu kļūt par specifisku Kopienas akciju objektu.

3.4.2 Pieredze, kas beidzamo gadu laikā uzkrāta visās dalībvalstīs, uzākstāmi parāda, cik liela efektivitāte piemīt partnerattiecībām starp nacionālajām un vietējām pārvaldes institūcijām no vienas puses un civiliedzīvotāju organizācijām no otras puses. Komiteja izsaka cerību, ka šīs sadarbības ietvaros uzkrātā pieredzes bagātība, realizējot EFF II, netiks pazaudēta, bet gan tikai papildināta ar jauniem un labāk strukturētiem instrumentiem.

3.5 EFF II struktūra atbilst visdažādākajām situācijām, kas valda dalībvalstīs, un centrālajam kritērijam, kas paredz sadalīt līdzekļus atbilstoši attiecīgās mērķa grupas spēcīgumam. Komiteja uzsvēr, ka minētās atšķirības, kā arī, jo īpaši, dažādā brieduma pakāpe, kādā atrodas šīs jomas politika dažādās dalībval-

stīs, ir īpaši rūpīgi jāņem vērā, izstrādājot vadlīnijas daudzgadīgajai plānošanai.

3.5.1 Kaut vai ar tīri simbolisku nozīmi jāatzīmē, ka jaunajām dalībvalstīm pirmajos trīs programmas realizācijas gados tiks piešķirta fiksēta ikgadējā summa, kas pārsniedz ES piecpadsmitniekam paredzēto. Jaunajām dalībvalstīm vēl ir maz pieredzes šajā jomā, un dažas no tām veidos jauno ES ārējo robežu. Tādēļ noteicoša nozīme ir to integrācijai ES piecpadsmitnieka realizētajā bēgļu politikā un spējai šai sektorā pielietot Kopienas instrumentus. Pirmkārt, jānodrošina jaunajām dalībvalstīm pieeja ES piecpadsmitnieka uzkrātajai pieredzei. Tikpat nepieciešams ir arī specifisks atbalsts, kas piešķir prioritāru lomu Kopienas pasākumiem saistībā ar administratīvo jaudu izveidi bēgļu politikas jomā.

3.6 Komiteja norāda, ka EFF II līdzekļu iedalīšanas procedūrām obligāti ir jābūt efektīvām. Jāizvairās no tā, ka komplicētas vai nesaprotamas procedūras kļūst par cēloni nelikumībām. Komiteja pieprasa, lai civiliedzīvotāju organizācijas, kas darbojas bēgļu un dažādu aizsardzību saņemšo personu labā, netiktu aizkavētas ar sarežģītām un / vai grūti izpildāmām administratīvajām prasībām un lai tas nenotiktu ne dalībvalstu, ne visas Kopienas līmenī. Nacionāla sabiedriskā organizācija, lai cik ļoti tā arī nevēloties atbilst caurredzamības prasībām, funkcionē citādi, un tai ir nepieciešams pavisam cits elastīgums nekā, piemēram, celtniecības uzņēmumam, kas uzvarējis konkursā par bēgļu uzņemšanas ēkas ierīkošanas tiesībām. Komiteja ir nobažījusies par to, ka līgumos, ko kompetentās iestādes noslēdz ar civiliedzīvotāju organizācijām, netiek pietiekami viennozīmīgi sadalīti pienākumi un kompetences jomas. Organizācijas, kas parakstījušas šādus līgumus, pēc tam ir spiestas vairāk nodarboties ar praktiskām administratīvām darbībām un izdevumu čekiem tā vietā, lai koncentrētos uz savas darbības efektivitāti, kas vērsta uz mērķa grupu tiesību ievērošanu un vajadzību apmierināšanu.

3.6.1 Bez tam, Komiteja uzskata, ka kavējuma procentiem, kas tiek aprēķināti atmaksājamām summām nelikumīga līdzekļu izlietojuma gadījumā, būtu jābūt tikai simboliskiem. Tādējādi jānovērš iespēja, ka dalībvalstis nodrošināšanās nolūkos konkursiem noteiks absolūti ierobežojošas procedūras, kas savukārt nāks par sliktu nacionālo sabiedrisko organizāciju izmantošanas un līdzdalības efektivitātei. Komiteja atgādina, ka bēgļu politika nevienā dalībvalstī nav tikai valsts struktūru darīšana un ka dažās valstīs bēgļiem un personām ar aizsardzības statusu nebūtu nekādu izredžu, ja nesaņemtu atbalstu no nacionālajām sabiedriskām, organizācijām. Tāpēc Komiteja pieprasa, lai šis satraukuma iemesls tiktu ņemts vērā EFF II realizācijas noteikumos.

3.7 Komiteja uzaicina Komisiju rosināt dalībvalstis noteikt kopējus datu apkopošanas kritērijus. Kvantitatīvie aspekti EFF II realizēšanā ir vienlīdz svarīgi kā kvalitatīvie aspekti, jo Fonda līdzekļu izmantošana kopējam finansējumam balstās uz datiem par dažādām personu kategorijām, kam ir piešķirts bēgļa vai cits aizsardzības statuss, vai pieteikumu iesniedzējiem.

3.8 Saskaņā ar Komisijas projekta 26. panta 2. daļu dalībvalstīm, izdarot vērtējumu, jākonsultējas ar savām nacionālajām sabiedriskajām organizācijām un sociālajiem partneriem.

4. Secinājumi

4.1 Komiteja uzskata, ka projekts par Eiropas Bēgļu fonda (EFF II) izveidi laikposmam no 2005. līdz 2010. gadam ir saprātīgs; tam ir piešķirts liels apjoms līdzekļu, un tas ir strukturēts tā, ka ir pilnībā sadalīta atbildība, kas jāuzņemas dalībvalstīm un Komisijai. Komisija bez tam pastāv uz to, ka uzņemšanas un integrācijas fāzes arī turpmāk jāuzskata par galvenajiem atbilstošas bēgļu politikas pīlāriem.

4.2 Komiteja par apsveicamu uzskata faktu, ka projekts ietver nepieciešamību dalībvalstīm un izveidojamajām kompetentajām iestādēm iesaistīt visus, ko tas tā vai citādi skar, jo

sevišķi, civiliedzīvotāju organizācijas un reģionālās un vietējās korporācijas, veidojot partnerattiecības ar aizvien pieaugošu efektivitāti. Tāpat tā norāda arī uz to, ka Fonda līdzekļu izdalīšanā prioritāte jāpiešķir pasākumu efektivitātei un pasākumu īstenošanas procedūra nacionālajām sabiedriskajām organizācijām jāpadara vienkārša un caurredzama.

4.3 Komiteja akcentē, ka nepieciešams noteikt vienotus kritērijus datu apkopošanai bēgļu jautājumos, lai nodrošinātu dažādās dalībvalstīs veikto pasākumu vienlīdzīgu apstrādi un salīdzināšanas iespējas. Tā pieprasa orientēt Kopienas īstenotos pasākumus galvenokārt uz šim nolūkam nepieciešamo administratīvo jaudu izveidi jaunajās dalībvalstīs.

4.4 Komiteja izsaka cerību, ka lēmums par projektu sakarā ar EFF II tiks pieņemts ātri un šis lēmums tiks papildināts ar atbilstošiem un caurredzamiem īstenošanas noteikumiem.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikumu attiecībā uz regulu par pieejas nosacījumiem gāzes transmisijas tīkliem

COM(2003) 741 galīgā red. - 2003/0302 (COD)

(2004/C 241/11)

2004. gada 23. janvārī Padome pieņēma lēmumu konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. un 251. pantu par: Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikumu attiecībā uz regulu par pieejas nosacījumiem gāzes transmisijas tīkliem

Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un Informācijas sabiedrības darba grupa, kas bija atbildīga par Komitejas darba sagatavošanu attiecībā uz šo jautājumu, pieņēma tās atzinumu 2004. gada 10. maijā. Ziņojumu sniedza Sirkeinenas kundze (Mrs Sirkeinen).

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar 154 balsīm "par," 1 "pret" un "atturējās" 10:

1. Ievads

1.1 Tiek plānots, ka otrā gāzes tirgus direktīva, kas pieņemta 2003. gada jūnijā, nodrošinās nepieciešamās strukturālās izmaiņas regulēšanas ietvaros, lai novērstu atlikušās barjeras dabas gāzes iekšējā tirgus pilnveidošanā. Direktīva sniedz tiesības visiem gāzes patērētājiem (kas to neizmanto saimniecībā) brīvi izvēlēties savu piegādātāju līdz 2004. gada 1. jūlijam, kā arī nodrošina to, ka visiem patērētājiem ir tādas pašas tiesības līdz 2007. gada 1. jūlijam. Bez tam direktīva nodrošina: trešajai pusei pieeju transmisijas un sadales tīkliem, pamatojoties uz publicētiem un regulētiem tarifiem; uzglabāšanas iekārtām, pamatojoties uz sarunu vai regulējošu procedūru;

juridisku pieeju transmisijai un lielām un vidējām sadales kompānijām; un regulējošas varas instances izveidi katrā dalībvalstī.

1.2 Lai sasniegtu iekšējā gāzes tirgus mērķi, ir nepieciešami detalizēti pasākumi attiecībā uz veidu, kādā tiek darbinātas transmisijas sistēmas. Attiecībā uz elektrību ir noteikti līdzīgi pasākumi regulā, kas pieņemta 2003. gada jūnijā. Šī regula nosaka kopējas tarifu struktūras, ieskaitot tirdzniecību, šķērsojot robežas, informācijas nodrošināšanu attiecībā uz starpsavienojumu kapacitāti un noteikumiem saistībā ar pārslogojuma menedžmentu.

1.3 Eiropas Gāzes regulēšanas forums (turpmāk - Forums) ar mērķi izveidot praktiskus noteikumus attiecībā uz transmisiju gāzes tirgū tiek divas reizes gadā Madridē. Forums sastāv no Komisijas, dalībvalstīm, nacionālajām regulējošām varas instancēm, kā arī no gāzes industrijas un tīkla lietotājiem. 2002. gada februārī Forums vienojās par "Vadlīnijām attiecībā uz labu TPP (trešās puses pieejas) praksi", kā arī par atkārtoti izskatītu, detalizētāku vadlīniju kopumu 2003. gada septembrī. Šīs vadlīnijas ir nesaistošas un par tām vienojas uz brīvprātības principa, taču transmisijas sistēmas operatoriem un citām pusēm ir jāņem vērā šīs vadlīnijas ievērot.

1.4 Komisija ir uzraudzījusi transmisijas sistēmu operatoru vadlīniju ievērošanu, un ziņo, ka joprojām ir vērā ņemams un neakceptējams vadlīniju neievērošanas līmenis. Saskaņā ar Komisijas ziņojumu vēl ir tālu līdz gāzes transmisijas tīklu pieejas nosacījumu ievērošanai.

2. Komisijas priekšlikums

2.1 Komisijas priekšlikuma mērķis ir stiprināt iekšējo gāzes tirgu, izveidojot jaunus regulējošus nosacījumus gāzes transmisijai Eiropas līmenī, pamatojoties uz secinājumiem, kas pieņemti pēdējā Madrides Forumā. Ieteiktie noteikumi attiecas uz esošo likumdošanu attiecībā uz elektrības tīklu pārrobežām, taču šie noteikumi ir plašāki par šīs likumdošanas ietvariem, jo tie sedz arī pieeju tīklam un noteiktas maksas nodrošināšanu attiecībā uz gāzes transmisijas tīkliem atsevišķās dalībvalstīs.

2.2 Regula par gāzes transmisijas tīklu pieejas nosacījumiem attiecas uz detalizētu, saistošu vadlīniju pieņemšanu, pamatojoties uz pašreizējām Labas prakses vadlīnijām, kuras tika pieņemtas Madrides Forumā (izņemot pašreizējos tarifa jautājumus) un sedz:

- trešās puses pakalpojumus, ko piedāvā transmisijas sistēmas operatori;
- kapacitātes piešķiršanu un pārslogojuma menedžmentu, ieskaitot "lieto to vai zaudē to" un sekundārās tirdzniecības mehānismus;
- nosacījumus attiecībā uz caurspīdīguma principiem;
- tarifa struktūru un izceļanos, ieskaitot kompensējošos maksājumus.

2.3 Bez tam regula arī sniedz metodi šo vadlīniju attīstību caur komitoloģiju. Ir nepieciešams, lai nacionālās varas instances pārliecinātos, ka vadlīnijas tiek ieviestas.

3. Vispārēji atzinumi

3.1 Ieteiktās regulas mērķis ir izveidot godīgus noteikumus attiecībā uz pieeju dabas gāzes transmisijas tīkliem. Galvenais pamatojums šai regulai ir veicināt konkurencspēju iekšējā gāzes tirgū, nodrošināt piegādes drošību visiem lietotājiem, un tādējādi ņemt vērā nepieciešamību veicināt investīcijas transmisiju infrastruktūrā. Pašlaik ir pietiekoša kapacitāte gāzes transmisijas tīklos Eiropas Savienībā, bet tā drīz var mainīties līdz ar augošajām prasībām. Tā kā Eiropas Savienībā ir vērojama pieaugoša atkarība attiecībā uz gāzes piegādi no valstīm, kas nav ES sastāvā, ievērojot drošības pasākumus un veicot piegādi rezultātīvi, ir nepieciešams vadīt un regulēt gāzes transporta infrastruktūru.

3.2 Madrides Foruma vadlīnijas pastāv kopš 2002. gada februāra un to pašreizējā forma ar veiktajiem grozījumiem pastāv vairāk kā pusgadu. Gāzes transmisijas biznesa pārstāvji apgalvo, ka šis laika sprādis ir pārāk īss, lai izdarītu kādus secinājumus attiecībā uz ieviešanu. Viņi dotu priekšroku brīvprātības principam un nacionālajai likumdošanai, kas balstīta uz subsidiaritātes principa, kas ir sniegts otrajā gāzes tirgus direktīvā. Biznesa pārstāvji uzsver arī nepieciešamību pēc uzticama, stabila un progresīva regulējoša mehānisma, lai varētu īstenot investīciju ieguldīšanu un samazināt risku investoriem.

3.2.1 Svarīgs jautājums ir, vai galvenais kavējumu iemesls vadlīniju ieviešanā ir operatoru nespēja tās pielāgot. Attiecībā uz šo Komisija ir novērojusi, ka vairākās dalībvalstīs pielāgošana ir veikta dotajā laika grafikā.

3.2.2 Cits novērojums attiecībā uz pielāgošanas tempu ir sekojošs: Regula par pieeju elektrības transmisijas tīkliem pārrobežām tika apstiprināta 2003. gada vidū, papildinot, ka elektrības tirgus direktīva tika apstiprināta tajā pašā laikā, kad gāzes tirgus direktīva.

3.3 Nemot vērā šos argumentus, EESK pozitīvi vērtē Komisijas ieteikumu attiecībā uz Regulas nosacījumiem par pieeju gāzes transmisijas tīkliem. Tomēr komitejai ir daži komentāri attiecībā uz Regulas projekta saturu.

3.4 Regulas projekta spektrs ir viens no diskusijas jautājumiem: Vai tai ir jāsedz visa transmisija ES teritorijā vai tikai transmisija pārrobežām? Vai tajā ir jāietver arī uzglabāšanas iekārtas? EESK vēlētos, lai noteikumi atļauj pabeigt izveidot stabilu, efektīvu un saskaņotu regulējošu mehānismu iekšējam gāzes tirgum, ieskaitot arī saskaņu ar subsidiaritātes principu un apmaiņu attīstību. To turot prātā, kā arī saskaņā ar politisko vienošanos, uz kā pamata direktīva ir veidota, Madrides forumā pēc iespējas ātrāk ir jārisina sarunas par vadlīnijām glabātavu pieejai.

3.5 Galvenais jautājums ir, kā sagatavot un pieņemt lēmumu par grozījumiem, kas jāveic Regulā sniegtajiem nosacījumiem. Komiteja iesaka, ka grozījumu izveidē ir jāpiedalās Komisijai, kas ir noteikta Regulas 13. pantā attiecībā uz pieejas nosacījumiem elektrības transmisiju tīklam pār robežām. Pašreizējiem noteikumi ir apstiprināti Madrides Forumā, kurā ir pārstāvēti transmisijas sistēmas operatori un tīkla izmantotāji. Viņu iesaistīšana ir jānodrošina arī nākotnē, nosakot Regulā, ka nākotnē veiktie grozījumi tiks balstīti uz vienošanos Madrides Forumā, izveidojot, piemēram, pielikumu 14. pantam vai izklāstam.

4. Detalizēti komentāri

4.1 Ņemot vērā topošos vadlīniju grozījumus un nepieciešamību saglabāt pašas Regulas tekstu, definīcijas (2.pants) ir jāizveido tā, lai ņemtu vērā paredzamās izmaiņas vadlīnijās.

4.2 Izmaksas par tīkla pieejamību (3. pants).

3. panta 1. daļa, citu starpā, izvirza noteikumu, ka izmaksām efektīvi jāatspoguļo patiesi radušās izmaksas, kā arī attiecīgo peļņu no investīcijām. Komiteja tam var piekrist, ja ar izmaksām tiek saprastas "efektīvas, ekonomiskās izmaksas", tas nozīmētu, ka pircēji var sagaidīt samērīgas cenas.

3. panta 1. daļā vēl ir teikts, "ka izmaksas eventuāli ir jāpiemēro, ņemot vērā starptautiskus izmaksu salīdzināšanas pētījumus un bez diskriminācijas". Komitejai liekas, ka lietotie izteicieni ir neskaidri un apšaubā to, ka tas ir patērētāja interesēs. Tāpēc komiteja iesaka svītrot šo frāzi.

4.3 14.pantā ir jāveic grozījumi, pievienojot akcionāru iesaistīšanos ieteiktajā komitoloģijas procedūrā.

4.4 Uzraugot Regulas ieviešanu Komisijai ir arī jāietver visu akcionāru viedokļi. Tas jāņem vērā 15.pantā.

4.5 Attiecīgie tīkla punkti, par kuriem ir jāsniedz informācija, tagad ir definēti Regulas projekta Pielikumā (3.2.). Šīs definīcijas, kas ir svarīgas attiecībā uz caurspīdīguma principiem ir jāiekļauj kā pants Regulas tekstā, lai grozījumus varētu veikt tikai pēc kopēja lēmuma pieņemšanas.

4.6 Komiteja uzsver gāzes infrastruktūras svarīgo, stratēģisko raksturu: tīklu saskaņošana, spiediena limits mezglos, infrastruktūras attīstība gāzes transportēšanai pa caurulēm vai sašķidrināšanas iekārtām, absorbcijas limitu apsvēršana. Kopienas regulai ir jānodrošina metodes un pasākumi, lai veicinātu tālāku plānošanu un attiecīgu regulēšanu, ko jāveic operatoriem šajā jomā.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tēmu Reģionālā integrācija un ilgstoša attīstība

(2004/C 241/12)

2003. gada 21. janvārī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, pamatojoties uz sava iekšējā reglamenta 29. panta 2. punkta nosacījumiem, nolēma izstrādāt iniciatīvas paziņojumu par tēmu: "Reģionālā integrācija un ilgstoša attīstība" (iniciatīvas paziņojums).

Ārējo attiecību darba grupa, kas nodarbojas ar Komitejas darbu sagatavošanu attiecīgajā jomā, 2004. gada 9. martā pieņēma savu paziņojumu (ziņotājs: DIMITRIADIS kungs).

Savas 409 Plenārās sesijas laikā, kura notika 2004. gada 2. jūnijā, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar 179 balsīm "par", 2 balsīm "pret" un 5 "atturoties".

1. Ievads – Lielākās problemātikas

1.1 Šī paziņojuma mērķis ir palīdzēt definēt iekšējās funkcionēšanas galvenās sastāvdaļas, ar kurām būtu iespējams, lai globālā mērogā reģionos Eiropas attīstības politikas, kas paredzētas starpvalstu un reģionālos līgumos un programmās par attiecīgo jomu, ieviestu ilgstošas attīstības jēdzienu. Sākotnēji paziņojuma par šo problemātiku pievienotā vērtība pastāvēja tā formulētajos priekšlikumos, lai šī koncepcija par ilgstošu attīstību ieviešana reģionālās integrācijas darbībās kļūtu par EESK darba grupu un jaunattīstības valstu un Eiropas Vidusjūras partnervalstu (PEM) pārstāvju sanāksmju dienas kārtību atslēgas elementu. Visbeidzot paziņojums jaunattīstības valstīm un mazattīstītajām valstīm (PME) vērš uzmanību, ka savā garajā ekonomiskās attīstības ceļā, kurš tām vēl ejams, tām jāizvairās pieļaut tās kļūdas, kuras jau pieļāvušas Eiropas valstis, un par kurām Eiropa ir maksājusī pietiekami lielu cenu, lai īstenotu ilglaicīguma gaitu.

1.2 Šis paziņojums iekļaujas ES ārējo attiecību ietvaros ar jaunattīstības valstīm un mazattīstītajām valstīm, kā arī Eiropas Vidusjūras partnervalstīm, ar kurām tā uztur īpaši ciešas saites.

1.3 Šeit EESK iekļauj ilgstošas attīstības definīciju, kuru tā jau bija minējusi savos iepriekšējos paziņojumos⁽¹⁾, un kas šajā gadījumā balstās uz Bruntlandes ziņojumu un Gēteborgas samiti. Ir jāpievērš īpaša uzmanība ilgstošas attīstības jēdziena analīzei, kas dalās trijos pilāros: ekonomiskā attīstība, apkārtējās vides respektēšana un pilsoniskais taisnīgums.

1.4 Šie trīs atsevišķi pieņemtie pilāri kaut arī nevar izsmēļoši radīt ilgstošas attīstības jēdziena virzienu un saturu, tie dod pietiekamu pamatu, lai izteiktu funkcionālās rakstura iezīmes, kuras ir vērtējamas, ja ir vēlēšanās, lai tie neklūtu par vispārīgu teorētisku koncepciju un darbotos kā "pārvēršanās" operatīvā līdzeklī.

⁽¹⁾ EESK atzinums par tēmu "Eiropas Savienības stratēģijas sagatavošana ilgstošas attīstības jomā", OV C 221, 7.8.2001.
EESK atzinums par tēmu "Ilgstoša attīstība Eiropā", OV C 48, 21.2.2002.
EESK atzinums par tēmu "Ilgstošas attīstības stratēģija", OV C 94, 18.4.2002.
EESK atzinums par tēmu "Lisabonas stratēģija un ilgstoša attīstība", 27.2.2003.

1.5 Šos praktisko virzienus nošķiršana no ilgstošas attīstības ir obligāts etaps attiecībā uz visām politikām, kā mērķis izvest pamata elementu. Tomēr, ja runa ir par nozari, kurā šādi pētījumi būtu uzskatāmi par nepieciešamiem, tad izraudzītās darbības, ar kurām šo koncepciju izveidotu par reģionālai integrācijai raksturīgu un neatņemamu elementu, īstenotos galvenokārt ar līgumu un specifisku programmu, kas noslēgtas starp Valstīm, palīdzību, un būtu atkarīgas no precīzām darbībām.

1.6 Reģionālā integrācija ir viena no sešām ES attīstības sadarbības galvenajām jomām, par ko Dalībvalstis un Komisija vienojās 2000. gadā. Kopā ar atbalstu makroekonomikas politikai, tirdzniecībai un attīstībai, pārtikas drošībai, ilgstošai lauku apvidu attīstībai un institucionālo kapacitāšu palielināšanai, tā veido kopēju stratēģiju, kas paredz nodrošināt efektīvu un konstruktīvu sadarbību ar jaunattīstības valstīm un mazattīstītajām valstīm. Šis fakts īpaši tika atzīmēts ekonomiskās un sociālās vides ACP-ES sestā reģionālā semināra laikā.

1.7 Reģionālā integrācija un sadarbība veicina valstu ieviešanu pasaules ekonomiskajā attīstības ceļā, un tai ir vadošā loma, lai stiprinātu mieru un mazinātu konfliktus. Pateicoties tam iesaistītajām valstīm, ir iespēja noregulēt starprobežu problēmas, it īpaši jautājumos par apkārtējo vidi, kā arī dabas resursu izmantošanu un pārvaldīšanu.

1.8 Attiecības, kas apvieno dabas resursu izmantošanu un pārvaldīšanu ar reģionālo integrāciju, dod skaidri saprast, ka sadarbībai un attiecībām tāpat jāpastāv reģionālās integrācijas procesos, un attiecīgajām darbībām jābūt vērstām uz ilgstošu attīstību. Īpaši būtu nepieciešams vērst uzmanību uz saitēm, kurām acīm redzami būtu jāparādās reģionālajā sadarbībā starp jaunattīstības valstīm, mazattīstītajām valstīm un Eiropas Vidusjūras partnervalstīm.

1.9 Konceptuālajā līmenī raugoties, atšķirībā no reģionālās integrācijas, ilgstoša attīstība nosedz ļoti plašu jomu. Tā piemērojas uz visām ekonomiskās un sociālās dzīves jomām, tajā pat laikā reģionālā integrācija ir vairāk mērķēta uz ekonomisko sadarbību, kuru regulē konvencijas un mērķtiecīgas komerciālās politikas. Tāpat tās ir tiešā kontā ar jauno globalizācijas vidi, kura sāka iezīmēties pēdējo desmit gadu laikā, un ir radikāli mainījusi ekonomiskos, sociālos un apkārtējās vides apstākļus uz visas planētas.

1.10 Visbeidzot ir jāuzsver, ka ilgstošas attīstības jēdziens galvenokārt sastopams stratēģiskos dokumentos, taču reģionālās integrācijas jēdziens vispirms parādās visos dokumentos, kuri satur ekonomiskās rīcības programmas un politiku. Tāpat ilgstoša attīstība veido dimensiju, kas padziļinās reģionālo integrāciju, nevis kalpos kā papildus elements.

1.11 Ir skaidrs, ka ES saistības par labu jaunattīstības valstu, mazattīstīto valstu un Eiropas Vidusjūras partnervalstu reģionālai integrācijai, atbalsta pamatprincipi, filozofija un prioritātes, kuras ir identiskas tām, kuras tās pašas piemēro. Ilgstoša attīstība ir ES pamata prioritāte⁽¹⁾. Neskatoties uz to, ka ES galvenās stratēģijas mērķis ir jau nostiprināts, ar grūtībām jāatzīst, ka tam piešķirts pilnībā operatīvs saturs, ņemot vērā piedāvāto mazo kvantitatīvo, kā arī kvalitatīvo indikatoru skaitu, kas nodrošinātu tā saturu. Šāda situācija būtu apskatāma kā izaicinājums, un savos iepriekšējos paziņojumos EESK skaidri norādīja savu gribu cīnīties, lai ilgstoša attīstība pilnībā un efektīvā veidā tiktu iekļauta Lisabonas stratēģijā. Šajā sakarā būtu īpaši svarīgi atsaukties uz tās 2002. gada maija paziņojumu par Komisijas ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Uz pasaules partnerattiecībām ilgstošai attīstībai".

1.11.1 Raksturojošā veidā šis paziņojums norāda, ka "attīstība pasaules līmenī un joma, kurā ES var sniegt ļoti specifisku ieguldījumu, kas balstīta uz tās pieredzi"⁽²⁾. Šī ir tā pieredze, kura ar vispiemērotākajiem līdzekļiem būtu nododama mazattīstītajām valstīm un Eiropas Vidusjūras partnervalstīm.

1.12 Cits elements, kuram arī jābūt vienam no ES gribas ar reģionālās integrācijas starpniecību sekmēt ilgstošas attīstības stratēģiju pamata parametriem, ir atzīt faktu par to, ka šis pēdējais kalpo kā galvenais nosacījums mieram, drošībai un demokrātijas principu ievērošanai reģionos, kuros ir paredzēta reģionālā attīstība.

⁽¹⁾ Gotenburgas Samits

⁽²⁾ EESK atzinums par Komisijas ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Uz pasaules partnerattiecībām ilgstošai attīstībai", COM(2002) 82 galīgā red., 2002. gada 13. februāris, OV C 221, 17.9.2002.

2. Reģionālā integrācija un ilgstoša attīstība globalizācijas kontekstā

2.1 Līdzko tiks ieviests funkcionēšanas veids, kas paredzēts 1.1. paragrāfā, būs jāņem vērā globālais vides stāvoklis pēdējo desmit gadu laikā un vēl jo vairāk, saites, kuras tiek uzturētas ar Pasaules Tirdzniecības organizāciju (PTO), pateicoties integrācijas reģionālajiem līgumiem vai reģionālajām komerciālā rakstura konvencijām.

2.2 Pirmais PTO uzdevums ir starptautiskās tirdzniecības liberalizācija, pateicoties muitas tiesību un sagrozīt muitas nodevu atcelšanai, kā arī beztarifu apmaiņas šķēršļu likvidēšanai. Reģionālās attīstības līgumiem jābūt saskaņotiem ar šo mērķi, un šajā virzienā jāpiedāvā papildus iespēja, koncentrējot visu darbību tematikai, kas skar pārstrukturizāciju nacionālajā līmenī ar mērķi samazināt iekšējās tirdzniecības barjeras. Ar to palīdzību tāpat ir jāskar tēmas par nodokļu jomas pārskatīšanu, politiskās nestabilitātes un korupcijas samazināšanu vai jaunu institūciju izveidi, atbalstu to attīstībai vai citiem iekšējiem jautājumiem. Tie ir arī saderīgi ar sasakņotām darbībām, lai īstenotu ilgstošu attīstību, ar nosacījumu, ja tiem ir "netieša" blakusiedarbība sociālās un apkārtējās vides politikas jomā.

2.3 Arī tad, ja jau no paša sākuma nav droši, ka šie gadījuma rakstura līdzekļi vienmēr būs pozitīvi, ir jāatzīst, ka reģionālās attīstības līgumiem ir tendence darboties daudz integrētā veidā, nekā tiem, kuri noslēgti ar PTO starpniecību.

2.4 Cits jautājums, kas parādās saistībā ar ilgstošu attīstību un reģionālo integrāciju, ir tiešās ārvalstu investīcijas jaunattīstības valstīs un mazattīstītajās valstīs.

2.5 Tāpēc šīs investīcijas arvien vairāk un vairāk tiek virzītas uz jaunattīstības valstīm. To plūsma ir kļuvusi astoņas reizes lielā desmitgadē no 1990. līdz 2000. gadam, bet liela to daļa ir virzītas un noteiktu šo valstu skaitu.

2.6 Tiešās ārvalstu investīcijas pilda svarīgu misiju ekonomiskās attīstības jomā, mazinot nabadzību, un, pateicoties jaunai darba vietai izveidošanai, ir viens no galvenajiem ilgstošas attīstības pamatiem. Ir nepieciešams, lai tas dotu arī nozīmīgu ieguldījumu dzīves līmeņa paaugstināšanai mazattīstītās valstīs un Eiropas Vidusjūras partnervalstīs. Sekojoši var rēķināties, ka produktīvie procesi ļaus palielināties nacionālajai bagātībai, un, pateicoties sabiedriskā sektora ieguldījumam, kas līdzdarbosies līdz ar procesiem, uzlabos galvenās infrastruktūras.

2.7 Ir fakts, ka tiešās ārvalstu investīcijas jaunattīstības valstīs un mazattīstītās valstīs bieži vien un galvenokārt paredzētas, lai izmantotu lēto darbaspēku. Pēc vairākiem pētījumiem var spriest, ka lielākajā daļā gadījumu šādi procesi radīs ilgstošu kaitīgu procesu uz ilgstošu attīstību un reģionālo integrāciju. Iemesls, kāpēc izveidotās darba vietas nav savienotas ar produkcijas vai pakalpojumu ražošanu, balstās un integrēto stratēģiju, uzturot attiecības ar trijiem ilgstošās attīstības pilāriem (ilgstoša ekonomika, apkārtējās vides respektēšana un pilsoniskais taisnīgums). Tādējādi, ja darbaspēka lētās izmaksas uzņēmumiem palīdz būt ekonomiski ilgdzīvojošiem, tad netiek liktas analogas garantijas, lai nodrošinātu, ka attiecīgām investīcijām būtu atgriezenisks efekts apkārtējai videi un taisnīgumam sociālajā līmenī.

2.8 It īpaši teorētiskā plāksnē ir ļoti ticams, ka valstis, kas ir reģionālās attīstības līgumu saistību pildošā puse, salīdzinājumā ar citām šo partnerattiecību valstīm, saņemot daudz lielākās tiešās ārvalstu investīcijas, reģiona līmenī var izjust grūtības integrācijas procesu uzsākšanā. Šāda situācija var rasties no tā, ka šīs investīcijas ne vienmēr atbilst atsevišķiem reģionālās sadarbības principiem, kas tos vieno ar citām valstīm.

2.9 Vispirms, cik vien iespējams, no kvantitatīvā un kvalitatīvā viedokļa būtu izdevīgi izpētīt iepriekšējo stāvokli par tiešajām ārvalstu investīcijām un to ietekmi uz ilgstošu attīstību un jaunattīstības valstu reģionālo integrāciju. No otras puses šīs investīcijas nav novērtējamas tikai pēc to rentabilitātes, vadoties vienīgi pēc ekonomiski finansiālajiem kritērijiem, bet būtu jāpievērš uzmanība tam, kādas sekas tā rada uz apkārtējo vidi un sabiedrību. Īpaša uzmanība būtu jāveltī uzņēmumu lomai, īpaši to dalībai sabiedriskās atbildības veicināšanā.

3. Stratēģija un tās piemērošana Eiropas Savienības līmenī

3.1 Ir ļoti nepieciešams, lai ES veicinātu reģionālo integrāciju, kura būtu vērsta uz ilgstošu attīstību. Tad, kad tika atzīts, ka šāda pieeja ir par pamatu pieaugumam, ir loģiski, it īpaši gadījumos par jaunattīstības valstīm vai mazattīstītām valstīm, ka attīstību modeli tiek iekļauts ilgstošās attīstības jēdziens, kas tajā ir izstrādāts tā, lai tas nevarētu tikt izmainīts, jo pirms tam šī dimensija netika ņemta vērā. Tomēr ir svarīgi un ļoti nepieciešami, ka šāda vēlme tiktu īstenota ar konkrētām rīcībām jaunattīstības valstīs un mazattīstītās valstīs. Šajā sakarā sektorālā politika ieņem vadošo lomu.

3.2 Ilgstošās attīstības jēdziens reģionālās integrācijas rīcībā var būt auglīgi iekļauts tikai ar precīzu sektorālo politiku palīdzību, kuras operatīvajā līmenī nosaka pasākumus, kas paredzēti konkrētu mērķu īstenošanai. Sekojoši ir jāstādā to tēmu saraksts, kuras reģionālajā integrācijā un ilgstošā attīstībā atteicas uz labi nospraustām sektorālām politikām. Šī pozīcija

atbalstu guva Johannesburgas starptautiskās konferences par ilgstošu attīstību slēdzienā, kuras laikā E.S. centās iesaistīt starptautisko kopienu pieņemt tos operatīvo pasākumu sēriju, kas vērsti ilgstošās attīstības virzienā, lai gan nesaņemot lielu atbalstu, tomēr tā redzēja citu valstu reakciju.

3.3 Šādas dienas kārtības noteikšanai jābūt par iznākumu izsmēlošam dialogam starp organizātiem dalībniekiem un pilsonisko sabiedrību. Būtu lietderīgi, ja tas notiktu laika posmā, kas ļautu izskatīt pilnīgu attiecīgo tēmu kopumu, un kas garantētu pasākumu kopuma efektivitāti. Operācija var tikt atvieglota ar proporcionāliem priekšlikumiem, ja tiktu atbalstīta lokālo Agendas 21 izstrādāšana jaunattīstības valstīs un mazattīstītajās valstīs, kā arī Eiropas Vidusjūras partnervalstīs. Runa iet par lokālajā līmenī (komūnas, pilsētas, u.c.) īstenojamām rīcības programmām, kas būtu par pamatu ilgstošai attīstībai. Tās ir izstrādātas lokālās atbildības līmenī, ciešā sadarbībā ar potenciālajām ieinteresētajām pusēm un ar nozīmīgu organizētās pilsoniskās sabiedrības ieguldījumu. To iedzīvināšanu ir atbalstījusi ANO apkārtējās vides programma, un tā tika uzsākta nākošajā dienā pēc Rio konferences par apkārtējo vidi, 1992. gadā. Šo dokumentu sagatavošanas procesā priekšroka dodama ilgstošās attīstības kampaņām, kuras atbalsta arī ES, piemērojot nacionālās attīstības stratēģijas.

3.4 Pamatojoties uz šiem spriedumiem, tika piedāvāts, lai pēc tam jautājumi tiktu izskatīti kā pirmais augstāk minētās agendas spēka līnijas apkopojums, kas turpmāk varētu tikt papildināts pēc pilsoniskajai sabiedrībai nepieciešamajām veicamajām izmaiņām, kā to arī 2003. gadam paredz Ārējo attiecību darba grupas programma. Šo piedāvāto tēmu kopums, kas precizēts dienas kārtībā, ir izraudzīts, vadoties no ilglaicīguma trim pilāriem, tas ir, ekonomiskā attīstība, pilsoniskais taisnīgums un apkārtējās vides respektēšana.

4. "Ekonomiskās attīstības" pilārs

4.1 Politika lauku apvidu attīstības jomā

4.1.1 Jaunattīstības valstis un mazattīstītās valstis lielu daļu sava iekšzemes produkta papildina ar ienākumiem no lauksaimniecības. Šai kontekstā EESK vēlētos pievērst uzmanību uz to, ka Eiropas Savienība, jau ir izradījusi vairākas iniciatīvas par labu tirdzniecībai ar šīm valstīm (iniciatīvas "visas, izņemot ieročus"). Tā ir taisnība, ka Eiropas Savienība ir lielāka lauksaimniecības un pārtikas produktu importētāja no mazattīstītajām valstīm. Neskatoties uz to reģionālajā integrācijā līgumi attiecībā par lauksaimniecības produktiem sastāda lielāko daļu. Ņemot vērā to, ka lauksaimniecības lielākā daļa modeļu pasaulē ir tālu no kvalificēta un ilglaicīga aroda, būtu nepieciešams

pieņemt visus tos mērus, lai atbalstītu to lauksaimniecības praksi, kurai ir ilglaicīguma raksturs valstīs, kuras piedalās vai piedalīsies reģionālās integrācijas pasākumos. Būtu jāatzīmē, ka jaunattīstības valstīm un mazattīstītajām valstīm būtu jāveicina savas lauksaimniecības produkcijas kvalitatīvais uzplaukums, lai sasniegtu mērķi samazināt to iedzīvotāju skaitu, kuri atrodas uz nabadzības sliekšņa. Sekojoši, lai palielinātu lauksaimniecības produkcijas apjomus, izmantojamo kultūru veidiem būtu jābūt balstītiem uz pārbaudītām tehnikām, kas garantētu šo darbu ilglaicīgu raksturu.

4.1.2 Šajā jautājumā jāpasvīto, ka tradicionālo kultūru jomā "vietējās zināšanas", tas ir, tas, kas raksturīgs vietējiem iedzīvotājiem, var būt ļoti nozīmīgas reģionālās integrācijas uzplaukumā. Vispārējā kārtā, šīs zināšanas skar ilglaicīgas metodes, ja tās izriet no cilvēka sen iedibinātās saskaņas ar dabisko vidi. Lielākajā daļā gadījumu tās apdraud aizmirstība un metodes, kuras no šī faktora izriet, praktiski dod vietu citām, īslaicīgākām. Šāds noriets izriet ne tikai no lēmuma lielākajā daļā jaunattīstības valstu un mazattīstītu valstu sekot rietumu modernizētajam lauksaimniecības modelim, bet arī spiediena, ka rietumu nācijas viņu valstīs darbojas, lai atvērtu savu tirgu, darbojoties ar tādām metodēm, kuras neatbilst ilgstošas lauksaimniecības attīstībai. Sekojoši, reģionālā integrācija valstīm, kuras tajā ir iesaistījušās, varētu sniegt lielisku iespēju pieredzes apmaiņai ilgstošas lauksaimniecības veidu jomā. Kā "vietējo zināšanu" piemēru varētu minēt kūtsmēsli un pārstrādātu lauksaimniecības produktu izmantošanu, kas gandrīz pilnībā ir aizstāta ar ķīmisko mēslojumu. Protams, ir grūti atzīt, ka, runājot par finansēm, ar pieejamo tehnoloģiju ir daudz rentablāk izmantot šo pēdējo metodi, nevis mēslojumu, kas radies no pārstrādes, tomēr šīs grūtības ir pārvaramas, pateicoties jaunu metožu ieviešanai.

4.1.3 Prakses, kuras patreiz pielieto lauksaimniecības produkcijas ražošanā attīstītajās valstīs, savus limitus jau ir parādījušas. Bioloģiskā lauksaimniecībā tendence samazināt ķīmisko mēslojumu un fitofarmaceitisko produkciju, iegūst arvien plašākus apmērus. Šī attīstība ir ne tikai saistīta ar nepieciešamību samazināt piesārņojumu, kādu lauksaimniecība rada apkārtējai videi, bet šeit ir arī tīri finansiāls pamatojums. Tika pierādīts, ka slāpekļa mēslojumam ir samērā augstas izmaksas un pārmērīga to lietošana līdz ar to automātiski palielina attiecīgo lauksaimniecības produktu cenas. Tādējādi būtu lietderīgi atgādināt jaunattīstības valstīm un mazattīstītajām valstīm, ka nav obligāti nepieciešams aizvietot tradicionālo dabīgo mēslojumu ar modernām metodēm, kuras sevi pierādījušas kā neadekvātas, raugoties no apkārtējās vides faktora un no ekonomiskā viedokļa.

4.1.4 Lauku rajonu attīstībā, EESK vēlas pievērst uzmanību negatīvai ietekmei, ko rada iedzīvotāju pārcelšanās uz pilsētām

šais valstīs. Tāpēc ir ieteicams atbalstīt visu veidu palīdzību, lai saglabātu esošo iedzīvotāju skaitu lauku rajonos, radot jaunas aktivitātes, kas padarītu lauksaimniecību pievilcīgāku un pieredzes apmaiņām.

4.2 Politika mežkopības jomā

4.2.1 Lielākajā daļā jaunattīstības valstu un mazattīstītu valstu mežkopība ieņem ievērojamu vietu ne tikai ekonomiskajā, bet arī sociālajā dzīvē. Šajā jomā vajadzētu, lai reģionālā integrācija būtu vērsta uz mežu masīvu problemātiku, kas pēc savas dabas neievēro robežas, un šeit ir nepieciešama ilgstoša mežu resursu apsaimniekošana, un ir jāuzsver, ka šis ir piemērs atjaunojamai dabas bagātībai.

4.2.2 Būtu nepieciešams pastāvēt uz nacionālo un reģionālo sistēmu attīstību, kas sertificējot, ka mežu produkcija, it īpaši koks, ir iegūti ar ilglaicīgām metodēm, būtu atbilstošas starptautiskajiem modeļiem šajā jomā izstrādātajai sertificēšanai.

4.3 Politika transporta jomā

4.3.1 Starptautisko transporta tīklu pastāvēšana veido svarīgu reģionālās integrācijas nosacījumu. Tajā pat laikā infrastruktūras, kas ar tiem saistītas, rada nopietnus draudus svarīgu dabas resursu izpostīšanā un iznīcināšanā. Tāpat vajadzētu pieņemt ne tikai politikas, bet arī kontroles sistēmas, kas garantētu, ka priekšrocības, kuras reģionālajai integrācijai radījuši starptautiskie ceļu tīkli, neanulētu postījumi, kādi varētu tikt radīti apkārtējai videi.

4.4 Politika tūrisma jomā

4.4.1 Tūrisms ir visizteiksmīgākais apmaiņas piemērs, kas nosedz gan ekonomisko, gan sociālo, gan kultūras spektru, un tam ir starptautisks raksturs. Jaunattīstības valstīs un mazattīstītās valstīs, kuras piedalās reģionālās integrācijas procesos, no šī sektora var gūt vislielākās priekšrocības, pārejot uz ilgstošu attīstību, pateicoties reģionāli integrētiem plāniem. Veids, kādā var sasniegt šādu rezultātu, ir izmantot starptautiskas un koordinētas programmas, kas paredzētas dažādot tūrisma produkciju un izstrādāt tā jaunas formas kā ekotūrisms, ar kultūru saistīts tūrisms, u.c.

4.4.2 Šajā sakarā ir jāuzsver, ka tūrisma piedāvājuma diversifikācija un jaunas tūrisma formas ir jāiekļauj labākās prakses bāzē, kurai lokālajā kontekstā jābūt pieņemtai dažādās valstīs. Ir nepieciešams, lai ES daudz enerģiskāk atbalstītu šo jauno tūrisma veidu attīstību jaunattīstības valstīs, mazattīstītās valstīs un Eiropas Vidusjūras partnervalstīs, it īpaši sadarbību starp sabiedrisko un privāto sektoru, lai šajās jomās dalītos pieredzē. Šis atbalsts ir svarīgs, jo tūrisma produkciju dažādošana un jaunu formulu iekļaušana nav solis pretī konkurences radīšanai.

4.5 Politikas zvejniecības jomā

4.5.1 Tikai pēc ilgām sarunām zvejniecības sektorā ES nolēma ieviest kopēju politiku. Tomēr jūras resursi neievēro fiziskās robežas. Vidusjūras un Atlantijas okeāna baseinu izmanto ne tikai ES dalībvalstis, bet arī ievērojams skaits jaunattīstības valstu un mazattīstītu valstu, no kurām lielākā daļa nav iesaistījusies ievērot ilgtermiņa prakses.

4.5.2 Jūras produkcijas pārdošanas veicināšanas aprīte piesaista lielu skaitu valstu un reģionālās sadarbības struktūru. Šajā sakarā ilgstošas prakses novērošanai jābūt nodrošinātai, pateicoties iniciatīvu un programmu, kas paredz integrāciju zonas līmenī, piemērošanai, arī Ziemeļu – Dienvidu līgumu un līgumu starp Dienvidu valstīm piemērošanā.

4.6 Politika enerģētikas sektorā

4.6.1 Eiropas Savienība izdeva zaļo grāmatu attiecībā par drošību apgādes ar enerģētiku jomā, kur nozīmīga vieta atvēlēta jautājumiem par apkārtējās vides aizsardzību. Ņemot vērā to, ka ES uztur tiešu saiti starp politiku enerģētisko resursu jomā un ilgstošu attīstību, būtu lietderīgi, lai reģionālās integrācijas stratēģija sastāvētu no enerģijas sektora politikas un ar to saistītām darbībām. Tai ir samērā sarežģīta fizionomija, tādā mērā, kad ļoti daudzas jaunattīstības valstis vai mazattīstītās valstis, kā arī Eiropas Vidusjūras partnervalstis ir nozīmīgu naftas rezervju turētājas, kas ir galvenais enerģijas avots Eiropas Savienībai, un kura nolēma samazināt tās patēriņu, pamatojoties uz saistībām attiecībā par gāzes emisiju, radot siltumnīcas efektu (Kioto protokols).

4.6.2 Starp priekšplānā izvirzītajām tēmām attiecībā par ilgstošu attīstību jaunattīstības valstīs, mazattīstītās valstīs, kā arī Eiropas Vidusjūras partnervalstīs, ir enerģētikas infrastruktūru attīstība lauku sektorā. Ņemot vērā ne tikai šīs problēmas svarīgumu, bet arī kopējo stratēģisko mērķi sekmīgai enerģijas pārvaldīšanai un tā piemērošanu ilgstošas attīstības mērķiem, enerģētisko infrastruktūru izvērsīšanai jābūt uzsāktai tādā veidā, lai no tā izrietošās ekonomiskās priekšrocības, atbilstu apkārtējās vides aizsardzībai un sociālai kohēzijai.

4.7 Izvairās uzskatīt, ka izskatāmie ekonomiskās aktivitātes atzari ir vienīgie, kur reģionālās integrācijas mehānismiem jābūt balstītiem uz ilgstošas attīstības loģiku. Šeit vienkārši ir jāaskata vadošie sektori, kuri spēlē galveno lomu starp citiem ekonomikas darbības laukiem. Šajās kategorijās tirdzniecības līgumiem un atbalsta programmām jāfunkcionē demonstratīvā veidā un jābūt pamatotām uz piedalīšanās plānošanas procedūrām.

5. "Sociālā taisnīguma" pīlārs

5.1 Ja netiek atbalstīta izglītība un kvalifikācijas celšana, neviena cita reģionālās integrācijas palīdzība, lai arī kāda tā būtu, nespētu sniegt garantiju ilgtermiņa sasniegumu gūšanai.

Izglītības ilgstošai attīstībai reģionālās integrācijas plāksnē jābūt svarīgai sastāvdaļai. Pateicoties izglītotiem pilsoņiem, nākotnē varētu būt droši, kas viņi attīstīs reģionālo integrāciju ilgākam laika posmam.

5.2 Ņemot vērā to, ka lielā daļā jaunattīstītu un mazattīstītu valstu sievietei nav piešķirta vieta, kādu pieprasa ilgstoša attīstība, reģionālās integrācijas plāniem ne tikai jāmaina sociālās nošķirtības situācija, bet arī jāņem vērā daudz specifiskāka loma, ko tā spēlē starptautiskajās transakcijās. Šīm programmām jāveicina jautājumu risināšanas attīstība par attiecībām starp vīrieti un sievieti, un jāatbalsta infrastruktūras un mehānismi, kas politiskā, juridiskā un ģimenes plāksnē piedalās iespējamo diskrimināciju starp vīrieti un sievieti izskaušanā.

5.3 Reģionālā integrācija nekādā gadījumā jaunattīstības valstīs nedrīkst negatīvi iespaidot kultūralo identitāti. Tieši pretēji, šiem procesiem jārespektē kultūru īpatnības, jāveicina apmaiņa starp tām un jāatbalsta kultūru minoritāšu grupu tiesības. Šāda kultūru īpatnību aizsardzība ir veicināma ar individuālo tiesību un demokrātijas ievērošanu, vienlīdzību un jebkura diskriminācijas veida, kas būtu saistīts ar sociāliem vai rasistiskiem kritērijiem, izskaušanu.

5.4 Cita svarīga priekšrocība ir tā, ka strādājošie vienlīdzīgi var iesaistīties lēmumu pieņemšanā par jautājumiem, saistītiem ar reģionālo integrāciju un ilgstošu attīstību. Papildus darba vietu radīšanai bez šaubām ir viens no svarīgākajiem reģionālās integrācijas programmas mērķiem. Darba ņēmēju un organizētu iesaistīto personu aktīva piedalīšanās šo iniciatīvu izstrādes procesos var ievērojami ietekmēt gan jaunu darba vietu izveidi, gan novērst postījumu radīšanu apkārtējai videi. Pieņemot to, ka tie ir apzinīgi pilsoņi, attīstoties reģionālajām integrācijas aktivitātēm, strādājošiem attiecīgajās jomās jābūt spējīgiem izteikt savu viedokli un tieši būt pārstāvētiem gan kā šo programmu produkcijas un pakalpojumu ražotājiem, gan patērētājiem.

5.5 Atsevišķas jaunattīstības valstu un mazattīstītu valstu nevalstiskas organizācijas (NVO) brīvprātīgi piedalās ar ilgstošu attīstību saistīto pasākumu aktīvā atbalstīšanā. Vairākas no viņām attiecībā uz šīm tematikām pat ir pārgājušas uz aktīvu darbu. Sekojoši, to ieguldījumam ilgstošas attīstības iekļaušanas procedūrās reģionālās integrācijas programmās jābūt ievērojamam, un tam ir nepieciešama piekrišana no pilsoniskās sabiedrības.

5.6 Visbeidzot visa šī pasākuma izdošanās galvenokārt ir atkarīga no efektīvu un atbildīgu institūciju attīstības, kuras apveltītas ar nepieciešamajām kompetencēm, lai iedzīvinātu stratēģijas un politikas, kuras pieprasa ilgstoša attīstība. Tāpat vajadzētu dot prioritāti kapacitāšu atbalsta programmu realizācijas politikai lokālajā un reģionālajā līmenī jaunattīstības valstīs un mazattīstītās valstīs un Eiropas Vidusjūras partnervalstīs.

6. "Apkārtējās vides respektēšanas" pīlārs

6.1 Attiecīgās ģeogrāfiskās zonas, pateicoties reģionālās integrācijas centieniem, ietver valstis, kas daļa svarīgu ūdens resursu potenciālu. Tomēr starp atsevišķām valstīm to pārvaldīšana rada lielus strīdus punktus. Pārrobežu ūdens rezervju ilglaicīgas pārvaldīšanas nodrošināšana ir viena no galvenajām prioritātēm reģionālās integrācijas procesos. Ir nepieļaujami, ja starp valstīm, kuras neievēro tiesības jebkurai personai piekļūt un nepieciešamajā daudzumā apgādāties ar ūdeni, tiktu noslēgts reģionālās integrācijas līgums, lai arī tas būtu komerciāla, ekonomiska vai cita rakstura.

6.2 Ir pats par sevi saprotams, ka pārrobežu ūdens potenciāla pārvaldei visā tā plašumā nacionālajā līmenī jābūt saistītai ar adekvātu administrāciju. Šajā sakarā jaunattīstības valstīs, mazattīstītās valstīs un Eiropas Vidusjūras partnervalstīs jāpopulārizē Komisijas direktīva Nr. 60/2000⁽¹⁾ par ūdens resursu pārvaldīšanu, kas paredz padziļinātu ievirzi par pārvaldi, un attiecībā uz tehniskajiem aspektiem, var sniegt atbildes šīs jomas politikas koncepcijai. Šī direktīva paredz kopēju struktūru ūdens resursu apsaimniekošanai un no tehniskā viedokļa var kalpot par pamatu plānojot reģionālo politiku šajā jomā.

6.3 Aizsargājamo zonu administrēšana arī ir ļoti būtiska, īpaši, ja šajā jomā pastāv daudzi zonu piemēri, kā arī pārrobežu rakstura saspīlējumi. Šie sektori kalpo kā atbalsts lielā daļā ekonomisko aktivitāšu, un ir skaidrs, ka reģionālās integrācijas līgumi tieši ietekmē to pārvaldīšanu. Tādējādi būtu īpaši jāvelta uzmanība aizsargājamo teritoriju ilgstošai pārvaldīšanai.

6.3.1 Aizsargājamo zonu pārvaldīšanai jākalpo par balstu integrētajiem plāniem, kas pamatojas uz padziļinātiem pētījumiem, raugoties no ilgstošas attīstības trīs pīlāru viedokļa (ekonomika, apkārtējā vide, sabiedrība), un jābalstās uz reālām un operatīvām pieejām, kas iesaistās reģionālās sadarbības dimensijā.

6.4 ES ir iesaistījusies valstu, no kurām tā sastāv, aizsargājamo zonu izveides procesā, lai aizsargātu dabas daudzveidīgumu (Natura 2000). Pieredzei, kas šajā jomā ir dalībvalstu rīcībā, jābūt nodotai jaunattīstības valstīm un mazattīstītām valstīm. Tāpat ir jāatbalsta pasākumi, kas uzlabo aizsargājamo zonu pārvaldīšanas un dabas daudzveidības aizsardzības kapacitātes. Viens no pasākumiem, kas tieši veltīts šim mērķim, ir tas, ka Komisija un Savienības valstis uz bioģeogrāfisko semināru darbiem no šīm valstīm uzaicina novērotājus (īpaši tas attiecas uz Vidusjūras zonu).

6.5 Krastu reģioni tiek uzskatīti par galvenajiem pieauguma poliemi. Visiem reģionālās integrācijas procesiem jābūt saistīti-

tiem ar tematikām, kurām līdz šim ir bijis tiešs vai netiešs sakars ar krasta joslu. Ņemot vērā visu tās ekosistēmas dažādību, kā arī ekonomiskās aktivitātes, tiks pieprasīts izmantot reģionālo integrāciju, lai atbalstītu priekšrocības, kādas sniedz ilgstoša pārvaldīšana. Šajā nozarē CESE atbalsta Komisijas ieteikto krasta zonas integrētās pārvaldīšanas ieviešanu.

6.6 Cits jautājums, kuram arī ir veltāma īpaša uzmanība, ir savvaļas faunas pārvaldīšana un stingra kontrole pār savvaļas augu un dzīvnieku tirdzniecību. Šajā sakarā EESK cīnās, lai tiktu pievērsta vislielākā stingrība CITES līguma piemērošanā, un lai tas tiktu popularizēts pēc iespējas vairāk valstīs.

6.7 Šeit īpaši būtu jāvērs uzmanība uz nopietnām problēmām, kuras saistītas ar izžūšanas pieaugošo risku, kas apdraud lielu skaitu Eiropas Vidusjūras partnervalstu. Šīs bīstamības pieaugums daudzos no to reģioniem izraisa ne tikai apkārtējās vides bojā eju, bet arī traucē reģionālajai ekonomikai, izžūšana liek vārguļot ekonomiskajām aktivitātēm. Tādējādi ir jāpalīdz Eiropas Vidusjūras partnervalstīm attīstīt reģionālo sadarbību, pateicoties kurai tiks izstrādāti konkrēti pasākumi šo draudu novēršanai.

7. Līdzekļi un prakse

7.1 Pamatprincipus, kuri izskatāmi attiecībā par ilgtermiņa dimensijas iestrādi reģionālās integrācijas centienos, sauc par konkrētiem līdzekļiem un praksēm, kas palīdz jaunattīstības valstīm un mazāk attīstītām valstīm integrēt ilgstošas attīstības koncepciju globālajos reģionu procesos, šajā sakarā dodot iespēju sekot realizētajam progresam ne tikai šajās valstīs, bet arī Eiropas Vidusjūras partnervalstīs. Šādu līdzekļu un prakses attīstības procesos galvenā loma piešķirama dalības program-mēšanai un gribai, lai sasniegtu pēc iespējas labākās pārvaldes formas.

7.2 Ar savu ārējās palīdzības dienestu starpniecību, ES nolēma ieviest attīstības programmas, kas paredzētas jaunattīstības valstīm un mazattīstītām valstīm (MEDA, ALA, CARDS, u.c.). Ilgstoša attīstība ir to koncepcijas raksturojošais elements. Lai sasniegtu to efektivitāti, tās vēl līdz šim nav sasniegušas ES izvirzītos mērķus. Tās vēl līdz galam nav izpratušas ideju, ka reģionālās integrācijas mēģinājumiem jāiedziņina ilgstošas attīstības jēdziens.

7.3 Īpaši ir jāatsaucas uz Eiropas Vidusjūras valstu sadarbības nosacījumiem. ES ārējos sakaros Eiropas Vidusjūras valstu sadarbības stratēģija ieņem īpaši prioritāru jomu. MEDA ir galvenais instruments tā konkretizācijai. Kas attiecas uz apkārtējo vidi un ilgstošu attīstību, tad programmas SMAP arī ir fundamentāls līdzeklis šos politiku materializācijā.

⁽¹⁾ Direktīva Nr. 60/2000/CEE, kas nodibina kopēju struktūru Savienības ūdens politikas jomā.

7.4 Programma MEDA līdz šim vēl nav sasniegusi acīmredzamus rezultātus. Lai arī MEDA II budžets var tikt uzskatīts par pietiekamu, tomēr tai, sākot no tās uzsākšanas dienas, līdz šim brīdim vēl nav izdevies izpildīt fiksētos mērķus. Neskatoties uz to, ka tās rīcībā ir līdzekļi, lai uzsāktu ilgstošas attīstības iniciatīvu sēriju, programma SMAP pat nesniedz vēlamo kontinuitāti, lai noteiktu termiņus. Neskatoties uz to, ka sakarā ar sadarbības trūkumu, kas būtu nepieciešama starp attiecīgajām valstīm, augstāk minēto programmu ietvaros ir grūti konkretizēt aktivitātes, ES un it īpaši Komisijai jādubulto spēki, lai palielinātu galveno iesaistīto dalībnieku, kuri ir ieguvēji no šīm programmām, mobilizāciju. EESK paziņojumā norādīts, ka Komisijai ir jāizskata iespēja sniegt finansējumu daudz elastīgākiem mehānismiem, kas nodrošinātu ne tikai sabiedrības pārstāvju, kas ir garants programmu ieguvēju valstu piesaistei, bet arī privātā sektora klātbūtni, kas varētu darboties pieredzes nodošanā mērķa valstīm.

7.5 Lai sekotu progresam, vai jaunattīstības valstis, mazattīstītās valstis un Eiropas Vidusjūras partnervalstis reģionālās integrācijas aktivitātēs ir ieviesušas ilgstošu attīstību, ir jāatzīmē, cik svarīga ir mērķa attīstība ilgtermiņā. Šajā sakarā EESK atbalsta Padomes pozīciju par pētījumu izstrādi par brīvas apmaiņas līgumiem, uzmanību pievēršot to ilgtermiņa raksturiem. Par šiem plāniem tika atgādināts 2003. gada maijā Eiropas Vidusjūras partnervalstu konferences laikā, kas norisinājās Krētā.

7.6 Valstu sasniegumiem, kas ir reģionālās integrācijas pieredžu teātris, jābūt novērtētiem ar kopienas pieņemtu ilgstošas attīstības indikatoru palīdzību, kurus jau sākušas izmantot ES Dalībvalstis. Neskatoties uz to, ka tie ir tikai savas attīstības un piemērošanas sākotnējā stadijā, tos ir jāuzskata kā modus vivendi, kas nodrošina adekvātu darbības lauku, lai novērtētu katras valsts sasniegtos rezultātus.

7.7 Starp tēmām, kas ļoti uzmanīgi ir izskatāmas valstu, kuras piemēro reģionālās integrācijas programmas, performances novērtēšanas laikā, ir nepieciešams, lai pastāvētu pārklāšanās starp veiktajām aktivitātēm, šīm valstīm līgumos, kuri paredz tās integrēt reģionālā līmenī. Lielākajā daļā šāda veida līgumos piedalās vairākas mazāk attīstītās jaunattīstības valstu nācijas. Šāds rīcības veids var novest līdz mazākai efektivitātei, un ir bīstams kā resursu izšķērdēšana. Viens no pirmajiem mērķiem, kas reģionālās integrācijas centienos ņemams vērā attiecībā par ilgstošu attīstību, ir aplāpēt visas tās darbības, kas varētu radīt šāda veida situāciju.

7.8 Kas attiecas uz reģionālās integrācijas programmās iekļautās ilgstošas attīstības finansējumu, tad EESK atbalsta Monterī (Monterrey) vienošanos par attīstības finansējumu, kas

paredz ilgstošai attīstībai ⁽¹⁾ piešķirto resursu pastāvīgu palielināšanu, kā arī finansu resursu izmantošanas efektivitātes un mobilitātes pieaugumu, tādā veidā, lai tiktu apvienoti nepieciešamie nosacījumi attīstības mērķu sasniegšanai, par kuriem vienojās pasaules līmenī. Tie, kuri ir iekļauti Tūkstošgades (Millénaire ⁽²⁾) deklarācijā, paredzēti nabadzības samazināšanai, sociālu apstākļu uzlabošanai, dzīves līmeņa paaugstināšanai un apkārtējās vides aizsardzībai, un ir pirmais solis, lai divdesmit pirmais gadsimts visiem būtu kā attīstības gadsimts.

8. Beigu piebildes

8.1 Kā jau varēja saprast no šī paziņojuma ievada, ilgstoša attīstība parādās, un tai jābūt izskatītai kā problemātikai, kas pārklāj reģionālo integrāciju un nav vienkārša piedeva. Lai arī šis jautājums nav vienkāršs, nav jāuzskata, ka tas ir neatrisināms. Darbojoties šo mērķu realizēšanas virzienā, Eiropas Savienība var sasniegt ievērojamus rezultātus. Ar šīm sadarbības programmām, kas vērstas uz attīstību, tā sniedz ne tikai palīdzību jaunattīstības valstīm un mazattīstītām valstīm, bet arī nodod lielu klāstu kultūras, politikas un sociālās informācijas, ko varētu apvienot zem viena ilgstošas attīstības nosaukuma, bet reģionālā integrācija ir viens no līdzekļiem tās ieviešanā.

8.2 Būtu nepieciešams, lai šo iniciatīvu jomā Eiropas Savienība pievērstos starptautiskās sadarbības partneru meklēšanā. Starp šī veida sadarbībām īpaši jāatzīmē tā, kas pastāv ar Apvienotajām Nācijām.

8.3 Attiecības, kādas ANO uztur ar Eiropas Savienību, ir attīstījušās laika gaitā, sākot no stipri dažādota sinerģiju tīkla. Tās ir enerģiskas, un pārklāj gandrīz visas ārējo attiecību jomās. Turpinājums progresēt ir viena no stratēģiskajām prioritātēm gan Eiropas Savienībai, gan Dalībvalstīm un Komisijai.

8.4 Reģionālās integrācijas un ilgstošas attīstības tematika īpaši noder attiecību konsolidācijas uzturēšanā starp ES un ANO. No vienas puses, uzskatot Apvienoto nāciju stratēģisko opciju kā labvēlīgu ilgstošas attīstības jautājumiem, tāpat arī pieredzi, ko tā guvusi šajā jomā, un no otras puses, Eiropas Savienības uzkrāto pieredzi reģionālās integrācijas jomā, EESK norāda, ka divas instances sadarbojas, finansējot darbus gan vienā, gan otrā jomā, pateicoties kopējiem nosacījumiem.

8.5 Eiropas Savienība jau parādīja savu gribu sasaistīt šādu sadarbību, lai tas parādītos vai nu Padomes un Komisijas 2000.gada novembra deklarācijā par Eiropas Savienības politiku, vai Komisijas ziņojumā Padomei un Eiropas Parlamenta ar nosaukumu "Radīt efektīvas partnerattiecības ar Apvienotajām Nācijām attīstības un humanitāro lietu jomās" (COM(2001) 231 galīgā red., 2001. gada 2. maijs).

⁽¹⁾ Apvienotās Nācijas, Ziņojums par Starptautisko Konferenci Attīstības finansēšanai ; Monterrey, 2002. gada 18.-22. marts, A/CONF.198/11.

⁽²⁾ Apvienoto nāciju Tūkstošgades Deklarācija, Apvienoto nāciju Tūkstošgades Asambleja, Ģenerālā Asambleja A/55/L.2.

8.6 Reģionālās integrācijas jomās sadarbības kopējām programmām, it īpaši tām, kuras attiecas uz reģionālo integrāciju jaunattīstības valstīs vai valstīs, kuras tiek uzskatītas par vismazāk attīstītajām, īpaša uzmanība jāvērs īltermiņa aspektiem visos virzienos: ekonomiskajā, apkārtējās vides un sociālajā.

lajā. Šādā kontekstā EESK var sniegt lielu ieguldījumu šo centienu sasniegšanā, tādā veidā, lai starp ES institucionālajām institūcijām būtu izraudzīta kāda, kas šajā jomā būtu kompetenta, un nodarbotos ar šo tematiku iekļaušanu tiesiskās sabiedrības debatē.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par priekšlikumu attiecībā uz Padomes direktīvu, īstenojot vienlīdzības principa ievērošanu starp sievietēm un vīriešiem saistībā ar piekļuvi precēm un pakalpojumiem

COM(2003) 657 galīgā red. – 2003/0265(CNS)

(2004/C 241/13)

2004. gada 31. martā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma lēmumu izstrādāt atzinumu pēc savas iniciatīvas saskaņā ar tās Procedūras noteikumu 29. (2.) pantu par priekšlikumu attiecībā uz Padomes direktīvu, īstenojot vienlīdzības principa ievērošanu starp sievietēm un vīriešiem saistībā ar piekļuvi precēm un pakalpojumiem

Nodarbinātības, sociālo lietu un Savienības pilsonības darba grupa, kas bija atbildīga par komitejas darba sagatavošanu attiecīgajā jomā, pieņēma tās atzinumu 2004. gada 5. maijā. Ziņojumu sniedza Karolas kundze (Carroll).

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm “par” 120, “pret” 49 un “atturējās” 15.

1. Priekšlikuma juridiskais pamatojums, saturs un spektrs

1.1 Komisijas priekšlikums ir balstīts uz Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 13. (1.) pantu, kas jau bija to direktīvu pamatā, kas bija izstrādātas, lai cīnītos pret diskrimināciju nodarbinātībā un profesijā, pamatojoties uz reliģiju vai ticību, nespēju, vecumu vai seksuālo orientāciju ⁽¹⁾, un attiecībā uz nodarbinātību, profesiju un piekļuvi precēm un pakalpojumiem, pamatojoties uz rasi vai etnisko piederību ⁽²⁾.

1.2 Ieteiktajā direktīvā tiek izvirzītas kopējās iezīmes cīņā pret diskrimināciju, kas balstīta uz dzimumu saistībā ar piekļuvi precēm un pakalpojumiem, kā arī ar to piegādi, ņemot vērā aspektu, ka dalībvalstīs ir jāievēro vienlīdzības principa piemērošana starp vīriešiem un sievietēm. Direktīvai nav retrospektīva iedarbība.

1.2.1 Tieša un netieša diskriminācija, kas balstīta uz dzimumu, ir aizliegta, ieskaitot neizdevīgāku nosacījumu

⁽¹⁾ Padomes direktīva 2000/78/EC 2000. gada 27. novembrī, nosakot galvenās iezīmes attiecībā uz vienlīdzības principa ievērošanu nodarbinātībā un profesijā

⁽²⁾ Padomes direktīva 2000/43/EC 2000. gada 29. jūnijā, īstenojot vienlīdzības principa piemērošanu indivīdiem, neatkarīgi no rases vai etniskās piederības

piemērošanu attiecībā uz sievietēm grūtniecības un maternitātes jautājumos. Uzmāksnās un seksuāla uzmāksnās, kā tas noteikts priekšlikumā, ir uzskatāma par diskrimināciju, pamatojoties uz dzimumu, un tādējādi tā ir aizliegta. Indivīda noraidījums vai pakļaušanās šādai rīcībai nevar tikt izmantota par pamatojumu, pieņemot lēmumus, kas ietekmē šo indivīdu. Kūdišana uz diskrimināciju arī tiek uzskatīta par diskrimināciju direktīvas ietvaros.

1.3 Priekšlikuma spektrs ir plašs, lai gan pastāv noteikti, svarīgi ierobežojumi. Galvenokārt priekšlikums attiecas uz piekļuvi precēm un pakalpojumiem, kas pieejami sabiedrībai, ieskaitot saimnieciskos jautājumus. Tas attiecas gan uz valsts, gan privātajiem sektoriem, ieskaitot valsts institūcijas. Tikai privāta rakstura darbības ir izslēgtas, piemēram, vasarnīcas izīrēšana ģimenes loceklim vai istabas izīrēšana privātmājā.

1.3.1 Komisija sniedz piemērus attiecībā uz precēm un pakalpojumiem, kas pieejami sabiedrībai:

- piekļuve telpām, kurās sabiedrībai ir atļauts iekļūt;
- visu veidu saimnieciskie jautājumi, ieskaitot īrētās apmešanās vietas un viesnīcas;
- pakalpojumi banku, apdrošināšanas un citu finanšu pakalpojumu jomā;
- transports;
- jebkuras profesijas vai tirdzniecības pakalpojumi ⁽¹⁾.

1.3.2 Iekļauto pakalpojumu spektrs ir plašs. Svarīgi ir jautājumi, kas skar pensijas, dzīvības un veselības apdrošināšanu, vispārējo apdrošināšanu un piekļuvi finanšu resursiem un saimnieciskajiem jautājumiem.

1.3.3 Dzimuma kā faktora izmantošana, aprēķinot piemaksas un pabalstus saistībā ar apdrošināšanu un saistītajiem finanšu pakalpojumiem tiks aizliegta, sākot ar direktīvas spēkā stāšanās datumu. Tomēr dalībvalstīm ir sniegta iespēja pagarināt šī noteikuma īstenošanu līdz pat sešiem sekojošajiem gadiem. Šādas rīcības gadījumā tām nekavējoties jāinformē Komisija. Bez tam dalībvalstīm būs jāapkopo, jāpublicē un regulāri jāaktualizē izsmēlošas tabulas par mirstību un dzīves ilgumu sievietēm un vīriešiem.

1.4 Pastāv zināmi izņēmumi. Ieteiktā direktīva neizslēgtu atšķirības, kas saistītas ar atšķirībām saistībā ar precēm un pakalpojumiem, kuru piekļuvē vīrieši un sievietes nav līdzīgā situācijā, jo preces vai pakalpojumi ir paredzēti tikai vai galvenokārt viena dzimuma pārstāvjiem vai prasmēm, ko katrs dzimums praktizē atsevišķi. Kā piemērus var minēt viena dzimuma peldēšanas nodarbības baseinā un privātos biedru klubus.

1.5 Direktīvas spektrā nav iekļauti izglītības jautājumi, plašsaziņas līdzekļu un reklāmu saturs, jo sevišķi reklāmu un televīzijas reklāmu saturs, kā tas ir noteikts Padomes direktīvas 89/552/EEC 1. (b) pantā.

1.6 Saskaņā ar direktīvu pozitīva darbība tiek atļauta.

1.7 Direktīvā ir iekļauti noteikumi par minimālajām tiesībām un tiesisko aizsardzību, spēkā stāšanos un uzraudzību, kas kopēja abām direktīvām, kas minētas 1.1. punktā iepriekš.

2. Vispārēji komentāri

2.1 Komiteja vēlētos uzsvērt principa svarīgumu attiecībā uz dzimumu diskriminācijas aizliegumu saistībā ar vīriešu un sieviešu piekļuvi precēm un pakalpojumiem, kā arī to piegādei.

2.2 Komiteja pozitīvi vērtē šī priekšlikuma teksta un definīcijas konsekvenci ar abām iepriekšējām direktīvām, kā arī to, kas attiecas uz pierādījumu nastu vienlīdzības jautājumos.

⁽¹⁾ COM(2003) 657 galīgā red., Paskaidrojošais memorands.

2.2.1 Komiteja uzskata, ka "pakalpojumu" definīcija ir ietverta tikai direktīvas projekta preambulas 10. pantā. Lai novērstu neskaidrības, sniedzot plašu publisko un citu pakalpojumu spektru, kas ir pieejams sabiedrībai (piemēram, tos, ko nodrošina NVO), termins "pakalpojumi" tekstā ir skaidri jādefinē. Komiteja atbalsta plašu definīciju.

2.3 Izglītības izslēgšana no direktīvas spektra nav pozitīvi vērtējama. Tomēr tiek atzīts, ka varētu pastāvēt problēmas attiecībā uz Kopienas kompetenci šajā jautājumā. Izglītība tomēr ir galvenais faktors vienlīdzības principa ieviešanā starp sievietēm un vīriešiem, kā rezultātā zēni un meitenes seko tradicionālajām karjeras kāpnēm, tādējādi atstājot ievērojamu ietekmi uz savu nākotni. Dažās dalībvalstīs pastāv interese attiecībā uz izvēles ierobežojumiem un atbilstošas vadības trūkumu izglītības jautājumos, kuriem ir turpmāka un nozīmīga ietekme gan uz attiecīgajiem indivīdiem, gan uz sociālās iekļaušanas mērķu sasniegšanu, kā arī uz pašas ES konkurencspēju.

2.3.1 Komisija ir noteikusi, ka tikai privāti nodrošināta izglītība varētu tikt ietverta pakalpojumu spektrā, ja šāds sektors nav izslēgts no direktīvas. Tas varētu izraisīt dažādu standartu piemērošanu, īstenojot vienlīdzības principu.

2.3.2 Dalībvalstis jau ir uzsākušas darbu izglītības jomā saskaņā ar Lisabonas darba kārtību. Tāpēc komiteja pieprasa Komisijai darīt visu iespējamo, kas tās spēkos, lai mudinātu dalībvalstis pārliecināties, ka tiek ievērots vienlīdzības princips izglītības iespēju nodrošināšanā un piekļuvē gan meitenēm, gan zēniem.

2.3.3 Esošā vienlīdzības principa piemērošanas direktīva attiecas uz piekļuvi profesionālajai apmācībai, ieskaitot profesionāla rakstura trešā līmeņa izglītību. Tomēr, tas ir nepietiekami. Priekšrocības no trešā līmeņa izglītības, neatkarīgi no tā, vai universitātē vai profesionālās izglītības institūcijā, tiek gūtas sākuma un vidējās izglītības līmenī.

2.4 Komiteja saprot, ka priekšlikums attiecas tikai uz plašsaziņas līdzekļiem un reklāmu, pildot pakalpojumu industriju lomu. Komiteja piekrīt, ka pašreizējais priekšlikums nav pareizais darbības instruments attiecībā uz plašsaziņas līdzekļu un reklāmas saturu. Tomēr, tā kā plašsaziņas līdzekļiem un reklāmai ir spēcīga ietekme uz sabiedrības attieksmi un viedokli, tos nevar ignorēt ES centienos novērst diskrimināciju nodarbinātības jomā un ikdienas dzīvē. Tomēr pastāv ievērojama atšķirība starp atbilstošu darbību un cenzūru. Tāpēc Komisijai vajadzētu turpināt sniegt konsultācijas par šiem jautājumiem, paturot šos faktorus prātā un savlaicīgi veicot atbilstošu darbību. Komiteja cer piedalīties šajā procesā.

2.5 Komiteja pozitīvi vērtē faktu, ka vīriešiem un sievietēm būtu līdzīgas iespējas finansējuma piekļuvei – jo sevišķi svarīgi attiecībā uz abiem, neatkarīgi no tā, vai tie ir uzņēmēji vai personas, kam nepieciešams finansējums saimnieciskiem jautājumiem.

2.6 Tā kā izglītība, plašsaziņas līdzekļi un reklāma Direktīvā nav iekļauti, tad Komiteja uzskata, ka diskriminācija, kas balstīta uz dzimumu attiecībā uz apdrošināšanu ir pats delikātākais aspekts priekšlikumā. Jauni diskriminācijas kritēriji nedrīkstētu tikt iekļauti nevienā no priekšlikumā iekļautajām jomām, un jo īpaši ne apdrošināšanas jomā.

2.6.1 Apgalvojums, ka dzimuma vienādošanas likmes – ko pielieto dažās Eiropas Savienības valstīs – vienmēr kopumā paaugstina apdrošināšanas tarifus un paplašina risku izlīdzināšanu starp dzimumiem ietver padārdzināšanos, Komitejai šķiet apšaubāms. Nebūtu prātīgi un tas neatbilstu priekšlikuma mērķim, ja dalībvalstīm vispārējā pakalpojumu un apmešanās brīvības ietvarā apdrošināšanas jomā būtu iespēja atlikt vienādas attieksmes īstenošanu uz sešiem gadiem.

2.6.2 Attiecībā uz universālo pieeju apdrošināšanas, kas garantē sociālo aizsardzību, tiesībām, Komiteja lūdz atcelt tiešo un netiešo diskrimināciju. Lūgums ir vēl jo svarīgāks, ņemot vērā otro un trešo sociālās drošības pilārus (papildus apdrošināšana), kuri pašlaik ir visātrāk augošas sociālās drošības sastāvdaļas Eiropas Savienībā. Šajā sakarā Komiteja atsauca uz priekšlikumiem savā atzinumā par Papildus veselības apdrošināšanu. (1)

3. Īpašas piezīmes

3.1 Komiteja atbalsta vienlīdzības principa piemērošanu attiecībā uz finanšu pakalpojumiem, no kuriem daudzi ir svarīgi ikdienas dzīvē, kā arī attiecībā uz pabalstiem un piemaksām vīriešiem un sievietēm. Tomēr direktīva sedz plašu finanšu pakalpojumu spektru, kas ir ļoti atšķirīgi pēc to rakstura – piemēram, automašīnas apdrošināšanu, veselības un nespējas apdrošināšanu, kā arī pensijas un anuitātes. Tādējādi rodas problēmas, kas katrā dalībvalstī ir atšķirīgas.

3.1.1 Tomēr ir jāatzīst, ka radīsies arī nelabvēlīgas, kā arī pozitīvas sekas attiecībā uz vienlīdzības principa piemērošanu saistībā ar pabalstiem un piemaksām šo pakalpojumu patērētājiem. Sekas uz vīriešiem un sievietēm būs atšķirīgas atkarībā no sniegtā finanšu pakalpojuma. Automašīnas apdrošināšanas gadījumā “bezpretenziju” atlaides indivīdiem tiek piešķirtas tikai pēc septiņu gadu apdrošināšanas pieredzes. Pastāv arī iespēja, ka, lai atrisinātu izrietošās nepilnības, apdrošināšanas maksas varētu pieaugt attiecībā uz visiem indivīdiem.

(1) OV C 204, 18.7.2000., 15. lpp. (ziņojumu sniedza Jean-Michel Bloch-Lainé)

3.1.2 Eiropas tiesa Kolorela (Colorell) spriedumā (2) piekrita, ka statistiskās informācijas izmantošana, kas balstīta uz dzimumu, bija derīga, lai aprēķinātu sociālās iemaksas un pabalstus. Tomēr tā pieprasīja, lai darbinieku sniegtās iemaksas un saņemtie pabalsti būtu vienādi. Lielākas iemaksas no darba devēja puses tika uzskatītas par derīgām. Tiesa ir atzinusi, ka pabalstu vienādošana izmaksā vairāk. Pensiju shēmās darba devējs iemaksāja lielākas iemaksas. Nodrošinot pensiju un apdrošināšanu privāti, nav darba devēja, lai sniegtu lielāku pabalstu vai iemaksas: tas būs atkarīgs no pakalpojuma patērētājiem. Tomēr tas neattiecas uz pensijām, kur vīriešiem ir jāmaksā par sieviešu mūža ilgumu, bet gan uz visu veidu apdrošināšanu. Sievietes var maksāt, piemēram, par vīriešu palielināto risku attiecībā uz negadījumiem utt.

3.1.3 Komisija tās Izvērtstajā ietekmes izvērtēšanā atzīst, ka tiks noteiktas īpašas maksas apdrošināšanas nodrošinātājiem, kas pēc tam tiks nodotas patērētājiem, bet komisija arī uzskata, ka tas beigsies, tiklīdz būs pagājis pielāgošanas periods. EESK ir tāds pats viedoklis.

3.1.4 Komiteja arī atsauca uz EK dibināšanas līguma principu attiecībā uz vienlīdzības principa piemērošanu sievietēm un vīriešiem. Ja šis princips tiek izmantots kā pamatojums, apdrošināšanas industrijai ir – noteiktā laika periodā – jāveic grozījumi tās aprēķinu sistēmās tā, lai dzimums vairs nav faktors, aprēķinot, piemēram, automašīnas apdrošināšanas piemaksas. Tā kā negadījumu biežums un mūža ilgums nevar tikt ietekmēti ar aprēķināšanas metodēm, teorētiski, patērētāja kopējiem piemaksu maksājumiem ir jāpaliek nemainīgiem.

3.1.5 Komiteja uzskata, ka ir nepieciešams apdrošināšanas/pensiju industrijas detalizētāks izvērtējums (ieskaitot neatkarīgas simulācijas uz alternatīvas bāzes), lai varētu izvērtēt priekšlikumu ietekmi ilgtermiņā. Pēc komitejas domām, ir svarīgi veikt pasākumu uzraudzību – jo sevišķi, apdrošināšanas industrijā – pēc tam, kad direktīva ir stājusies spēkā. Direktīvas galvenajam mērķim ir jābūt – aizsargāt cilvēku tiesības neciest no diskriminācijas.

3.2 Attiecībā uz saimnieciskajiem jautājumiem komiteja pauž viedokli, ka direktīvai nav jāattiecas uz privātiem darījumiem, t.i., nomāšanu, tirdzniecību vai dāvināšanu, kas veikti starp ģimenes locekļiem.

3.3 Komiteja pauž nostāju, ka izņēmumu gadījumi ir skaidri jādefinē. Tiem nevajadzētu pakļaut riskam vienlīdzības principa ievērošanu starp sievietēm un vīriešiem.

(2) “Coloroll Pension Trustees Ltd” pret Raselu (Russell) un citiem C-200/91, 1994. gada 28. septembris

3.4 Komiteja pozitīvi vērtē 5. pantu, kurā tiek pieļauta pozitīva darbība. Tomēr šim noteikumam nevajadzētu pakļaut riskam svarīgus pakalpojumus, kurus nodrošina gan valsts, gan NVO vīriešiem un sievietēm, kā, piemēram, viena dzimuma māsaimniecība personām no nelabvēlīgām ģimenēm un patvērums sievietēm, kas ir tikušas pakļautas vardarbībai mājās vai citur.

3.5 Komiteja apstiprina dialogu nodrošināšanu ar nevalstiskajām organizācijām. Tomēr šim noteikumam ir jāgarantē regulārs kontakts arī ar pilsoniskās sabiedrības organizētajām struktūrām.

3.6 Pēc direktīvas pieņemšanas būs svarīgi nodrošināt tās publicitāti, lai pārliecinātos, ka patērētāji pilnībā saprot savas tiesības un preču un pakalpojumu piegādātāji apzinās savas saistības un pienākumus saskaņā ar šo direktīvu.

Briselē, 2004. gada 3. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par: Komisijas ziņojums Eiropas Padomei un Parlamentam Veicināt tehnoloģiju pakalpojumus ilgstošā attīstībā - Eiropas Savienības rīcības plāns par labu ekotehnoloģijām

(COM(2004) 38 galīgā red.)

(2004/C 241/14)

2004. gada 28. janvārī Komisija, saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 262. pantu nolēma konsultēt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par Komisijas ziņojums Eiropas Padomei un Parlamentam - Veicināt tehnoloģiju pakalpojumus ilgstošā attīstībā: Eiropas Savienības rīcības plāns par labu ekotehnoloģijām

Lauksaimniecības, lauku attīstības un apkārtējās vides aizsardzības darba grupa, kas bija atbildīga par komitejas darba sagatavošanu attiecībā uz šo jautājumu, pieņēma tās atzinumu 2004. gada 6. maijā. Ziņojumu sniedza Buffetaut kungs.

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 2. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm "par" 177, "pret" 1 un "atturējās" 5.

1. Ievads

Komisijai tādi ir trīs:

1.1 Šis ziņojums iekļaujas Komisijas dokumentu, kas nav saistīti ar likumdošanu, "interpretācijā", aptverot jautājumus par iniciatīvām, kas pieņemamas attiecīgajā jomā un nākotnes politiskajām perspektīvām. Savā ziņā tas ir kā vispārīgs Komisijas pārdomu temats attiecībā par ekotehnoloģijām.

— atcelt visus šķēršļus, lai varētu izmantot visu ekotehnoloģiju potenciālu,

— ES vadošās lomas pārņemšana turpmākajos gados ekotehnoloģiju attīstībā un lietošanā,

1.2 No paša sākuma Komisija to ietver ilgtermiņa attīstības stratēģijas un Lisabonas stratēģijas perspektīvā un atgādina to, kas jau ir zināms, ka tā paredz izveidot Eiropas Savienībā "ar zināšanām konkurēt spējīgu un visdinamiskāko visā pasaulē ekonomiku, kas spējīga uz ilgtermiņa ekonomikas uzplaukumu ar kvalitatīvu un kvantitatīvu darba vietu un vislielāko sociālās kohēzijas uzlabošanu".

— mobilizēt visas tās puses, kuras piedalās šo mērķu sasniegšanā,

ar kopējo mērķi samazināt spiedienu uz mūsu dabas resursiem, uzlabot Eiropas iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veicināt ekonomisko uzplaukumu.

1.3 Tomēr pēc šāda formulēta atgādinājuma, kas kļuvis kā rituāls, tiek uzdots jautājums: kādi ir šī rīcības plāna mērķi par labu ekotehnoloģijām (PAET)?

1.4 Komisija uzskata, ka politiski šis ir moments, lai palaistu šo rīcības plānu, bet jautājums ir kā to izdarīt un konkrēti kādas darbības būtu jāveic? Šis ir divas atbildes uz jautājumiem, kuras sekojoši strukturē šo tekstu.

2. Rīcības plāna vispārējais saturs

2.1 Izstrādāt rīcības plānu

2.1.1 Vispirms Komisija uzskaita noteiktus punktus, kuriem būtu jākalpo kā vadlīnijām rīcības plāna izstrādē:

- ir potenciāls, lai veicinātu ekotehnoloģijas,
- to izmantojamība,
- mērķtiecīgu iniciatīvu svarīgums, lai ieviestu un attīstītu šīs ekotehnoloģijas,
- nepieciešamība attīstīt ilgtermiņa tirgus perspektīvas, kas ļautu veikt investīcijas ekotehnoloģijās,
- nepieciešamība koordinēt un atvieglot labo pieredžu apmaiņu,
- nepieciešamība izveidot labvēlīgu apkārtējo vidi tiem, kuri iedzīvina, piemēro un izmanto ekotehnoloģijas,
- atzinums, ka ekotehnoloģiju ieviešana un attīstība ir vidēja un ilgtermiņa darbs.

2.2 Rīkoties

Komisija piedāvā trīs galvenās rīcības jomas:

- veikt tirgus izpēti,
- uzlabot tirgus nosacījumus un
- rīkoties globāli

2.2.1 No izpētes uz tirgu

2.2.1.1 Komisija ierosina attīstīt un virzīt pētījumus, atsaucoties uz finansējumu, it īpaši, EIB un EBRD, ar mērķi iziet uz tirdzniecības piemērošanu.

2.2.1.2 Komisija iesaka veicināt tehnoloģiju platformas daudzsoļošanai ekotehnoloģijām, kuru galvenais mērķis ir palielināt pētījumu efektivitāti, mobilizēt līdzekļus, paredzēt attīstīt valsts/privātās partnerattiecības, uzlabot tehnoloģiju pārvietošanu uz jaunattīstības valstīm.

2.2.1.3 Tāpat Komisija vēlas uzlabot ekotehnoloģiju eksperimentēšanu un standartizāciju.

2.2.2 Uzlabot tirgus nosacījumus

2.2.2.1 Komisija apraksta kā veikt uzlabojumus tirgū investīciju jomā, ekonomisko šķēršļu likvidācijā, publisko tirgu ekonomiskās īpatnsvāra ietekmē, pilsoniskās sabiedrības mobilizācijā.

2.2.3 Rīkoties globāli

2.2.3.1 ES rīcības plāns ekotehnoloģiju jomā neierobežojas vienīgi uz Eiropu. Komisija uzskata, ka Eiropas Savienībai ir jāpieliek visi spēki, lai veicinātu ilgtermiņa attīstību pasaules līmenī.

2.2.3.2 Komisija paredz attīstīt partnerattiecības ar jaunattīstības valstīm un nopietni iesaistīties Johannesburgas samitā pieņemtajās iniciatīvās ekotehnoloģiju jomā.

3. Koordinācija un kontrole

3.1 Pēc rīcības plāna izstrādāšanas izriet, ka tā ieviešana tiks kontrolēta. Šajā sakarā Komisija paredz vairākus instrumentus: ziņojumus ik pa diviem gadiem, Eiropas paneli un atklātu informācijas koordināciju par labākajām praksēm, u.t.t.

4. Vispārīgie komentāri

4.1 Savos novērojumos Komiteja ņem vērā Industriālo pārmaiņu konsultatīvās komisijas komentārus un ierosinājumus (ziņotāja SIRKEINEN kundze, līdzziņotājs: REICHEL kungs).

4.2 Pēc savas definīcijas ekotehnoloģiju lauks ir ļoti plašs. Tās var paredzēt ilgstoši izmantot dabas resursus, novērst vai samazināt nodarījumus attiecībā uz apkārtējo vidi, attīstīt alternatīvās enerģijas avotus, pieslēgties produkciju integrētajai politikai, utt. Kā EESK jau tika atzīmējusi⁽¹⁾, ir ļoti svarīgi, lai ekotehnoloģiju definīcija neierobežotos tikai uz "tīrām" tehnoloģijām. Ilgstoša pakalpojumu piedāvāšanas veidu un procesu uzlabošana ir par mērķi, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi, izpētes darbiem, jaunu pieredzi un attīstību, kas paredz uzlabot tradicionālās tehnoloģijas un tās integrēt apkārtējās vides dimensijā, un tas ir par pamatu jaunam mēģinājumam attīstīt ekotehnoloģijas, un tas ir jāatbalsta. Ekoloģiskās tehnikas efektivitātes mērs novērtējams, vadoties no tā pozitīvā rezultāta attiecībā uz apkārtējo vidi, bet ne no ekoloģiski "tīkumīgo" tehnoloģiju definīcijas.

4.3 Ļoti plašs rīcības plāns ietver tematiskas un finansiālas sadrumstalotības draudus. Viens no panākumu nopietnajiem kavēkļiem varētu būt nespēja pareizi nodefinēt prioritātes, hierarhizēt spēkus, lai vērā tiktu ņemta ne tikai ekotehnoloģiju efektivitāte, bet arī ekonomiskā dzīvotspēja. Tomēr Komisijas dokumentā šis apsvērums neparādās. Jo tam ir ļoti liels praktiskais svarīgums, neaizmirstot to, ka ilglaicīgas attīstības jēdziens balstās uz trim pīlāriem: ekonomiskā attīstība, apkārtējās vides un dabas resursu aizsardzība un personu sociālais uzplaukums.

⁽¹⁾ Skatīt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Komisijas ziņojumu: Ekotehnoloģiju rīcības plāna izstrāde, COM(2003) 131 galīgā red., OV C 32, 5.2.2004., 39.-44. lpp. (EESK 1390/03).

4.4 Ekotehnoloģijas vienmēr tiek pielietotas, ja to izmantošana nes tiešu labumu lietotājam, vai ja tiesiskā bāze to prasa. Tā kā brīvais tirgus pats neizpilda visus sabiedriski atzītos ētiskos, sociālos un vides aizsardzības mērķus, likumdevējam vienmēr ir jāiesaistās, lai radītu atbilstošu tiesisko pamatu. Kaut arī šāda likumdošana rezultējas lielākās izmaksās mikroekonomikas līmenī, tās tomēr var būt pamatotas makroekonomiskos terminos. Nosakot tiesisko pamatu, likumdevējam būtu jāņem vērā ekonomikas un zinātnes lielais inovatīvais spēks, nosakot mērķus bet ne mērķa sasniegšanai nepieciešamās tehnoloģijas un soļus. Augošā apziņa par palielinātām noieta iespējām ievērojot papildus sociālos un vides kritērijus ir nozīmīgs rīcības plāna dzenulis un Eiropas ekonomikas konkurencspējas stiprinājums.

4.5 Cits aspekts, kas nodrošina ekotehnoloģiju attīstības plāna panākumus, ir tirgus nosacījumi un tā pieejamība. Ir veltīgi cerēt uz reālu ekotehnoloģiju attīstību, ja tās nevar sev atrast atbilstošu un konkurētspējīgu tirgu. Efektīvas ekotehnoloģijas to netaksēto izmaksu dēļ, daļēji arī to attīstības stadijas un nepietiekamas tirgus caurspiešanas dēļ, nevar tikt ražotas tik izdevīgi kā citas videi mazāk draudzīgas tehnoloģijas, kuras daļēji tiek arī subvencētas. Galvenais šķērslis ir nespēja nodefinēt labākās prakses ieviešanas un ekotehnoloģiju attīstības metodes (aizdevumi, subsīdijas, nodokļu atvieglojumi), kas veicinātu un atviegloju ieeju tirgū vai arī sava tirgus radīšanu. EESK pasvītro, ka, lai nodrošinātu konsekvenci un ieviešanas metožu veiksmīgu pielietojumu, ir nepieciešams nodibināt klasifikācijas vai hierarhizācijas formu: riska kapitāls uzsākšanas fāzē, "klasiskie" aizdevumi attīstības fāzē, nodokļu atvieglojumi tirgus konsolidācijai, iespējamā ekoloģisko izmaksu starptautiski atbilstoša taksācija teknikām, kuras ir mazāk labvēlīgas attiecībā pret apkārtējo vidi.

4.6 Šajā sakarā iniciatīvas vai atturošie mēri, likumdošanas un reglamentējošie priekšraksti ir nepieciešami, bet tie nevar eksistēt bez ekonomikas un sociālās realitātes. Tie arī nevar būt novesti līdz darbībām, kas saistītas ar nelojālu konkurenci. Ekotehnoloģijām nav jābūt nepieejamam luksam, ne arī jāietekmē konkurence ar produktu un pakalpojumu akceptēšanu no ekonomiskiem reģioniem, kuri nav uzlikuši līdzīgus priekšrakstus. Komisijas dokumentā šis svarīgais aspekts ir pasvītrots. Visa veida komunikēšanās un pilsoniskās sabiedrības un sabiedriskās domas mobilizācija attiecībā uz ekotehnoloģijām, paliks bez panākumiem, ja tiks abstrahētas reālās situācijas un ekonomiskā iespēja. Viens no sabiedriskās domas atbalsta elementiem ir neaizmirst, ka pilsoņi un patērētāji tāpat ir vīrieši un sievietes, kas ir iesaistīti darba pasaulē. Gadījumā, ja ir jāatsakās no vecajām tehnoloģijām pildot ilgtermiņa attīstības prasības, tad ir jāparedz sociālas vajadzības un izmaksas.

4.7 Visbeidzot ir jāpasvītro, ka ir nepieciešams nonākt līdz pilnīgai konsekvencei starp dažādajām Eiropas Savienības ieviestajām politikām, lai izvairītos ka tās nonāk pretrunā viena ar otru. Visbeidzot būs veltīgi definēt ilglaicīgas attīstības politiku, ja tās būs pretrunā ar Savienības vesto politiku Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) ietvaros vai tirgus liberalizācijas ietvaros. Tas pamato diskusijas nepieciešamību PTO un apņēmīgu aizsardzību pret vienalga kādas izcelsmes produktu un pakalpojumu akceptēšanu, kuri līdz minimumam nereducē tehnoloģiju un procesu ietekmi.

5. Īpašas piezīmes

5.1 Ievads

5.1.1 EESK var vienīgi atbalstīt rīcības plāna mērķus un it īpaši brīvu gribu izmantot visu ekotehnoloģiju potenciālu, lai uzlabotu apkārtējo vidi, visu laiku attīstot ekonomisko uzplaukumu un konkurētspēju, kā jau tas tika pasvītrots tās iepriekšējā paziņojumā (skatīt 1. atsauci).

5.2 Iniciatīvas ieviest ekotehnoloģijas

5.2.1 Lai attīstītu ekotehnoloģijas, Komiteja pasvītro iniciatīvu nozīmību, bet tā atzīmē, ka tas nedrīkst novest pie mākslīgas tehniku uzturēšanas, kuras nekad neiegūs noieta iespējas. Pāri visam, tirgus ir jāveido ar dažādu mērķtiecīgu instrumentu, kā taksācija, subsīdijas, licences un regulējošo instrumentu palīdzību tā, lai vērā tiktu ņemtas dažādu alternatīvo tehnoloģiju eksternās izmaksas.

5.2.2 Pūliņu mērķim būtu jābūt arī tradicionālo tehniku uzlabošana un pakāpeniska piemērošana ilglaicīgas attīstības prasībām. Praksē industriālo iekārtu modernizācija un piemērošana, tehniskais progress un ražošanas veidi vai pakalpojumu sniegšana jau ir bijušas par pamatu atsevišķu ekotehnoloģiju ieviešanai. Tās ir vienas no ekotehnoloģiju attīstības formām, kas var tikt nepamanītas, tomēr it ļoti reālas.

5.3 No izpētes uz tirgu

5.3.1 Viens no lielākajiem šķēršļiem ir tas, vai pētījumi ekotehnoloģiju jomā varēs sev rast konkrētu piemērošanu. Ir nepieciešams, lai finansējums, kas ir veltīts pētījumiem, tāpat būtu vērsts uz noteiktu pētījumu un ļautu nopietni piesaistīt uzņēmumus, īpaši mazos un vidējos uzņēmumus. Ir jāatzīmē, ka atsevišķiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ir ļoti liela loma ekotehnoloģiju attīstības ieviešanā.

5.4 Tehnoloģisko platformu palīdzība

5.4.1 EESK atzīst, ka ideja izveidot tehnoloģiju platformas uz daudzsoļošām ekotehnoloģijām ir lietderīga. Savācot ieinteresētos dalībniekus un izveidojot reālas kompetences noteiktajā tehnoloģijā, noteiktu sektoru attiecināmās tehnoloģijas vai pašu tehnoloģiju ieviešana atrisinātu specifisku apkārtējās vides problēmu, kas ir lietderīgs solis. Jautājumi attiecībā uz intelektuālo īpašumu, patentiem un markām tiks atrisināti, piemērojot programmas par pētījumiem un piemērošanas tiesībām intelektuālā īpašuma jomā noteikumus, pirms nav radušās liekas problēmas. EESK uzskata, ka, ja jau pašos sākumos Komisija nodrošinās sekretariāta lomu, tad valsts/privāto partnerattiecību formai būtu jāattīstās tā, lai šīs tehnoloģiju formas atbilstu reālajām vajadzībām un radītu patiesu ieinteresētību.

5.5 Ekotehnoloģiju novērtēšana un standartizācija

5.5.1 Ekotehnoloģiju izplatība ir atkarīga ne tikai no ekonomiskiem apsvērumiem, bet arī no tehniskās efektivitātes. Kā atzīst Komisija, atzišanas mehānisms un to ieviešana datu par atsevišķām atslēgas tehnoloģijām tīklā, būs ļoti noderīgi gan uzņēmumiem, gan pārvaldes iestādēm, it īpaši, ja ir nodoms integrēt formu “videi draudzīgākā vērtība” publiskajos tirgos. Šajā vietā Komiteja atgādina savu prasību pēc Eiropas datu bāzes izveidošanas, kuras uzbūvē un kopšanā varētu piedalīties Eiropas vides aizsardzības aģentūras, un kurā uzskaitītu pārbaudītas, izmaksu ziņā efektīvas un piemērotas vides tehnoloģijas un tā dot tām “kvalitātes zīmi” ⁽²⁾.

5.6 Sasniegumu mērķi

5.6.1 Komisija pasvītro, ka šiem mērķiem jābalstās uz labākajiem ekoloģiskajiem sasniegumiem, bet tiem jābūt reāliem attiecībā uz ekonomiku un sociālo efektivitāti. EESK var tikai piekrist šim apgalvojumam, un nopietni atgādina, ka patiesa ilglaicīga attīstība apvieno bažas par apkārtējo vidi ar ekonomisko konkurētspēju, ar darba vietu un sociālās kohēzijas kvalitatīvo un kvantitatīvo uzlabošanu.

5.7 Investīcijas

5.7.1 Jau esošu finansu instrumentu izmantošana un jaunu finansu instrumentu radīšana, lai sadalītu investīciju risku projektos un ekotehnoloģiju sabiedrībās, ir īpaši ar riska – kapitāla fondiem, rada nepieciešamību pēc kompetentu analītiķu pieaicināšanas, lai novērtētu projektu tehnisko un ekonomisko īstenošanu, bet to nepieaicināšana rada nopietnu risku nelietderīgi izšķērdēt kreditus, kuri būtu noderīgi citos projektos. Projektu novērtējumam jābūt balstītam uz nopietniem, objektīviem, tehniskiem un zinātniskiem pamatojumiem, bez jebkā-

diem aizspriedumiem. Jaunu finansu instrumentu ieviešana varētu būt par iespēju ekotehnoloģiju attīstībā piesaistīt vietējās pašvaldības un paredzēt valsts / privātās partnerattiecības.

5.7.2 Kas attiecas uz uzņēmumu izdarītajām investīcijām, lai mazinātu savu aktivitāšu negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi vai to uzlabotu ilglaicīgas attīstības ietvaros, būtu jāpasvītro, ka tās visbiežāk sastopamas smagajā rūpniecībā, un ir saistītas ar ievērojamiem finansu līdzekļiem. Šajā sakarā būtu vēlams izstrādāt fiskālo atlaizu instrumentus, lai veicinātu šo investīciju veidu un pretēji, nelabvēlīga fiskālā sistēma būtu jāattiecinā uz uzņēmumiem, kuri grib radīt konkurences priekšrocības ar zemākas cenas produkciju, neveicot nekādus videi draudzīgus pasākumus.

5.8 Publiskie piedāvājumi

5.8.1 Ideja veicināt ekotehnoloģijas ar līdzekli “videi draudzīgākā vērtība”, nav jauna. Tai jābūt novērtētai attiecībā uz ekotehnoloģiju iespējām un valsts finansu ierobežojumiem. Tā var būt par iespēju attīstīt publisko konkursu praksi par vides sasniegumiem. Taču tas nedrīkst kļūt tikai par etiķeti, kas kalpotu vienīgi apziņas atvieglošanai.

5.9 Pilsoniskās sabiedrības atbalsts

5.9.1 Katra paaudze sastāda sabiedrību, kuru vēlāk novēl saviem bērniem. Ar vien vairāk un vairāk mūsu līdzcilvēki saprot, ka viņi ir atbildīgi par apkārtējo vidi, kuru viņi atstās nākošajām paaudzēm. Ekotehnoloģiju veicināšana prasa pedagogisku un informatīvu pieeju, un lai tā būtu efektīva, tai jābūt reālistiskai, pasvītrojot priekšrocības visiem saprotamā un pieejamā veidā. Tas prasa pēc nopietna dialoga organizēšanas ar iesaistītajām pusēm un pilsoņiem un mobilizēt vietējās pašvaldību iestādes, kuras bieži vien nes ļoti lielu atbildību apkārtējās vides jomā.

5.10 Rīkoties globāli

5.10.1 Komisijas raizes par aktivitātēm pasaules līmenī ir slavējamas. EESK atgādina, ka lielākajai daļai jaunattīstības valstu galvenās raizes sagādā pirmkārt ekonomiskā attīstība un cīņa ar nabadzību. Šo valstu finansu iespējas ir ļoti vājas. Komiteja uzskata, ka efektīvai palīdzībai jābūt balstītai uz vienkāršu un samērā lētu tehnoloģiju “starpniecības” transfēru, kas salīdzinājumā ar patreizējo situāciju jau ir devis pozitīvu attīstību un savā jaudā noteikti neatpaliek no kompleksākiem un dārgākiem risinājumiem. Šajā sakarā ir jānorāda, ka vienkāršāku risinājumu gadījumā tehnoloģiju saņēmēji mazāk tiks noslogoti ar intelektuālā īpašuma un patentu aizsardzības izmaksām.

⁽²⁾ Skatīt EESK pašiniciatīvas atzinumu “Piemērotas vides tehnoloģiju realitātes un iespējas jaunajās dalībvalstīs” (CESE 12/2004 galīgā red.)

5.10.2 EESK uzskata, ka būtu lietderīgi, ja Eiropas Savienība piedalītos akcijā, kuru vada UNITAR ⁽³⁾ par ilgtermiņa lauku attīstību jaunattīstības un ekonomiskās pārejas valstīs. Tā atzīmē, ka tās ietvaros jau ir atvērti pētījumu, analīžu un apmācības centri Kuala Lumpurā (Malaizijā), Kuritibā (Brazīlijā) un Uagadugu (Burkina Faso). UNITAR visbeidzot arī paredz aktivitātes Centrāleiropā. Komiteja šajā sakarā arī atgādina savu ierosinājumu par "neatkarīgu kompetenču centru ilgstošām ekotehnoloģijām" izveidošanu jaunajās dalībvalstīs. ⁽⁴⁾ Šie centri varētu organizēt nepieciešamo zināšanu (know-how) transfēru, būt par padomdevēju lokālajiem likumdevējiem kā arī civilajai sabiedrībai, un tiem nevajadzētu aprobežoties tikai uz jaunajām dalībvalstīm.

5.11 *Iet uz priekšu*

5.11.1 EESK atzīmē, ka starp piedāvātajām iniciatīvām informācijas apmaiņa par labākajām praksēm un salīdzinājuma indikatoriem, ir vislietderīgākā. Ja ziņojums Padomei un Parlamentam par diviem gadiem nav konkrēts un pārskatāms, tas var kļūt vienīgi un tikai par parastu ziņojumu. Arī saukt Eiropas vides tehnoloģiju paneli dažās valodās par komiteju nav īpaši veiksmīgi izvēlēts, jo šeit runa nav par komiteju parastā vārda izpratnē, bet tas ir kā forums, kurā sanāk zinātnieki, tehniķi, industriju pārstāvji, uzņēmēji, nevalstisko organizāciju pārstāvji u.c. Tomēr šeit ir uzdodams jautājums, vai tai piešķirtos pienākumus nevarētu pildīt apkārtējās vides ģenerāldirekcija un pētījumu ģenerāldirekcija, neizveidojot vēl vienu papildus instanci, kuras efektivitātē varētu likties apšaubāma, ja tā ir tik daudzskaitlīga.

5.11.2 Jēdzienā "iet uz priekšu" EESK savā iepriekšējā paziņojumā piedāvāja "vides jautājumu ombudsmenu", kurš būtu atbildīgs uzraudzīt ekotehnoloģiju attīstības šķēršļus, kurus

radījusi spēkā esošā likumdošana. Šis priekšlikums būtu daudz operatīvāks, nekā plaša foruma izveidošana, kas varētu pazaudēties vispārīgos spriedumos.

6. *Secinājumi*

6.1 EESK atzīst ieinteresētību Komisijas solim rīcības plāna izstrādei ekotehnoloģijas jomā, kas bija par pamatu plašām konsultācijām. Vispārējā veidā šis dokuments, kas nav saistīts ar likumu normām, ir noderīgs, lai norādītu svarīgos punktus, tajā pat laikā pieturoties pie elastīgas procedūras, un fiksējot galvenos orientācijas punktus.

6.2 EESK uzskata, ka konkrētai ekotehnoloģiju attīstībai noteikti ir jānosaka prioritātes, jāizveido to hierarhija un jāsadala rīcībā esošie līdzekļi, kā arī tie saprātīgi jāpielieto. Iespēja operēt ar atbilstošu izvēli ir priekšnoteikums Eiropas stratēģijas veiksmei šajā jomā. Tai nepieciešama reālistiska un konkrēta pieeja.

6.3 Ir norādīts uz ekotehnoloģiju efektivitātes atzīšanas sistēmu un tās datu izplatīšanu. Tas ir viens no ekotehnoloģiju izplatīšanas nosacījumiem un to lietošanai uzņēmumos un pašvaldībās.

6.4 Visbeidzot jautājums nebalstās tikai uz ekotehnoloģiju noteikšanu, bet ir lietderīgi to attīstīt, vadoties no to efektivitātes, no tirgus nosacījumiem, prasībām attiecībā uz apkārtējo vidi, kvalitatīvo un kvantitatīvo situāciju darba tirgū, dzīves līmeni un tā attīstību. Šis ir apspriežams jautājums, un ir zinātnes, tehnikas, ekonomikas un sociālās jomas kompetence, kuru Eiropas Savienībai ir jāpārvalda, ja tā patiešām grib efektīvi veicināt ekotehnoloģijas.

Briselē, 2004. gada 2. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

⁽³⁾ Apvienoto Nāciju Organizācijas apmācības un pētījumu institūts

⁽⁴⁾ Skatīt 1. atsauci

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Transatlantisko dialogu: kā uzlabot transatlantiskās attiecības

(2004/C 241/15)

2003. gada 16. un 17. jūlijā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, rīkojoties saskaņā ar Reglamenta noteikumu 29(2) pantu, nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu, kuru nosauca Transatlantiskais dialogs: kā uzlabot transatlantiskās attiecības.

Ārējo attiecību darba grupa, kura bija atbildīga par Komitejas darba sagatavošanu attiecīgajā jomā, pieņēma atzinumu 2004. gada 20. aprīlī. Ziņojumu sniedza Belabeda kundze.

Tās 409. plenārajā sesijā (3. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm "par" 160, "pret" 15 "atturējās" 18.

1. Darba izpildes kopsavilkums

A. ES-ASV attiecībām ir ilga, savstarpēji izdevīga vēsture un palāšanās uz spēcīgas pamata pārliecības pamatojumiem par atvērtu, demokrātisku sabiedrību. Pēc aukstā kara beigām gan ES gan ASV uzņēmās veidot pilnu un līdzvērtīgu partnerību izmainītajā ģeo-stratēģiskajā vidē. Lai gan izmainītā vide pārbaudīja attiecības vairākos gadījumos, partnerattiecību pamatojums palika iepriekšējais.

B. Sabiedriskā doma abās Atlantijas okeāna pusēs norāda kopējus aspektus, kā arī atšķirības. Kamēr atšķirības ir noteiktākas ārpolitikas jautājumos, vairāk kopēju aspektu nekā varētu uzskatīt ir ekonomiskos, sociālos un apkārtējās vides jautājumos, un ir plaši izplatīta vienprātība, ka nepārtraukts un intensīvs dialogs ir ne tikai nepieciešams ES un ASV ilgtermiņa attiecībām, bet arī pārējai pasaulei.

C. Transatlantiskā ekonomika laika gaitā ir kļuvusi pat vēl saistītāka, nepārprotami ir svarīgas tiešās investīcijām pirms tirdzniecības. Lai gan tirdzniecības debātes iezīmē galvenos jautājumus, tie sastāda mazāk par 1 % no transatlantiskā biznesa. Augošā ekonomiskā savstarpējā atkarība virza uz saspīlējumu, kas sniedzas viņpus robežām, ietekmējot galvenās iekšzemes problēmas, tādas kā nodokļu sistēma, vadība vai reglamentēšana.

D. ES un ASV ekonomiskie darbības rezultāti uzrāda nevienādīgu ainu, kura norāda, ka abām ekonomikām ir savas priekšrocības un trūkumi. Gadu no gada abas ekonomikas saskaras ar nopietnām problēmām, kas izraisa nepieciešamību pēc pieaugoša dialoga un sadarbības, lai liktu ekonomikai abās pusēs tekoši darboties cilvēku labā.

E. Izmaiņas ģeopolitiskās problēmās un draudos ir pārbaudījušas attiecības daudzos gadījumos. Labas vadības veidošana un celšana, ieskaitot sabiedriskos partnerus un pilsonisko sabiedrību visā pasaulē, var būt vērtīgs ieguldījums, lai padarītu

pasauli drošāku un uzlabotu pilsoņu iespējas piedalīties lēmumu pieņemšanā, kas nosaka viņu dzīves un darba apstākļus.

F. Lai gan globalizācija ir atvērusi durvis daudziem guvumiem, veicinājusi atvērtu sabiedrību un atvērtu ekonomiku, kā arī tirdzniecības, ārzemju investīciju un labklājības pieaugumu visā pasaulē, tai nav bijusi pozitīva ietekme uz visiem. Apvienojot savas pūles, ES un ASV var dot savu ieguldījumu, ietekmējot globalizācijas ekonomisko, sociālo un apkārtējās vides potenciālu, uzlabojot vadību gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī, ieskaitot sociālo un pilsonisko dialogu.

G. Abas puses pasvīturo ES-ASV un daudzpusējā konteksta attiecību stratēģisko nozīmi, jo globālām problēmām vajag apvienotus spēkus. Nesenie ierosinājumi uzlabot institucionālos pasākumus transatlantiskās attiecībās ir uzsvēruši ilgstoša un intensīva dialoga nozīmi, gan ar nolūku veidot attiecības gan ar nolūku sadarboties ar starptautiskajām institūcijām un citām pasaules daļām.

H. EESK atbalsta transatlantisko sadarbību un iesaka to nostiprināt un paplašināt gan iesaistot visiespējami plašāko interešu un izpildītāju loku, gan attīstot un paplašinot pieeju, lai ietvertu jautājumus, kas attiecas uz Dialogiem un tiem attiecīgajiem vēlētajiem abās Atlantijas okeāna pusēs.

I. Saskaņā ar Īrijas prezidentūru, EESK atbalsta transatlantisko sadarbību un konstruktīvo attiecīgo interešu sabiedrību iesaistīšanu no Amerikas un Eiropas pilsoniskās sabiedrības. Tādēļ EESK atbalsta pilsoniskās sabiedrības tīklu nostiprināšanu un paplašināšanu, ieskaitot Dialogus un ir gatava sniegt ieguldījumu, lai palielinātu informāciju un mijiedarbību starp šiem tīkliem un dialogiem, kuri varētu virzīt uz pastāvīgu un ilgstošu sadarbību, un Transatlantiskās un/vai ASV Ekonomikas un sociālo lietu komitejas izveidi.

J. EESK piedāvā būt par vietu, lai veicinātu dialogu un savestu kopā iesaistītās puses. Komiteja šajā kontekstā piedāvā noorganizēt konferenci kopā ar iesaistītajiem izpildītājiem un institūcijām, lai nostiprinātu dialogu. Ieguvums no nostiprinātā dialoga sastāvētu no pilsoniskās sabiedrības aktivizēšanas abās Atlantijas okeāna pusēs, ne tikai ES un ASV, bet arī visas pasaules ilgtermiņa interesēs.

2. Iemesls

2.1 ES-ASV attiecībām ir ilga, savstarpēji izdevīga vēsture, kas bija īpaši intensīva aukstā kara laikā. Maršala plāns Eiropas atdzimšanai bija viena no vissvarīgākajām šī laikmeta sastāvdaļām. Pēc aukstā kara beigām ASV un ES pieņēma virkni dokumentu, lai noteiktu principus un nodrošinātu struktūru turpmākai sadarbībai izmainītā geo-stratēģiskā vidē⁽¹⁾. Šo līgumu būtība bija miera, stabilitātes un ekonomiskās izaugsmes veicināšana, reaģējot uz globālajām problēmām, sadarbojoties ekonomiskajā jomā, kā arī būvējot tiltus pāri Atlantijas okeānam. 1999. gada 21. jūnijā ES-ASV samitā Bonnā tika pieņemta Bonnas deklarācija, kur abas puses uzņēmās veidot "pilnīgu un līdzvērtīgu partnerību" ekonomikas, politiskajos un drošības jautājumos.

2.2 Šie līgumi, kurus EESK atbalstīja un kuri izveidoja virkni instucionālu līgumu, starp tiem Transatlantisko dialogu, deva iespēju sociāliem partneriem un pilsoniskai sabiedrībai piedalīties šajos pasākumos.

2.3 90.gadu laikā kā arī pēdējos gados, attiecības ir gājušas caur dažādiem cikliem, kuros valstīm abās Atlantijas okeāna pusēs vajadzēja vieglāk vai grūtāk pielāgoties pie jaunajām realitātēm. Kamēr stiprās transatlantiskās partnerības pamatjumi paliek tie paši, šī izmaiņas noveda pie transatlantiskā saspīlējuma un domstarpībām, daļēji no atšķirībām uzskatos un orientācijā, daļēji nepiemērotu instucionālo pasākumu rezultātā⁽²⁾.

2.4 Lai veicinātu dialogu un orientētu politiku uz kopējiem mērķiem, var būt noderīgi palūkoties uz iesaistīto cilvēku viedokļiem, kuri izteikti sabiedriskās domas un viedokļu aptaujās (tādās kā Vācu Maršala fonda no ASV vai Pjū Izpētes

centra aptaujās)⁽³⁾. Sabiedriskā doma ASV un Eiropā parāda kopējus iemeslus, kā arī atšķirības⁽⁴⁾. Amerikāņi un eiropieši ir vienota pārliecība par atvērtu demokrātisku sabiedrību, cieņu pret cilvēka tiesībām un tiesiskumu, kā arī ticību uz tirgu pamatotām ekonomikas politikām.⁽⁵⁾ Tomēr viņu vērtības ne vienmēr ir vienādas. Kad jautāja, vai eiropiešiem un amerikāņiem ir atšķirīgas sociālās un kultūras vērtības, lielākā daļa abās Atlantijas okeāna pusēs piekrita (83 % no ASV un 79 % no Eiropas respondentiem⁽⁶⁾).

2.5 Lai gan amerikāņi bija lielāki internacionālisti 2002. gadā nevis pirms 2001. gada 11. septembra, amerikāņu un eiropiešu viedoklis būtiski atšķiras par ārzemju politikas jautājumiem, tādos kā ASV globālā vadība vai kā reaģēt uz draudiem⁽⁷⁾. Gan amerikāņi, gan eiropieši kā problēmu saskata vienpusējību. Abām pusēm ir pozitīvs viedoklis par Apvienotām Nācijām un viņi vēlas to nostiprināt, bet amerikāņi vēlas ANO apiet, ja to prasa nacionālās intereses. Lai gan glēva vara rodas gan no ASV kultūras, gan no ASV politikas⁽⁸⁾, Eiropa liek uz to lielāku uzsvāru⁽⁹⁾ un lielākā daļa abās Atlantijas okeāna pusēs saka, ka ES glēvai varai var būt ietekme, lai atrisinātu pasaules problēmas caur diplomātiju, tirdzniecības vai attīstības palīdzību⁽¹⁰⁾.

2.6 2003. gadā vairāk amerikāņu atbalstīja iespēju, lai tiem būtu stiprs Eiropas partneris, kamēr eiropieši mazāk vēlējas paļauties uz Amerikas Savienoto Valstu ārzemju politikas pozīciju.⁽¹¹⁾ Kamēr visticamāk, ka karš Irākā ir ietekmējis šo eiropiešu viedokļa maiņu, "negaidīti amerikāņi liekas pozitīvāk noskaņoti pret Eiropas Savienību.

Šis simetriskuma trūkums, ar sliktākām eiropiešu jūtām pret ASV un labākām amerikāņu jūtām pret ES, ir pārsteidzošs un potenciāli nozīmīgs politikas veidotājiem abās Atlantijas okeāna pusēs⁽¹²⁾.

⁽¹⁾ Transatlantiskā deklarācija (1990), Jaunā Transatlantiskā dienaskārtība (JTD) un ES-ASV Vienoto darbību plāns (1995), Transatlantiskā Ekonomiskā partnerība un Jaunais Transatlantiskais tirgus laukums (1998)

⁽²⁾ Cf. Kristofers J. Makins (Amerikas Savienoto Valstu Atlantijas Padomes prezidents): Transatlantiskās partnerības atjaunošana: Kādēļ un kā? Paziņojums, kas sagatavots Starptautisko Attiecību komitejas palātas Eiropas apakškomitejai 2003. gada 11. jūnijā

⁽³⁾ Skatīt: Transatlantiskās tendences 2003, pētījums, kuru veicis Vācijas Maršala fonds no Amerikas Savienotajām Valstīm un Pjū Izpētes centrs: Sabiedrība ir internacionālistiskāka nekā 1990.gados; publicēts 2002. gada 12. decembrī; <http://people-press.org/reports/print.php3?PageID=656>

⁽⁴⁾ Transatlantiskās tendences 2003

⁽⁵⁾ Kristofers J. Makins (Amerikas Savienoto Valstu Atlantijas Padomes prezidents): Transatlantiskās partnerības atjaunošana: Kādēļ un kā?, Paziņojums, kas sagatavots Starptautisko Attiecību komitejas palātas Eiropas apakškomitejai 2003. gada 11. jūnijā.

⁽⁶⁾ Transatlantiskās tendences 2003

⁽⁷⁾ Pjū Izpētes centrs: Sabiedrība ir internacionālistiskāka nekā 90. gados; publicēts 2002. gada 12. decembrī; <http://people-press.org/reports/print.php3?PageID=656>

⁽⁸⁾ Džozefs Nye Jr: Propaganda nav metode: glēvā vara, The International Herald Tribune, 2003. gada 10. janvāris; www.ksg.harvard.edu/news/opeds/2003/nye_soft_power_011003.htm

⁽⁹⁾ Roberts Kagāns: No Paradīzes un Varas: Amerika un Eiropa Jaunajā Pasaules Kārtībā, Knopfs 2003

⁽¹⁰⁾ Transatlantiskās tendences 2003

⁽¹¹⁾ Transatlantiskās tendences 2003

⁽¹²⁾ Transatlantiskās tendences 2003

2.7 Par sociāliem jautājumiem, biznesu un apkārtējo vidi ir vairāk kopēju perspektīvu nekā varētu uzskatīt, kuras tomēr nav atspoguļotas valdības līmenī. Kamēr ir zināms, ka eiropiešiem ir svarīga sociālā un apkārtējās vides dimensija, kuru Eiropa ir pastiprinājusi politiskajā demokrātijā, arī amerikāņi liek uzsvāru uz atbalstu nabadzīgajiem un apkārtējās vides aizsardzību. Ekonomika, izglītība un sociālā apdrošināšana dominē ASV sabiedriskās kārtības programmā ⁽¹⁾. Kamēr amerikāņi dod iespēju un slavē individuālos uzņēmumus, divas trešdaļas saskata vajadzību pēc valdības drošības tīkla nabadzīgajiem ⁽²⁾ un garantiju, ka katram pilsonim pietiekami ko ēst un vieta, kur gulēt. Vairāk nekā 50 % saka, ka valdībai vajadzētu palīdzēt nabadzīgajiem, pat ja tas nozīmē lielākus parādus, 86 % piekrīt, ka vajag stingrākus likumus un noteikumus, lai aizsargātu apkārtējo vidi, 65 % piekrīt, ka cilvēkiem vajadzētu būt gataviem maksāt augstākas cenas, lai aizsargātu apkārtējo vidi, puse no cilvēkiem saka, ka nodokļu sistēma nav godīga pret tiem un ka ir ievērojams atbalsta apjoms (vairāk par 75 %), lai ierobežotu un kontrolētu cilvēkus, kas ierodas ASV, lai tur dzīvotu. Liekas, ka amerikāņi līdz zināmai pakāpei arī pievienojas eiropiešu uzskatam par Ģenētiski modificētiem organismiem (ĢMO), jo 92 % no viņiem ir piekritēji, lai ĢMO marķētu ⁽³⁾.

2.8 Ir plaši izplatīta vienprātība, ka ir nepieciešams pamatīgāks, intensīvāks un nepārtrauktais dialogs, kas izveidots uz kopējām interesēm, lai pārspētu atšķirības un atzītu kopējās intereses kopējā programmā daudzās pasaules ekonomikas jomās. EESK iepriekšējos atzinumos ir atzīmējusi transatlantiskās partnerības svarīgumu un uzsvērusi, ka plaši pamatotai partnerībai un sadarbībai jāpamatojas uz savstarpēju saprašanos un cieņu vienam pret otru redzējumiem, vērtībām, interesēm un sabiedrības modeļiem ⁽⁴⁾.

3. Transatlantisko attiecību dimensijas

3.1 Vissvarīgākās dimensijas, kas ir Transatlantisko attiecību pamatā ir sekojošas: ES-ASV ekonomiskās un tirdzniecības attiecības, globālā politika un drošība, globalizācija- starptautiskā ekonomiskā, sociālā un apkārtējās vides attīstība, transatlantiskās institūcijas, uzticēšanās transatlantiskajai partnerībai un daudzpusīga vadība

⁽¹⁾ Pjū Izpētes centrs: Ekonomika, izglītība, sociālā apdrošināšana dominē pār sabiedrības politikas programmu, publicēts: 2001. gada 6. septembrī, www.people-press.org/reports/print.php3?PageID=33

⁽²⁾ Pjū Izpētes centrs: 2004. gada politiskā ainava, 39ff.lappuse; ietvertās kategorijas: pilnīgi piekrīt un gandrīz piekrīt, www.people-press.org

⁽³⁾ ABC-aptauja pēc Süddeutsche Zeitung, 19.8.2003.

⁽⁴⁾ EESK: Transatlantiskās partnerības un dialoga spēcīnāšana (OV C 221 no 07.08.2001.)

3.2 ES-ASV ekonomiskās un tirdzniecības attiecības

3.2.1 Kā Kvinlana (Quinlan) ziņojums ⁽⁵⁾ par Transatlantiskām ekonomikas attiecībām rāda, transatlantiskā ekonomika ir kļuvusi pat vairāk saistīta un savstarpēji atkarīga kopš Berlīnes mūra krišanas, un ārzemju investīcijas skaidri atrodas pirms nozīmīguma tirdzniecībā.

3.2.2 Piemēram, aptuveni puse no ASV ārējām investīcijām 1990. gados bija ieguldītas Eiropā. Eiropas investīciju ieguldījums ASV 2000. gadā bija gandrīz par 25 % lielāks nekā Amerikas ieguldījums Eiropā. 2001. gadā un lielākajā daļā 1990. gadu, gandrīz puse no kopējās ASV kompāniju globālās peļņas tika gūta Eiropā. ASV firmas investēja divreiz lielāku kapitālu Meksikā, nekā Nīderlandē. Tikai Teksasā Eiropas investīciju ir daudz vairāk nekā visu ASV investīciju Japānā.

3.2.3 Lai gan transatlantiskās tirdzniecības strīdi tiek plaši atspoguļoti presē, tirdzniecība pati par sevi sastāda mazāk par 20 % no transatlantiskās tirdzniecības, un ES-ASV tirdzniecības strīdi mazāk par 1 % no transatlantiskās tirdzniecības. Neskatoties uz agrajām brīdinājuma ierīcēm, kas izstrādātas 1999. gadā, debates par tirdzniecības aizsardzības ierīcēm (tādām kā drošības pasākumi, antidempinga un kompensācijas nodokļi), uz subsīdijām attiecināmiem jautājumiem, intelektuālā īpašuma tiesībām un citiem pasākumiem tādās jomās, kā tērauda, bānānu, vēršu hormonu, ģenētiski modificētie organismi (ĢMO), zīmoli/ģeogrāfiskie rādītāji ir izraisījušas nopietnas nesaskaņas un strīdus. Uz 2004. gada 16. martu ES PTO bija 14 aktīvi strīdi ar ASV ⁽⁶⁾. Visnenākajā gadījumā, attiecībā uz Ārzemju Tirdzniecības korporācijām; ES ir aplikusi ar nodokli virkni ASV produktu, kas tiks veikts tik ilgi, kamēr netiks uzlabota ASV likumdošana šai jomā, kuru PTO ir nosaukusi par nelikumīgu.

3.2.4 Daži no saspīlējumiem starp ES un ASV rodas no augošās ekonomiskās savstarpējās atkarības. Daudzos gadījumos tie nav tradicionālie "pierobežas" tirdzniecības strīdi, bet tie sniedzas pāri robežām un ietekmē tādus būtisku iekšzemes jautājumus, veidus kā amerikāņi un eiropieši tiek aplikti ar nodokļiem, kā mūsu sabiedrības tiek vadītas, vai kā mūsu ekonomikas tiek regulētas ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Džezeffs P. Kvinlans: Atsvešināšanās vai augšana kopā? Transatlantiskās Ekonomikas prioritātes. Vašingtona, DC, Transatlantisko attiecību centrs, 2003

⁽⁶⁾ ES-Komisija: Vispārējs pārskats pār aktīvo PTO strīdu atrisināšanas gadījumiem, iesaistot EK kā apsūdzētāju vai atbildētāju http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/index_en.htm

⁽⁷⁾ Džezeffs P. Kvinlans: Atsvešināšanās vai augšana kopā? Transatlantiskās Ekonomikas prioritātes. Vašingtona, DC, Transatlantisko attiecību centrs, 2003. gads

3.2.5 ES un ASV ekonomiskie rādītāji rada neviendabīgu ainu. Pretēji plaši izplatītajam uzskatam, ka ASV ekonomikas rādītāji ir labāki nekā Eiropas, pat ja SVF un ESAO dati rāda, ka Eiropai ir labāki rādītāji dažās jomās⁽¹⁾. Taisnība, ka kopējie izaugsmes rādītāji ASV ir augstāki nekā Eiropā, bet dzīves līmenis, ja to mēra ar IKP uz vienu cilvēku, ir straujāk audzis ES nekā ASV.

3.2.6 Par darba ražīgumu ir dažādi rādītāji, atkarībā no aplūkotā laika brīža. ASV ražīgums vidēji ir augstāks nekā ES ražīgums kopš 1995. gada, bet zemāks ilgākā laika periodā no 1990. gada līdz 2002. gadam. Pat ja tas ASV ir vidēji augstāks, piecās Eiropas valstīs tas ir labāks. Bezdarba līmenis vidēji ir augstāks Eiropā, bet septiņās Eiropas valstīs ir zemāks bezdarba līmenis kā ASV.

3.2.7 Bezdarbs ir problēma gan ekonomikā kopumā, jo tas nozīmē neizmantošanos resursus – gan cilvēkiem, it īpaši ja bezdarbu pavada sociālās aizsardzības trūkums. Piedevām makroekonomikas politikai, tādi faktori kā izstrādātā darba tirgus struktūra, izglītības līmenis, vai sociālo aizsardzības sistēmu veidi, var lielā mērā ietekmēt līdzdalības rādītājus. Bezdarbs kopā ar ienākumu nevienādību, sociālās aizsardzības trūkumu, kā arī izglītības līmenis ir viens no faktoriem, kas ietekmē un izskaidro nabadzības rādītājus.

3.2.8 Vidēji Eiropā ir augstāki nodokļi nekā ASV. Tomēr to ne vienmēr rada konkurences trūkums. Ja nodokļi tiek pareizi iztērēti, tie var palielināt ekonomikas ražīgumu. Pasaules Ekonomikas forums ir to apzinājis, mainot aprēķina metodes valsts budžetam, kas noveda pie fakta, ka saskaņā 2003.-2004. gada Globālās konkurētspējas ziņojumu Somija pārspēja ASV, kamēr Zviedrija un Dānija arī ir uzlabojušas savu vietu, tagad ieņemot trešo un ceturto vietu (pirms tam 5. un 10.)⁽²⁾.

3.2.9 Raugoties uz ražīgumu un nodokļiem vienlaicīgi, mēs redzam, ka augstāki nodokļi ne vienmēr bremzē ražīgumu. No piecām valstīm, kas uzrāda lielāku ražīguma izaugsmi nekā ASV kopš 1995. gada: Beļģija, Austrija, Somija, Grieķija un Īrija un sešām valstīm, kurām ir bijis augstāks ražīguma līmenis: Vācija, Nīderlande, Īrija, Francija, Beļģija un Norvēģija (kura nav ES dalībvalsts), tikai Īrija ir zemo nodokļu valsts.

3.2.10 Mācība no tā ir sekojoša: ES un ASV ekonomikas ir cieši saistītas. Tām abām ir priekšrocības un trūkumi. Abām

ekonomikām ir nopietnas problēmas gadiem, kas izraisa vajadzību pēc pieaugoša dialoga un sadarbības, lai ekonomika darbotos vienmērīgi cilvēkiem abās pusēs.

3.3 Globālā politika un drošība

3.3.1 Pāreja no Aukstā kara situācijas, kura spēcīgi iezīmēja līdzīgās ES un ASV intereses, uz situāciju, kurā galvenajām stratēģiskajām problēmām ir atšķirīga ģeogrāfiskā izcelsme un kuru draudu izcelsme ir izmainījusies, iezīmē atšķirības uzskatos, kā apieties ar draudiem.

3.3.2 Globalizācijas potenciāls vienmēr ir bezgalīgs un ir atvēris durvis daudzām priekšrocībām. Tomēr tur ir iesakņojusās un pastāvīga nelīdzsvarotība patreizējās globālās ekonomikas darbībā. Lielākā vairākuma vīriešu un sieviešu skatījumā, globalizācija nav apmierinājusi viņu vienāršos un likumīgos centienus pēc piemērota darba un labākas nākotnes viņu bērniem. Tā kā atvērtās sabiedrības baida globālais terorisms, globālās vadības vajadzības, lai fokusētos uz cilvēku rūpēm un centieniem un uzlabotu atbildīgumu un demokrātiju gan nacionālajā gan starptautiskajā līmenī, lai palielinātu globālo drošību. Globalizācijai jābalstās uz vispārzināmām vērtībām un cieņu pret cilvēku tiesībām un personīgo pašlepnumu⁽³⁾. Ja globalizācija ir bijusi veiksmīgāka, pasaule var sanākt ciešāk kopā un kļūt laimīgāka. Labāka globalizācija ir atslēga uz labāku un drošāku dzīvi cilvēkiem visur 21. gadsimtā. Ja to turpinās slikti organizēt, neapmierinātība ar globalizāciju pieaugs.

3.3.3 Šajā kontekstā, cīnoties ar korupciju, diktatūru un neveiksmīgām valdībām, kā arī sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības veidošanu visā pasaulē, it īpaši valstīs, kur labas vadības struktūras ir vājas vai ir tikai attīstījušās, var būt veiksmīgs ieguldījums, lai padarītu pasauli drošāku un uzlabotu pilsoņu iespējas piedalīties lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē viņu dzīves un darba aptākļus.

3.3.4 EESK ieguldījums, lai izveidotu un nostiprinātu sociālo un pilsonisko dialogu nākamajās ES dalībvalstīs, kā arī trešās valstīs, ir sena tradīcija. EESK arī ir aktīvi piedalījies ES Barseļonas procesā, kurš var radīt noderīgu pamatu veidošanai. Turklāt demokratizācijas procesa atbalstīšana un, piemēram, sociālo partneru izveide Irākā var kļūt par kopēju ES un ASV projektu.

⁽¹⁾ Filips Legrāns: Eiropas spēcīgā ekonomika, <http://www.philippelegrain.com/Articles/europe%20smightyec.html>

⁽²⁾ Pasaules Ekonomikas forums: globālās konkurētspējas ziņojums 2003 – 2004. gads; <http://www.weforum.org>

⁽³⁾ SDO: Godīga globalizācija: iespēju radīšana visiem, Ženēva, 2004. gada 24. februāris

3.3.5 Transporta drošība arī ir sektors, kas aicina uz sadarbības uzlabošanu starp ASV un ES. EESK ⁽¹⁾ redz "steidzamu vajadzību ES virzīt starptautiski, lai attīstītu plašāku drošības struktūru, kura arī risinās terorisma cēloņus un ne tikai mēģinās likvidēt tā iedarbību [...] Sniegtais starptautiskais raksturojums jūras un gaisa transportam, drošības prasības balstās uz savstarpēju vienošanos, neoficiāli izmantotu un realizētu bez diskriminācijas, tikmēr atļaujot visefektīvāko tirdzniecības plūsmu". Turklāt EESK brīdināja, ka "Eiropas filozofija un kultūra atbalsta dziļu cieņu pret cilvēku tiesībām un jebkuru reakciju pret terorisma draudiem, neapejot šos ilgi lolotos principus". ASV/ES līgums par konteineru drošību (2003. gada novembris) un tā īstenošana dod iespēju diskusijām par Transatlantisko dialogu. ASV un ES arī sadarbojas starptautiskā līmenī SDO par jūrasbraucēju identitāti un Starptautisko Jūras organizāciju kopā ar SDO par ostas iekārtu drošību un aizsardzību.

3.4 Globalizācija - starptautiskā ekonomiskā, sociālā un apkārtējās vides aizsardzības attīstība

3.4.1 Globalizācija ir atvērusi durvis daudzām priekšrocībām, veicinājusi atvērtu sabiedrību un atvērtu ekonomiku un veicinājusi brīvāku preču, ideju un zināšanu apmaiņu. Patiesa globāla sirdsapziņa ir sākums, lai pierādītu, ka tā ir jūtīga pret nabadzības netaisnību, apvienību brīvības nerespektēšanu, dzimumu diskrimināciju, bērnu darbu un apkārtējās vides degradāciju visur kur tā var notikt ⁽²⁾.

3.4.2 Tomēr par spīti tirdzniecības, ārzemju investīciju un pasaule labklājības pieaugumam, globalizācijai nav pozitīva ietekme uz visiem. Barjeru samazināšana tirdzniecībā un kapitāla kustībā, kā arī pakalpojumiem un cilvēku kustībai visā pasaulē, ir atvieglējusi globālo avotu izmantošanu kompānijām, bet arī ir radījusi apstākļus sacensībai ar uztraucošo ietekmi uz strādniekiem, nodokļiem un finansiālo sociālās aizsardzības sistēmas un vispārējo interešu pakalpojumu ilgspeju. Tā ir novedusi pie nabadzības pieauguma 54 valstīs visā pasaulē kopš 1990.gada ⁽³⁾. Ir palielinājusies nevienlīdzība starp valstīm un valstīs, pasaules ekonomikas stabilitāte ir iebiedēta ar fināšu tirgu nepastāvību, kā arī ar makro-ekonomisko nelīdzsvarotību, tādu kā valūtas attiecības un tirdzniecības nelīdzsvarotība.

⁽¹⁾ EESK: Atzinumi CESE 156/2002 un OV C32 no 05.02.2004.

⁽²⁾ SDO: Godīga globalizācija: iespēju radīšana visiem, Ženēva, 2004.gada 24.februāris

⁽³⁾ UNHDR 2003, pēc: Süddeutsche Zeitung, 9.7.2003

3.4.3 Apvienojot savas pūles ES un ASV var dot ieguldījumu, pilnībā demonstrējot ekonomisko, sociālo un apkārtējās vides globalizācijas potenciālu, uzlabojot vadību gan nacionālajā gan starptautiskajā līmenī, kā arī uzlabojot noteikumus starptautiskai tirdzniecībai, investīcijām, finansēm un migrācijai, ņemot vērā visu intereses, tiesības un atbildības un tādejādi sasniedzot plašāku un vienlīdzīgāku izaugsmes priekšrocību izplatīšanu, kas var nodrošināt drošību un stabilitāti visu labā.

3.4.4 Šajā kontekstā jāuzlabo globālā vadība. Starptautiskās organizācijas, kurām ir atšķirīgi uzdevumi, jāaskaņo savi centieni. Labākai globalizācijas administrēšanai nepieciešams PTO, SVF, Pasaules bankas un ESAO saskaņots darbs ar citām starptautiskām organizācijām, it īpaši ar SDO un ANO, kā arī šo institūciju uzlabota vadība, ieskaitot sociālo un pilsonisko dialogu.

3.4.5 EESK pasvītro pamata darba standartu respektēšanas un īstenošanas nozīmi un apsveic ASV Finanšu ministrijas centienus saglabāt uz nākotni vērsto dinamiku, kuri rodas respektējot Pasaules bankas un SVF atzītus darba standartus, kas jāintegrēti viņu attīstības programmā ⁽⁴⁾.

3.4.6 EESK apšaubā Starptautiskā valūtas fonda radikālo darbu tirgus noregulēšanā Eiropā ⁽⁵⁾, uzskatot, ka tam varētu būt nopietna iedarbība uz Eiropas Sabiedrības modeli, norādot, ka sociālās rošības tīkli ekonomiskās recesijas laikā var kalpot kā automātiski stabilizatori.

3.4.7 Abās Atlantijas okeāna pusēs palielinās bažas par to, ka darba vietas eksportē uz citiem reģioniem tehnoloģisko iespēju, mazāku tirdzniecības barjeru, kā arī konkurētspējīgu priekšrocību rezultātā caur dažādām nolikumu sistēmām, kas pamatā sastāv no zemākiem darba, apkārtējās vides un dzīvnieku aizsardzības standartiem. Ekonomisti ir plaši akceptējuši šo tendenci kā loģisku brīvās tirdzniecības fenomenu ⁽⁶⁾, kas ir padarījis iespējamu viegli pārvietot darba vietas uz zemo algu valstīm. Tiek sagaidīts, ka tas nākotnē izraisīs ilgtermiņa strukturālo bezdarbu. Tā kā gan ES līgumi gan projekts ES konstitūcijai aicina uzlabot dzīves un darba apstākļus, daži domā par nepieciešamību paaugstināt darba un apkārtējās vides standartus, un dzīves un darba apstākļus šajā valstīs, tajā pašā laikā tos saglabājot un uzlabojot Eiropā un ASV.

⁽⁴⁾ ASV Finanšu ministrijas naodaļa: 2002.gada ziņojums Kongresam par darba jautājumiem un starptautiskām finansiālajām institūcijām, 2003. gada 31. marts,

⁽⁵⁾ SVF (Starptautiskais valūtas fonds) Pasaules ekonomikas apskats, 2003. gada aprīlis, IV nodaļa: Bezdarba un darba tirgus institūcijas: kādēļ atmaksājas reformas.

⁽⁶⁾ Amerikas sagatavošana sacensties globāli: Forums par piekastes zvejošanu, Brūkinga institūcija, 2004. gada 3. marts; www.brook.edu/comm/op-ed/20040303offshoring.htm

3.4.8 Saistībā ar skandāliem, kuros pēdējos gados bija iesaistītas lielas Akciju sabiedrības, sabiedriskā doma ASV ir kļuvusi kritiskāka par lielajiem uzņēmumiem: 77 % no amerikāņiem saka, ka pārāk daudz varas ir koncentrēts dažu lielo kompāniju rokās, 62 % saka, ka biznesa korporācijas pārāk daudz nopelna⁽¹⁾. Tādējādi galvenais jautājums ir uzņēmuma vadība un kontrole (Corporate governance). Turklāt, lai nostiprinātu jau veiktās darbības, kā Sarbanes-Oxley likums ASV, ESAO (OECD) korporatīvās vadības principu un aktivitāšu pārskatīšana ES un nacionālajā līmenī, tiek prasīti saskaņoti centieni, lai pārliecinātos, ka korporācijas tiek vadītas atbilstošā veidā, kas ņem vērā visu to akciju turētāju intereses.

3.4.9 Gan ES gan ASV ir mudinājušas uz progresu Dohas raundā. Lai pārliecinātos, ka pilsoniskās sabiedrības viedokļi tiek labāk iekļauti sarunās ES līmenī, Eiropas komisijas DG tirdzniecība pilsonisko sabiedrību iesaista sagatavošanā un sekojošās sarunās, un EESK ir pilnībā iesaistīta šajā procesā. EESK arī uzņemsies iniciatīvu, lai organizētu dialogu ar saviem partneriem visos kontinentos, lai dotu lielāku ieguldījumu procesā un šajā sakarā organizēs konferenci par PTO jautājumiem⁽²⁾ 2004. gada jūlijā.

3.4.10 Apkārtējās vides un klimata izmaiņas ir nepārprotamas jomas, kur iedzīvotājiem abās pusēs ir vienotas rūpes, bet valdībām ir diezgan atšķirīgas viedokļi. Pentagons ir nesen publicējis pētījumu par klimata izmaiņu dažādu scenāriju drošības rezultātiem. Ņemot vērā pašreizējās domstarpības par Kijoto protokola ratifikāciju, klimata izmaiņu iespējamā ietekme noteikti ir viens no svarīgākajiem, lai gan sarežģītākajiem apspriežamajiem jautājumiem.

3.4.11 EESK vairākos gadījumos ir arī uzsvērusi pastāvīgas attīstības nozīmi. Kamēr starptautiskās sanāksmēs tiek izdarīti nopietni paziņojumi un tiek noslēgti līgumi, ieskaitot Zemes samitu, Tūkstošgades mērķus vai Lisabonas stratēģiju, konkrētas darbības joprojām kavējas. Tādēļ EESK uzsver savu aicinājumu pēc attīstības, kas izteikts vairākos atzinumos⁽³⁾.

3.4.12 ES ir uzsvērusi pārtikas drošības, patērētāju aizsardzības un dzīvnieku dzīves apstākļu lomu Dohas-PTO-sarunās, kopā ar tirdzniecības politikas pasākumiem. ES domā, ka ir nepieciešams, lai būtu labāki, caurskatāmāki likumi starptautiskā tirdzniecībā, attiecībā uz pārtikas drošību.

3.4.13 Lauksaimniecības produktu tirdzniecība ir viens no visgrūtākajiem tematiem kopā ar jautājumiem, tādiem kā govju trakumsērga (BSE), vēršu hormoni, lauksaimniecības sistēma, pārtikas drošība un Ģenētiski modificētie organismi (ĢMO). ES un ASV ir ļoti liela tirdzniecības un komercijas sadarbība agrobiznesa nozarē. Šiem diviem lielajiem tirdzniecības partneriem ir dažas tirdzniecības politikas grūtības attiecībā uz ĢMO hormoniem. Ir svarīgi atzīt, ka ES un ASV ir sasniegušas konstruktīvus kompromisus notiekošajā Dohas raundā, it īpaši lauksaimniecības sektorā. ES ir pasvītrojusi Eiropas lauksaimniecības modeļa nozīmi, respektējot apkārtējo vidi un dzīvnieku dzīves apstākļus un mērenās reformās lauksaimniecības politikā, kur būtu ļoti svarīgi ņemt vērā jaunattīstības valstu ne-tirdzniecības intereses un izvēles nākamajos tirdzniecības līgumos un likumos.

3.4.14 Paplašināšanās. Pēdējā ES paplašināšanās parāda ES tās lielāko izaicinājumu, kurš tai jāpārvar un tajā pašā laikā rada dinamisku procesu Eiropas apvienošanai, nostiprinot mieru, drošību un labklājību visā kontinentā. Gan ES gan ASV ir ieinteresētas jauno ES dalībvalstu attīstībā, kā arī attiecību uzlabošanā ar Krieviju un ES jaunajām kaimiņvalstīm, kā arī cilvēktiesību un demokrātijas veicināšanā.

3.5 Transatlantiskās institūcijas

3.5.1 Institucionālie līgumi, kurus nodrošina 1990. gadu līgumi, ir bijuši neapmierinātības avots. Tam par iemeslu bijusi varas asimetrija starp ES un ASV, atšķirīgais NATO, ES un citu institūciju biedru skaits, nepilnīga ES integrācija un vispārēja neapmierinātība ar ES -ASV samitu⁽⁴⁾.

3.5.2 Pēdējie priekšlikumi, lai uzlabotu institucionālos līgumus, parāda, ka vissvarīgākais attīstības faktors ir stiprināšana un intensīva dialoga uzsākšana par vissvarīgākajiem jautājumiem, vienalga kurā institucionālajā vidē tas liekas vispiemērotākais. Diemžēl neviena no metodēm neņem vērā labumus, kurus var iegūt, ieskaitot sociālos partnerus un pilsonisko sabiedrību.

3.6 Piesaiste transatlantiskai partnerībai un daudzpusējai vadībai⁽⁵⁾

3.6.1 Abas puses pasvītro ES -ASV attiecību stratēģisko nozīmi un daudzpusējo kontekstu, jo globālām problēmām vajag apvienotus spēkus.

⁽¹⁾ Pew izpētes centrs 2004. gada politiskā ainava

⁽²⁾ Pilsoniskās sabiedrības ieguldījums PTO darbā, 2004. gada 8. jūlijs, EESC, Brisele

⁽³⁾ Lisabonas stratēģija un ilgstošā attīstība, OV C 95 no 23.04.2003; Uz globālo partnerību virzītā ilgstošā attīstība, Brisele, 2002. gada 30. maijs, OV C 221, 7.9.2002.

⁽⁴⁾ Kristofers J. Makins (Amerikas Savienoto Valstu Atlantijas Padomes prezidents): Transatlantiskās partnerības atjaunošana: Kādēļ un kā?, Paziņojums, kas sagatavots Starptautisko Attiecību komitejas palātas Eiropas apakškomitejai 2003. gada 11. jūnijā.

⁽⁵⁾ Daudzpusējā vadība nozīmē lēmumu pieņemšanu noteiktās starptautiskajās institūcijās, tādās kā ANO, PTO, SVF, Pasaules banka, SDO, ESAO u.c.

3.6.2 Kā Eiropas Padome paziņoja 2003. gada decembrī, "transatlantiskās attiecības ir neaizstājamas un ES paliek pilnībā saistījusies ar konstruktīvu, līdzsvarotu un progresīvu partnerību ar mūsu transatlantiskajiem partneriem" ⁽¹⁾.

3.6.3 EESK piekrīt Eiropas Padomei, ka ir ļoti svarīgi saglabāt pastāvošo dialogu kā stratēģiskiem partneriem un apsveic Padomes centienus veicināt visas dialoga formas starp likumdevēju orgāniem un pilsonisko sabiedrību abās Atlantijas okeāna pusēs.

3.6.4 Strādājot kopā abpusēji un daudzpusējo institūciju struktūrās, transatlantiskie partneri apvienos vīziju un spējas, kas nepieciešamas, lai ķertos pie mūsdienu problēmām.

3.6.5 Dažādu iniciatīvu sērijas sagatavošana galvenajos virzienos ir aprakstījusi notiekošās un padziļinātas transatlantiskās sadarbības svarīgumu un nepieciešamību. Vācu Maršala fonds no Amerikas Savienotajām Valstīm un Transatlantiskais Politikas tīkls ir bijušas starp visaktīvākajām organizācijām, kas darbojas ES – ASV attiecībās. To aktivitātes svārstās no sabiedriskās domas analizēšanas abās Atlantijas okeāna pusēs, ieskaitot ekonomiskos sadarbības aspektus, līdz kontaktu un konferenču organizēšanai, un līdz ieteikumu un stratēģiju izdarīšanai nākotnes ES – ASV attiecībām.

3.6.6 Transatlantiskais Politikas tīkls ir izveidojis 10-punktu – 10-gadu darbības plānu, lai nostiprinātu Transatlantisko partnerību, kas jāsteno no 2005. gada līdz 2015. gadam uz kopēju atzinumu, pamata darbību un izejas punktu izaugsmei. Stratēģija balstās uz četrām interešu jomām: ekonomika, aizsardzība un drošība, politiskā un institucionālā. ⁽²⁾.

3.6.7 Kamēr šī programma rada vērtīgu sasniegumu, lai attīstītu attiecības, EESK nožēlo, ka sociālā attiecību dimensija ir tik tikko pieminēta.

3.6.8 No ekonomiskās puses, eksistē ilgstošas debates par Transatlantisko tirgu ⁽³⁾. TPN pieprasa padziļināt un paplašināt transatlantisko tirgu, citi ir gājuši tālāk, pieprasot Transatlantisko brīvās tirdzniecības zonu. Ņemot vērā gan abu ES integrāciju pieredzi gan NAFTA, EESK cenšas pierādīt par labu pieejai, kura pavienu ekonomisko, sociālo un apkārtējās vides dimensiju, kas balstās uz ekonomikas, sociālo un teritoriālo kohēziju. Tā arī ir savienojama ar projektu ES konstitūcijai, kurš pieprasa sociālo tirgus ekonomiku, kā vienu no Savienības mērķiem.

⁽¹⁾ Eiropas Padome – Prezidentūras secinājumi

⁽²⁾ Transatlantiskais Politikas tīkls: Stratēģija, lai nostiprinātu Transatlantisko partnerību, Vašingtona-Brisele–2003. gada 4. decembris

⁽³⁾ Cf. Transatlantiskais tīkls: vadmotīvs ekonomiskai sadarbībai, Ērika Manna, MEP, 2003. gada novembris.

4. Transatlantiskās partnerības uzlabošana – kādēļ un kā?

4.1 Spēcīga transatlantiskā partnerība ir būtisks dzinējspēks, lai risinātu gaidāmās problēmas. Gan Eiropa gan ASV abpusēji sadarbojas ar starptautisko institūciju atbalstu dažādās pasaules malās, kas pamatojas uz to attiecīgajām vērtībām, pārliecībām un politikām. Ekonomiskā un sociālā kohēzija, sociālais pilsoniskais dialogs veido Eiropas vadības pamatelementus, lai gan tie ir daudz mazsvarīgāki Amerikas Savienotajās Valstīs. Šis atšķirīgās pieejas var tāpēc novest pie konfliktējošiem ieteikumiem un sadarbības modeļiem noteiktajā reģionā.

4.1.1 Piemēram, tajā laikā, kad ASV dzinējspēks ir Amerikas Brīvās tirdzniecības zonas (FTAA) izveide uz NAFTA līguma modeļa, citi uzskatu piekritēji reģionā ir diskutējuši par tuvošanos Eiropas Integrācijas pieredzei. Izpildītāji, tik dažādi kā Brazīlijas valdība, Meksikas prezidents Vičente Fokss ("NAFTA plus"), ASV pārstāvji un arodbiedrību tīkls ir pieprasījuši alternatīvu FTAA, kurā būtu ietverti līdzīgi elementi kā ES, tādi kā attīstības fonds, lai samazinātu atšķirības, brīvā personu kustība, piedalīšanās lēmumu pieņemšanā, vienota valūta un realizējami sociālie standarti ⁽⁴⁾.

4.1.2 Ņemot citu piemēru, ekonomiskās un sociālās reformas nākotnes dalībvalstīs centrālajā un austrumeiropā pēdējos 10–15 gados ir bijušas atbalstītas gan ar ES, gan ar starptautiskajām organizācijām, tādām kā SVF un Pasaules banka. Tā kā ES ir vienīgi ierobežota kompetence juridiskais dzimtpašums dažās jomās – piem. sociālās aizsardzības sistēmās – reformas šajās jomās veic starptautiskas institūcijas, kas orientētas uz sabiedrības modeli ar pamatvērtībām un principiem, kas nav pilnībā savienojami ar Eiropas sabiedrības modeli, kas var radīt problēmas, kad pievienosies jaunās valstis ⁽⁵⁾.

4.2 Ja Eiropa vēlas spēcīgāku bāsi starptautiskajā arēnā, tai būs jāturpina integrēties, lai palielinātu savu iespēju izteikties un darboties starptautiskā sabiedrībā. Šajā kontekstā EESK apsveic pūles, kuras ir uzņēmusies Īrijas prezidentūra un cer, ka nesenie sasniegumi dalībvalstu pozīcijās dos ieguldījumu, lai sasniegtu vienprātību nākotnes konstitūcijā.

4.3 Transatlantiskā partnerība ir izveidojusi virkni institucionālo pasākumu, ieskaitot valdības, kā arī likumdevējus un pilsoniskās sabiedrības tīklus. Pilsoniskā sabiedrība piedalās dažādu Transatlantisko dialogu formās, kuri kā liekas ir nevienādi aktīvi:

⁽⁴⁾ Sāra Andersone, Džons Kavana: Eiropas integrācijas stundas Amerikas Politisko pētījumu institūtam, Vašingtona, 2004. gada februāris.

⁽⁵⁾ EESK: Ekonomiskās un sociālās paplašināšanās sekas kandidātvalstīs, OV C 85, 8.4.2003.

4.3.1 Transatlantiskais biznesa dialogs (TABD) bija pirmais un pašlaik visaktīvākais no dialogiem. Tomēr ir nelielas šaubas par tā efektivitāti un rezultātu īstenošanu. Tas tika spēcināts ES -ASV samītā 2003.gadā. Nesen divi jaunie līdz-prezidenti paziņoja, ka viņi redzēja vajadzību atdzīvināt TABD, lai palīdzētu izveidot no barjerām brīvu transatlantisko tīklu un stimulētu transatlantisko ekonomisko sadarbību.

4.3.2 Transatlantiskais darbaspēka dialogs (TADD) ir pārsvarā ieņēmis vietu pie eksistējošām arodbiedrību konfigurācijām. Lai dotu pilnīgu ieguldījumu Transatlantiskajā dialogā un attīstītu ES -ASV attiecību sociālo dimensiju, TADD jānostiprina. 2001.-2003.gada laikā kopējais projekts par "Transatlantiskā dialoga uzlabošanu – darba pasauli" caur virkni apmācību semināru saveda kopā arodbiedrību pārstāvjus no starptautiskām kompānijām.

4.3.3 Sešu gadu laikā, Transatlantiskais patērētāju dialogs (TAPD) ir izveidojies par visaktīvāko no dialogiem. Tas apspriež jautājumus, kas attiecas uz abām pusēm, tādus kā GMO, negaidītais tirdzniecības e-pasts (surogātpasts), digitālās autortiesības, kā arī jautājumus, kas skar patērētājus attīstības valstīs, savedot kopā patērētāju pārstāvjus no ES un ASV, un pārstāvat patērētāju perspektīvas divām administrācijām.

4.3.4 Transatlantiskais vides dialogs (TAVD) ilga mazāk par diviem gadiem, sakarā ar finansēšanas grūtībām, bet tas ir būtisks elements attiecībā un apkārtējās vides jautājumiem.

4.3.5 Eksistējošā institucionālā sadarbība starp abiem parlamentiem ir attīstījusies, lai kļūtu par Transatlantisko likumdevēju dialogu, kurš tagad organizē video- konferences un divreiz gadā notiekošas sanāksmes.

4.3.6 Neformālais transatlantiskais lauksaimnieku dialogs jānostiprina un jāintegrē transatlantiskajos dialogos un tīklos, valdē pieņemot jautājumus, tādus kā GMO, hormoni, un it īpaši, Eiropas lauksaimniecības modelis.

4.3.7 Turklāt Eiropas komisija ir uzsākusi divas cilvēki-cilvēkiem iniciatīvas izglītības un politikas veidošanas jomas, iesaistot ES centrus amerikāņu universitātēs, kā arī zinātnieku kolektīvus, akadēmiskās institūcijas un tīklus pašvaldību līmenī.

4.3.8 Citi neformālie dialogi veido attēlu.

4.4 EESK, pamatojoties uz savu konsultatīvo lomu Europā un tās sadarbības aktivitātēs ar sociālajiem partneriem un pilsonisko sabiedrību visā pasaulē, var būt labi izvietota, lai kalpotu par vietu, lai veicinātu dialogu un savestu kopā iesaistītās puses.

5. Ierosinājumi-ieteikumi

5.1 Atbilstot Eiropadomes Īrijas prezidentūrai, kuras mērķis ir nodrošināt saliedētas un produktīvas politiskās un ekonomiskās transatlantiskās attiecības, EESK spēcīgi atbalsta transatlantisko sadarbību un iesaka, ka tā ir jānostiprina un jāpaplašina gan iesaistot plašāko iespējamo interešu un izpildītāju amplitūdu, gan lai attīstītu un paplašinātu pieeju, ietverot jautājumus, kas attiecas uz dialogiem un to attiecīgajiem vēlētajiem abās Atlantijas okeāna pusēs.

5.2 EESK spēcīgi atbalsta konstruktīvu atiecīgo interešu sabiedrību iesaistīšanu no Amerikas un Eiropas pilsoniskās sabiedrības. Dialoga struktūra, kas ir izveidota no 1990.gadu dialogiem, ir noderīgs instruments, kurš var un turpmāk jāattīsta, ietverot plašāku pilsonisko sabiedrību tīklu loku.

5.2.1 Lai liktu šiem dialogiem un tīkliem darboties efektīvāk, būs nepieciešams izveidot uz to atbilstošajām interesēm, cenšanās un sakariem un pamata savstarpējās intereses jautājumiem par iesaistītajiem partneriem. Var būt noderīgi, lai būtu pilnīgas pārrunas par viņu lomu un misiju, kā arī par viņu efektivitātes uzlabošanu. Tas ietver kopējas sapratnes izstrādi abās Atlantijas okeāna pusēs, ir īpaši ar valdībām un parlamentiem, kuri ir svarīgi dialogu sociālie partneri.

5.2.2 Pielietojot pagātnes pieredzes, šiem dialogiem un tīkliem vajadzētu vienādu pieeju pie valdības un augsta līmeņa ierēdņiem, kuri varētu padarīt to funkcionēšanu un darbu pievilcīgāku viņu attiecīgajām interešu grupām. Tos nostiprinot arī vajag, lai rezultāti no viņu apsvērumiem tiek labāk ņemti vērā politiskajos lēmumos.

5.2.3 Dialogu un tīklu saglabāšana, to darbošanās un nostiprināšana prasa uzticēšanos un finanšu līdzekļu piešķiršanu, ietverot pamatizmaksas. Šajā kontekstā EESK norāda, ka finansēšanai vajadzētu ietvert līdzekļus apspriežu rīkošanai, kuri varētu būt nepieciešami, lai atrastu kopēju iemeslu, un kopējo projektu attīstībai.

5.2.4 Ar laiku EESK būtu gatava dot ieguldījumu palielinātai informācijai un mijiedarbībai starp šiem dialogiem un tīkliem, kuri varētu novest pie regulāras un nepārtrauktas sadarbības. Jāapsver arī Transatlantiskās un/vai ASV Ekonomikas un sociālo lietu komitejas izveide.

5.3 Risināmie jautājumi jāveido uz dialogu un tīklu atbilstošajām interesēm, centieniem un sakariem un to vēlētajiem. Dialogi ir jau izlēmuši vai ieteikuši jautājumus, kurus tie aplūkos un noformulējuši mērķus, kurus tie vēlētos sasniegt.

5.3.1 TABD ir nesen atjaunojis savu nodošanos, lai nostiprinātu transatlantiskās attiecības un veicinātu globālo ekonomisko sadarbību un attīstību. TABD ir uzņēmies saistības, lai nodarbotos ar pamatprogrammu, kuru vada tā biedri. Tas gatavojas proaktīvi noteikt gaidāmās problēmas un sniegt konkrētu augsta līmeņa biznesa ieguldījumu ES -ASV likumdošanas un politikas programmā, lai izstrādātu galvenos ieteikumus ASV administrācijai ES komisijai. Tas gatavojas nākt klajā ar risinājumiem transatlantiskām ekonomikas, tirdzniecības un investīciju problēmām un ieteikt jomas kopējai valdību darbībai Atlantijas okeāna abās pusēs. Nesen tika noteiktas četras prioritātes jomas: tirdzniecības liberalizācija un Dohas raunds, intelektuālā īpašuma tiesības, starptautiskās grāmatvedības standarti un drošība un tirdzniecības jautājumi. Tās mērķis ir "palīdzēt izveidot no barjerām brīvu transatlantisko tirgu, kurš kalpotu par katalizatoru globālai tirdzniecībai liberalizācijai un labklājībai, un lai stimulētu inovācijas, investīcijas un ekonomisko izaugsmi, un izveidotu jaunas darba vietas". TABD arī gatavojas kontrolēt valdības progresu tā ieteikumu īstenošanā ⁽¹⁾.

5.3.2 TADD, arodbiedrības pievieno transatlantiskām attiecībām ļoti būtisku nozīmi un aplūko veidus, kā tās var efektīvi paplašināt un padziļināt. Arodbiedrības daudzu gadu gaitā ir izstrādājušas savas divpusējās attiecības un gribētu redzēt, ka Transatlantiskais darbspēka tirgus paplašinās. Ir neskaitāmi iespējamie temati sociālās, ekonomikas un darba dimensijās, kuri varētu tikt apspriesti. Darba dislokācija, kura notiek abās Atlantijas okeāna pusēs, varētu būt jautājums, lai apmainītos ar labāko izmantoto praksi. Pa pēdām lieliem korporatīviem sabrukumiem, uzlabojot korporatīvo vadību, lai palielinātu atbildību un strādnieku balsi citā jautājumā. Pārskatot sociālās aizsardzības, veselības aprūpes, izglītības un apmācības, profesionālo drošību un veselību, pensiju sistēmas, plašās rūpniecības attiecības, ieskaitot struktūru līgumus un attīstības palīdzību attiecībā uz pamatdarba standartiem un citiem saistītiem dialoga jautājumiem ⁽²⁾.

5.3.3 TAPD attīsta un veido vienotās patērētāju politikas ASV valdībai un Eiropas Savienībai, lai veicinātu patērētāju intereses ES un ES politikas formulējumā. Piedalās 45 ES un 20 ASV patērētāju organizācijas, galvenokārt caur darba grupu

biedriem par pārtikas jautājumiem, e-komerciju, tirdzniecību, ekonomikas jautājumiem un intelektuālo īpašumu, kuri ir izstrādā un veido kopēju TAPD politikas pozīciju. Tā prioritātes valdības akcijai no 2003. līdz 2004. gadam ietver Globālo intelektuālā īpašuma noteikumus un pieeju pie medicīnas, Ģenētiski modificētiem organismiem, pārtikas aplīmēšanu, nevēlama komercijas elektroniskā pasta (surogātpasta-Spam), Interneta viltošanas un patērētāju kompensācijas, produktu marķējuma un tirdzniecības likumiem, caurskatāmības un savlaicīgas brīdināšanas ⁽³⁾.

5.3.4 Transatlantiskais vides aizsardzības dialogs diemžēl ir pārtraukts, bet devis nozīmīgu attīstību, tādu brīdināšanu par globālo sasīlšanu, tādēļ transatlantiskās pilsoniskās sabiedrības tīklu aktivitātes šajā jomā jāatbalsta.

5.4 EESK var būt noderīga platforma, lai izteiktu transatlantiskos dialogus un tīklus spēcīgāk un uzlabotu to mijiedarbību.

5.4.1 EESK šajā kontekstā piedāvā noorganizēt konferenci kopā ar iesaistītajiem izpildītājiem. Šādas konferences mērķis būtu sekmēt transatlantiskās pilsoniskās sabiedrības tīklu attīstību par apkārtējās vides jautājumiem, lai attīstītu kopēju sapratni par dialogu nevalstiskā līmenī, tēmām, kas jāaplūko un kuri būtu labākie veidi, lai kopā sasniegtu atbilstošos mērķus un stratēģijas un apmainītos ar viedokļiem un darbu.

5.4.2 Sagatavojot konferenci, EESK kontaktēsies ar iesaistītiem izpildītājiem un institūcijām, lai identificētu iesaistītās pilsoniskās sabiedrības daļas, kas jāpārstāv konferencē, izskatīt viņu intereses un rūpes, kā arī tēmas, kuras viņi vēlētos aplūkot un izveidot pamatu sadarbībai.

5.4.3 Ieguvums no nostiprināta dialoga sastāvētu no pilsoniskās sabiedrības aktivizēšanas abās Atlantijas okeāna pusēs, efektīvu tīklu izveides, viedokļu apmaiņas veicināšanas iekš un starp transatlantisko pilsonisko sabiedrību tīkliem, ieskaitot Dialogus, nodrošina augsta līmeņa pieeju pie valdības, palīdzību, lai izveidotu labas profesionālas attiecības starp šiem tīkliem un dialogiem un vadību/administrāciju. Tādējādi tas nostiprinātu un uzlabotu institucionālās struktūras ne tikai ilgttermiņa ES un ASV, bet arī visas pasaules interesēs.

Briselē, 2004. gada 3. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ TABD komentāri un dokumenti, kurus izplatīja pētniecības grupu sanāksmē Dublinā, 2004. gada 24. martā.

⁽²⁾ Arodbiedrības paziņojums pētniecības grupu sanāksmei Dublinā, 2004. gada 24. martā.

⁽³⁾ TAPD tīmeklis: www.tacd.org

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma priekšlikumu par grozījumiem direktīvā Nr. 1999/62/EC par smagsvara transporta aplikšanu ar nodokli par atsevišķu infrastruktūru izmantošanu

(COM(2003) 448 galīgā red. - 2003/0175 COD)

(2004/C 241/16)

2003. gada 12. septembrī Padome, saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 71. pantu, nolēma konsultēt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma priekšlikumu par grozījumiem direktīvā Nr. 1999/62/EC par smagsvara transporta aplikšanu ar nodokli par atsevišķu infrastruktūru izmantošanu

Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un Informācijas sabiedrības darba grupa, kas nodarbojas ar Komitejas darbu izstrādāšanu attiecīgā jomā, 2004. gada 10. maijā pieņēma savu atzinumu (Ziņojumu sniedzējs bija: J. SIMONS kungs).

Tās 409. plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 3. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm “par” 109, “pret” 82, “atturējās” 7.

1. Ievads

1.1 2003. gada 23. jūlijā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, pieņēma priekšlikumu par izmaiņām direktīvā Nr. 1999/62/EC, tā saucamajā direktīvā “Eurovignette” (Eiropas nodokļa nomaksāšanas zīme - Eurovinjete).

1.2 Komisija izpilda uz Eiropas Padomes Kopenhāgenas 2002. gada 12. un 13. decembra un Briseles 2003. gada 20. un 21. marta lūgumus, ar kuriem tā uzaicināja no šī brīža un vēlākais līdz 2003. gada pirmā pusgada beigām sagatavot priekšlikumus attiecībā par “jauno Eurovinjetes direktīvu”

1.3 Izskatāmais priekšlikums atbilst arī Eiropas Parlamenta vēlmei, kura apstiprināja nepieciešamību infrastruktūru aplikšanai ar nodokli, 2003. gada 12. februārī pieņemot ziņojumu par Baltās grāmatas atzinumiem.

1.4 Šīs direktīvas priekšlikuma mērķis ir uzlabot maksu piemērošanu, kas saistītas ar izmantojamo infrastruktūru lietošanu. Tā labāk nekā “Eurovinjetes direktīva” ļauj piemērot principu, pēc kura “lietotājam jāsedz izmaksas, kuras viņš rada uzņēmumam”, jo šī piedāvātā sistēma ļauj nošķirt nodokļus atkarībā no automašīnas tipa, vietas un laika.

1.5 Izvēlētais mērķis nekādā gadījumā nav palielināt transporta sektora vispārējo aplikšanu ar nodevām un periodiskiem maksājumiem, bet izstrādāt daudz precīzāku skatījumu uz situāciju, lai praktizētās cenas labāk atbilstu dažādo lietošanas veidu izmaksām.

1.6 Šajā stadijā Komisija ierobežojas ar smagsvara transporta aplikšanu ar nodokli par ceļu transporta infrastruktūru

lietošanu. Tā sev patur tiesības atsaukties uz sektorālās direktīvas attiecībā par gaisa, upju un jūras sektoru infrastruktūru lietošanas aplikšanu ar nodokli; tā gribētu, lai Dalībvalstis un lielās pilsētas izstrādātu attiecīgu pieeju attiecībā pret privātajām automašīnām.

1.7 Attiecībā uz dzelzceļa sektoru, Komisija atgādina, ka aplikšana ar nodokli jau iekļauta pirmajā dzelzceļa paketē.

2. Vispārīgas piezīmes

2.1 Komiteja atbalsta Komisijas priekšlikumu, kurā tā paredz veikt izmaiņas direktīvā Nr. “Eurovignette” Nr. 1999/62/EC attiecībā par smagsvara transporta aplikšanu ar nodokli par atsevišķu infrastruktūru izmantošanu, lai tā ļautu labāk piemērot principu, pēc kura infrastruktūru lietotājiem ir jāsedz izmaksas, kas radušās uzņēmumam.

2.2 Pēc Komitejas paziņojumā teiktā, šī priekšlikuma par grozījumiem otrā priekšrocība ir tā, ka tā mēģina izbeigt ieturēšanas sistēmas pieaugošo dažādību, kas sāk parādīties Dalībvalstīs.

2.3 atsevišķās valstīs ārvalstīs reģistrēto automašīnu ieguldījums infrastruktūru

— izmaksās ir nepietiekams;

— patreizējo nacionālo sistēmu taksāciju atšķirības Eiropas Savienības ietvaros un kopēju principu trūkums;

- transporta infrastruktūru finansējums;
- ietekme uz izmaksām, kas saistītas ar ceļu pārslodzi;
- ietekme uz izmaksām, kas saistītas ar ceļu satiksmes negadījumiem;
- ietekme uz izmaksām, kas saistītas ar apkārtējo vidi.

2.4 Šī būs pirmā reize, kad šāda veida mēģinājums gūs panākumus. Tā būs pat vairāk kā utopija, ja pēdējo trīs iemeslu maksājumu ietekme ir heterogēna, un ka tā balstās uz radikāli savādāku pieeju ne kā to, kas pieņemta pirmajiem trijiem.

2.5 Kā Komiteja uzsvēra savā paziņojumā par balto grāmatu (COM(1998) 466 galīgā red.)⁽¹⁾, princips pēc kura "lietotājam jāsedz izmaksas, kuras viņš rada uzņēmumam" var tikt piemērots vienīgi tad, ja tas ir sasniedzis pieņemamu nostāju dažādo izmaksu elementu piemērošanai par masu, un ja visi transporta veidi ir uzskatīti par līdzvērtīgiem. Tāpat Komiteja uzskata, ka pirms uzsākt principa "lietotājs – maksātājs" ieviešanu, vajadzētu būt skaidram par finansu neitralitāti, kurai būs jābūt operācijas pamatā, un veids, kādā tā varētu būt nodrošināta. Komisija šeit paredz daudzas problēmas, jo atsevišķās valstīs visievērojamākā kompensāciju iespēja, tas ir, nodokļu daļēja vai pilnīga atcelšana attiecībā uz automašīnām, būs acīm redzami nepietiekama, vismaz tāpēc, ka kopienas līmenī pastāv obligātais minimums.

2.6 Šeit jāpiemin liela atšķirība, kas patreiz raksturo nacionālās sistēmas un reglamentāciju, arī tad, ja šis modelis ir savādāks.

2.7 Komisijas priekšlikums ietver ierobežojumus, kuri ļauj Dalībvalstīm ieviest nodokļu aplikšanas sistēmu smagsvara transportam, kura kopējais maksimālais svars ir lielāks par 3,5 tonnām. Patreiz spēkā esošajā direktīvā "Eirovinjete" fiksētais maksimālais limits ir līdz 12 tonnām. Pēc Komitejas paziņojuma, no vienas puses, ņemot vērā to, ka šīs izmaksas saistītas gan ar transportu, gan drošību, sastrēgumu brīdinājumi un prettirokšņa sienas ir ietveramas priekšlikuma piemērošanas laukā, un no otras puses, ka tūrisma transports un kravas automašīnas vai mazas kravas automašīnas, kuru kopējā masa ir zemāka par 3,5 tonnām, arī piedalās šo izmaksu segšanā, tad šīm automašīnām visbeidzot jābūt izslēgtām no priekšlikuma direktīvas piemērošanas lauka. Tas ir tieši tas pats, ko Komisija uzsvēra savā 2001. gada Baltajā grāmatā zem nosaukuma "Kopējā transporta politika līdz 2010. gadam: laiks izvēlei". Neskatoties uz to, ka Komisija bija noformulējusi pietiekami lielu skaitu grozījumu priekšlikumus, kuri ne vienmēr tieši skāra grozāmā reglamenta piemērošanas lauku, un ka nav iemesla iebilst direktīvas paplašināšanai uz mazajām smagajām automašīnām, smagajām automašīnām un tūrisma transportu, Komiteja uzskata, ka ir nepieciešams sekot Komisijas norādei attiecībā par katras Dalībvalsts un katras lielas pilsētas individuālo pieeju šim precīzajam punktam, īpaši ņemot vērā atšķirības, kuras pastāv starp valstīm. Šis priekšlikums par labojumiem nav tā vieta, kur iekļaut šo transportu veidus, tas ir,

tūrisma transportu un smagās automašīnas, kuru kopējā masa nepārsniedz 3,5 tonnas.

2.8 Ja Komisija piekrīt apgalvot, ka tas būs tikai ieguvums iekšējā tirgus funkcionēšanai, likumdošanā var ierobežoties uz smagsvara transportu, no tās izslēdzot tūrisma transportu, tomēr politisku iemeslu dēļ tā riskē iedragāt zinātnisko sistēmu, uz kuras balstās infrastruktūru izmaksu aprēķini. Būs loģiski pieturēties pie patreizējā maksimālā limita līdz 12 tonnām smagajām automašīnām. Kā savā izklāstā par motīviem konstatē Komisija, daļa smago automašīnu ar mazāko masu starptautiskajā transportā ir tik mazskaitlīgi, ka ietekme uz iekšējā tirgus funkcionēšanu un par tūrisma transportu ir niecīga.

2.9 Komiteja kopā ar Komisiju uzskata, ka jebkuram infrastruktūru lietotājam jāsedz izmaksas, kādas tas rada uzņēmumam, pēc nosacījumiem, kas ietverti 2.3. punktā, zinot, ka šis princips ir piemērojams tikai tad, ja ir panākta vienošanās par masu, kurai varētu piemērot dažādos samaksu elementus. Tā arī piebilst, ka smago automašīnu transports ir pirmais ceļu transporta sektora elements attiecīgajā jomā. Tā arī uzskata, ka šim iebildumam jābūt piemērotam arī uz citiem ceļu transporta elementiem un citiem transporta veidiem.

2.10 Tomēr Komisijas priekšlikumi neatsaucas uz citu izvēles rakstura maksājumu, kas attiecas uz Eirovinjeti vai ceļu nodevu sistēmas izmaiņām. Dalībvalstīm ir jāizvēlas starp ceļu nodevu sistēmu un lietotāju taksācijas sistēmu. Komiteja uzskata, ka šī izvēles iespēja nav labvēlīga caurspīdīgumam. Bez tam taksācijas sistēmas starptautiskais raksturs Komitejai ir nosacījums savstarpējai sadarbībai.

2.11 Priekšlikuma piemērošanas lauks attiecas uz trans – Eiropas ceļu tīklu, kā arī citiem galvenā ceļu tīkla atzariem, kas atrodas tiešā autoceļu tuvumā. Tāpat otrās šķiras ceļus, kuri nav pietiekami piemēroti labai iekšējā tirgus funkcionēšanai, var neaplikt ar ceļu nodevu vai lietošanas maksām, kaut arī šajā precīzajā gadījumā reglaments nav pakļauts šai direktīvai. Komiteja piekrīt faktam, ka priekšlikums pēc subsidiaritātes principa veikt grozījumus 7. pantā, neaizliedz ieturēt ceļu nodevas vai citus maksājumus arī uz citiem ceļiem. Tas tuvinās šai pieejai, ņemot vērā faktu, ka galvenais ceļu tīkls līdz šim ir mazattīstīts, it īpaši pirmsiestāšanās valstīs, kurās šajā jomā protams būs jāatbilst spēkā esošai likumdošanai un pastāvošajai politikai.

2.12 Savā priekšlikumā Komisija nosaka tiešo saisti starp paredzamo lietotāju aplikšanu ar maksu, investīcijām infrastruktūrās un to uzturēšanu. Tā arī paredz izvairīties no tā, lai Dalībvalstis neizmantotu taksācijas ieņēmumus, lai piepildītu to kases. Tāpat direktīvas priekšlikumos tiek dots noteikts skaits indikatoru attiecībā par lietotāju taksācijas aprēķināšanu. Komiteja šajā punktā piekrīt, jo noteiktas infrastruktūras lietotāji zinās ka maksājumi, kurus viņi segs, tiks izmantotas šo infrastruktūru investīcijās.

⁽¹⁾ EESK paziņojums par Komisijas Balto grāmatu: Taisnīgi periodiski maksājumi par infrastruktūru izmantošanu: Pieveca pa etapiem, lai noteiktu Eiropas kārtojamā transporta infrastruktūru aplikšanai ar nodokli Eiropas Savienībā, OV C 116, 28.4.1999.

2.13 Komisija uzsver, ka atsevišķos izņēmuma gadījumos ceļu nodevas ienākumu pieaugums var tikt izmantots investīciju finansēšanas apmaksāšanai par labu jaunām transporta infrastruktūrām Eiropā vienā un tajā pašā transporta kuluārā vai reģionā, īpaši jūtīgos reģionos un ne augstāk par 25 % no patreizējiem ceļu nodevu ieņēmumiem, strikti definētos nosacījumos un pēc Komisijas konsultācijas. Pēc Komisijas paziņojuma, šai iespējai jābūt izmantotai ar ļoti lietu piesardzību, un nevajadzētu apiet nevienu transporta infrastruktūru. Šajā sakarā, lai garantētu projekta, kurš paredz aplikšanu ar ceļu nodevu, efektīvu piemērošanu, šos ieņēmumus vajadzētu novirzīt uz kopienas kopējo kontu un tālāk pārsūtīt attiecīgajai Dalībvalstij noteikta projekta realizācijai.

2.14 Visbeidzot, Komisija savā izskatāmajā priekšlikumā vēlētos, lai katra Dalībvalsts nodibinātu vienu vai vairākas neatkarīgas infrastruktūru uzraudzības institūcijas, kas kontrolētu ceļu transportu izmaksas, kā arī ienākumus, kuri nāk no ceļu nodevu ieņēmumiem un infrastruktūru izmantošanas nodokļa. Komiteja norāda uz savu piekrišanu par neatkarīgu nacionālo institūciju izveidi, kurām pēc līguma un Komisijas kompetences no to uzliktajiem pienākumiem būtu jābūt kopējam raksturam.

2.15 Raizējoties par skaidrību, priekšlikumu, kas paredz izdarīt grozījumus direktīvā Nr. 1999/62/EC, motīvu apskatā vajadzētu precizēt, ka Dalībvalstīm, neatkarīgi no jebkuras taksācijas sistēmas vai pārvaldes institūcijas, jāseko ceļu tīkla uzturēšanai labā stāvoklī. Infrastruktūru labošana un apkalpošana balstās uz Dalībvalsts iestāžu resora.

3. Īpašas piezīmes

3.1 Komisijas priekšlikums nosaka saiti starp ceļu transporta infrastruktūru lietotāju taksāciju un izbūvju izmaksām, ekspluatāciju, uzturēšanu un šo infrastruktūru attīstību. Tā ierobežo nepieciešamās izmaksas attiecībā uz jaunu infrastruktūru izbūvēšanu. Par jaunām infrastruktūrām tiek uzskatītas tās infrastruktūras, kuras ir jaunākas par piecpadsmit gadiem. Tāpat Komisija vēlas no direktīvas piemērošanas lauka izslēgt izbūvju izmaksas, kuras jau ir segtas. Komitejas var tikai noteikt laika periodu, kādu tā uzskata par pietiekošu.

3.2 Par "investīciju izmaksām" Komisija galvenokārt uzskata to infrastruktūru izmaksas, kuras paredzētas trokšņu samazināšanai (pret - trokšņa sienas autoceļu garumā). Komiteja vēlētos, lai izmaksas, kas saistītas ar trokšņu samazināšanu, tas ir, ar pret - trokšņa sienu izbūvi, lielākajā daļā būtu apmaksātas no ceļu lietotāju kategorijas, uz kuriem neattiecas direktīvas piemērošanas lauks. Būtu nepieciešams veikt vienlīdzīgu šo

sienu izmaksu sadalīšanu starp dažādo ceļu kategoriju lietotājiem.

3.3 Visbeidzot Komisija piedāvā ņemt vērā izmaksas, kas saistītas ar ceļu satiksmes negadījumiem, kuras nesedz apdrošinātāji. Kaut arī teorētiski tas būtu taisnīgi, Komiteja uzskata, ka praksē šis pasākums ir sarežģīts pienākums sakarā ar lielām šaubām attiecībā uz tiešo seku aprēķināšanu kā piemēram, zaudējumu atlīdzināšana. Patreiz praksē apdrošināšanas sabiedrības ļoti reti apmaksā, piemēram, sociālās apdrošināšanas izmaksas.

Pēc Komitejas domām, lai izstrādātu atbilstošu konceptu ceļu satiksmes negadījumu izmaksu aprēķināšanai, jāveic negadījumu cēloņu izpēti. Šajā sakarā Komiteja atsaucas uz savu atzinumu par Komisijas ziņojumu attiecībā uz Eiropas ceļu drošības rīcības programmu – uz pusi samazināt cietušo skaitu uz ceļiem Eiropas Savienībā no šodienas līdz 2010. gadam (!).

3.4 Tomēr Komiteja uzskata, ka iespējas ietveršana – kas ir fakultatīva dalībvalstīm – izmantot jēdzienu "sastrēgumi" (congestion) kā parametru infrastruktūru taksācijas aprēķināšanai, nav ieteicama; tā kā nepastāv termina "sastrēgumi" definīcijas, kā arī tādēļ, ka šo fenomenu izraisa pasažieru transports.

3.5 Komiteja piekrīt Komisijai, ka grozāmās direktīvas ieviešana nedrīkst pārslogot ceļu transporta sektoru. Tā arī uzskata, ka daļēja vai pilnīga nodokļu atcelšana attiecībā uz motorizētajiem transporta līdzekļiem būs nepietiekams pamats, lai garantētu fiskālo neitralitāti. Tā arī iesaka kā loģisku turpinājumu akcīzes nodokļa samazināšanu uz dīzeļdegvielu.

3.6 Tāpat Komiteja norāda uz savu piekrišanu fakultatīvai iespējai, kas dota Dalībvalstīm piemērot tarifu diferenciāciju atkarībā no automašīnas tipa, sekojoši tās izlaiduma kategorijai (klasifikācija "EURO") un zaudējuma līmenim, kādu tas rada ceļu tīklam.

3.7 Noslēgumā Komiteja atbalsta Komisijas vēlmi harmonizēt infrastruktūru lietotāju taksāciju, lai sakārtotu patreizējās autoceļu nodevas un taksācijas sistēmas.

4. Rezumējums un slēdzieni

4.1 Komiteja atbalsta Komisijas priekšlikumu, kurā tā paredz praksē piemērot principu, pēc kura "lietotājam jāsedz izmaksas, kuras viņš rada uzņēmumam".

4.2 Tā uzskata, ka Komisijas priekšlikums ir stipri vien ambiciozs: tā uzņemas ar vienu priekšlikumu izdarīt izmaiņas direktīvā Nr. 1999/62/EC un atrisināt pārāk daudz dažāda rakstura problēmas.

(!) EESK atzinums, OV C 80, 30.3.2004., 77. lpp.

4.3 Savā paziņojumā par Balto grāmatu (COM(1998) 466 galīgā red.) Komiteja jau norādīja, ka principa "lietotājam ir jāmaksā" piemērošana ir iespējama tikai tādā gadījumā, ja ir panākta vienošanās attiecībā par masu, lai tai varētu piemērot attiecīgus maksājumu elementus, un ja visi transporta līdzekļu veidi tiek novērtēti līdzvērtīgi.

4.4 Viens no Komisijas izejas punktiem ir tas, ka infrastruktūru tarififikācija nevar tikt virzīta ne uz jaunu maksājumu uzlikšanu, ne to palielināšanu. Tas ir iemesls kā dēļ tā piedāvā dot Dalībvalstīm iespēju saņemt kompensāciju par pilnīgu vai daļēju ikgadējo maksājumu par automašīnām atcelšanu. Komiteja ir ievērojusi, ka daudzas valstis jau ir sasniegušas kopienas minimālo līmeni, vai ir ceļā uz to, un ka kompensācijas iespējas ir nepietiekamas. Fiskālā neitralitāte var tikt garantēta vienīgi ar paralēlu akcīzes samazināšanu uz dīzeļdegvielu.

4.5 Tāpat Komiteja konstatē, ka lielā atšķirība, kas patreiz pastāv nacionālo sistēmu reglamentācijās, turpinās pastāvēt arī pēc jaunajiem noteikumiem un kavē Komisijas fiksēto mērķu realizāciju, tas ir, infrastruktūru lietošanas taksācijas metožu harmonizāciju.

4.6 Komiteja uzskata, ka Komisija nav konsekventa savā argumentācijā par to, ka automašīnām, kuru kopējā maksimālā masa pārsniedz 3,5 tonnas, šis limits būtu jāpazemina, un ka starp citu savā priekšlikumā tā iekļauj tādus elementus kā izmaksas, kas saistītas ar ceļu pārslodzi, ceļu satiksmes negadījumiem un zaudējumiem, kas radīti apkārtējais videi, no direktīvas piemērošanas lauka izslēdzot privātās automašīnas, kuras sedz lielu daļu no šiem maksājumiem.

4.7 Savā priekšlikumā Komisija nosaka tiešo saikni starp infrastruktūru taksāciju nākotnē un investīcijām infrastruktūrās. Vienā vai citā veidā ieņēmumiem jābūt atkal investītiem sektorā, no kurienes šie ieņēmumi ir cēlušies, un tie nav domāti nevis Valsts kases papildīšanai. Šeit Komiteja norāda uz savu piekrišanu Komisijas pozīcijai.

4.8 Pēc Komitejas paziņojuma, no ceļu transporta sektora ieturētajiem maksājumiem jābūt saistītiem ar infrastruktūru

tīkla ierīkošanu, ekspluatāciju, uzturēšanu un paplašināšanu. Ar ierīkošanas izmaksām jāsaprot jaunu infrastruktūru ierīkošanu. Par jaunām infrastruktūrām savukārt jāuzskata tās infrastruktūras, kuras ir jaunākas par piecpadsmit gadiem. Komiteja var piekrist šādai loģiskai pieejai, lai izvairītos, ka jau esošās infrastruktūras, kuru izmaksas jau ir segtas, no jauna netiktu aprēķinātas.

4.9 Savā priekšlikumā Komisija neizslēdz iespēju izmantot ienākumus, kuri cēlušies no infrastruktūru lietošanas taksācijas palielināšanās, lai finansētu investīciju izmaksas par labu jaunām Eiropas transporta infrastruktūrām tajā pašā transporta koridorā vai tajā pašā reģionā, īpaši jutīgos reģionos un ne augstāk par 25 % no patreizējo ceļu nodevu ieņēmumiem strikti definētos nosacījumos. Pēc Komitejas paziņojumā teiktā, iespējai jābūt izmantotai ar īpašu piesardzību un nevajadzētu izslēgt nevienu no transporta infrastruktūrām. Šajā sakarā šos ienākumus vajadzētu novirzīt uz kopienas kontu nogaidot līdz brīdim, kad sāksies projekts.

4.10 Komiteja norāda uz savu piekrišanu attiecībā uz Komisijas priekšlikuma piemērošanas lauku, tas ir, ne tikai RTE un galvenā ceļu tīkla elementiem, kas izvietoti tieši tuvumā šiem pēdējiem, bet arī otrās šķiras ceļiem, pat tad, ja tie tieši neietilpst piemērošanas laukā, un kuri nav nepieciešami iekšējā tirgus labai funkcionēšanai, tāpat arī attiecībā uz priekšlikumu katrā Dalībvalstī izveidot neatkarīgu infrastruktūru pārraudzības institūciju, lai nonāktu līdz vienlīdzīgai izmaksu un ieņēmumu, kas nāk no ceļiem nodevām un infrastruktūru taksācijas, sadalei.

4.11 Visbeidzot, Komiteja ir skeptiska attiecībā uz to izmaksu elementu, kas saistīti ar ceļu pārslodzi, ceļu satiksmes negadījumiem un zaudējumiem, kādi tiek nodarīti apkārtējai videi iekļaušanu direktīvā, jo šo izmaksu liela daļu sedz privātās automašīnas, kas ir kategorija, kas neietilpst direktīvas piemērošanas laukā kā arī nav ceļu satiksmes negadījumu cēloņu analīzes un nav izstrādāta jūtīgas zonas definīcija.

Briselē, 2004. gada 3. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH

PIELIKUMS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumam

Sekojošie grozījumi ieguva vismaz ceturtdaļu no balsīm, un tika noraidīti ar balsu vairākumu (Iekšējā reglamenta 39.2 pants).

2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 un 2.8 punkti

Svītrot šos punktus un tos aizvietot ar sekojošu tekstu:

“2.3 Pēc Komitejas domām, Komisijai trūkst ambīciju. Līdzsvarotai un efektīvai apmaksu sistēmai būtu jāņem vērā arī infrastruktūru izmaksas un apkārtējās vides un sociālās izmaksas, kas radušās ceļu bojājumu, vides kaitējumu, ceļu satiksmes negadījumu un veselības izmaksas ceļu pārslodzes dēļ. Visas šīs izmaksas būtu jāizvērtē no zinātniskā viedokļa. Tieši tāpēc būtu nepieciešams, lai direktīva nodefinētu kopēju metodoloģiju, tāpat arī Dalībvalstīm paredzētu kalendāru, lai ņemtu vērā visas ārējās izmaksas, aprēķinot ceļu nodevu tarifus. Dalībvalstīm, kuras jau izpilda šo prasību, jāatļauj nekavējoša šo izmaksu iekļaušana. Vēl jo vairāk, ārējo transporta maksājumu iekļaušana uzlabo tirgus efektivitāti, stiprina Eiropas ekonomisko konkurētspēju un samazina apkārtējās vides piesārņošanu un ceļu tīklu pārslodzi”.

Pamatojums

Lietošanas maksā jāņem vērā visas izmaksas, no vienas puses ieguldījumu un uzturēšanas izmaksas un no otras puses ārējās izmaksas kā vides un sociālās izmaksas. Dažas dalībvalstis jau ir veikušas izpēti, lai sīki izstrādātu šīs izmaksas. Bez tam Eiropas Komisijas apmaksātajā UNITE pētījumā tiek uzskaitīti visi pieejamie piemēri. Tajā secināts, ka, lai gan vēl joprojām nav vienprātības par pareizo vērtību lielumu, taču par aprēķināšanas konceptiem un metodēm pastāv vairāk vai mazāk vienprātība. Kāpēc vajadzētu iekļaut visas šīs izmaksas? Tāpēc, ka mēs domājam, ka ir svarīgi piemērot “lieto-tājs un piesārņotājs maksā” principu Eiropas Savienības likumdošanā.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 77

Balsis pret: 86

Atturas: 9

2.12. punkts

Svītrot divus pēdējos teikumus un tos aizvietot ar sekojošu tekstu:

“Komiteja uzskata, ka šī pieeja jāpaplašina attiecībā uz visu transporta infrastruktūru kopumu. Ieņēmumi nevar būt ieguldīti vienīgi ceļu satiksmē. Tiem jākalpo, lai finansētu pastāvīgos satiksmes veidus, kā arī labākai sociālās likumdošanas piemērošanai attiecībā uz strādājošiem ceļu transporta sektorā”.

Pamatojums

Ja visi ienākumi ir paredzēti tikai ceļu satiksmes sektoram, viennozīmīgi tiks kavēts optimāls sabiedrisko līdzekļu izlietojums un netiks dots ieguldījums uz pastāvīgajiem satiksmes veidiem, kā tas ir prasīts Komisijas 2001. gada Baltajā grāmatā par satiksmes politiku.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 86

Balsis pret: 89

Atturas: 9

2.13. punkts

Svītrot divus pēdējos teikumus un tos aizvietot ar sekojošu tekstu:

“Komiteja uzskata, ka iespēja paaugstināt ceļu nodevas jūtīgos reģionos līdz maksimāli 25 % var būt nepietiekama. Tieši tāpēc tā piedāvā veikt lielāku ceļu nodevas paaugstināšanu, lai ļautu nosegt infrastruktūru izmaksas jūtīgos reģionos”.

Pamatojums

Pašsaprotams.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 86

Balsis pret: 99

Atturas: 6

3.1. punkts

Veikt sekojošus grozījumus:

“3.1 Komisijas priekšlikums nostiprina saikni starp ceļu transporta infrastruktūru izmantošanas taksāciju un celtniecības, ekspluatācijas, uzturēšanas izmaksām un šo infrastruktūru attīstīšanu. Tā ierobežo jaunu infrastruktūru celtniecības nepieciešamo izmaksu aprēķināšanu. Par jaunām infrastruktūrām uzskatāmas infrastruktūras, kuras ir jaunākas par piecpadsmit gadiem. Šādi Komisija grib aizkavēt jau segto celtniecības izmaksu pierēķināšanu šīs direktīvas darbības laukumā. Komiteja to uzskata par saprātīgu vecuma lietojuma periodu un tādējādi par labu pamatu. Šim spriedumam vajadzētu iebilst, jo projektu, kas attiecas uz ceļu būvniecību, pilnīgs finansējums ir aprēķināms ilgtermiņam. Tik īss amortizācijas termiņš sekojoši izslēgtu līdz šim brīdim realizēto projektu izmaksas, un tādējādi novestu pie izmaksu kļūdainas aprēķināšanas. Tāpēc Komiteja uzskata, ka valstis var aprēķināt celtniecības izmaksas, neatkarīgi no to ceļu tīklu vecuma un to finansējuma īpatnībām”.

Pamatojums

Ne visas infrastruktūru investīciju izmaksas, uzceltas 15 gadus atpakaļ, ir atgūtas.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 84

Balsis pret: 100

Atturas: 1

3.2, 3.3 un 3.4 un 3.5 punkti

Šos punktus svītrot.

Pamatojums

Ja aizstāv ārējo izmaksu internalizāciju, tad nevar pieņemt šos punktus.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 89

Balsis pret: 93

Atturas: 3

4.2 punkts

Svītrot šo paragrāfu un to aizvietot ar sekojošu tekstu:

“4.2 Komiteja uzskata, ka Komisija no vienas puses ir aizmirsusi paredzēt kopēju metodoloģiju, kas balstītos uz zinātniskiem pamatojumiem, un no otras puses, kalendāru ar ārējo izmaksu, kas saistīti ar ceļu infrastruktūrām, aprēķināšanai”.

Pamatojums

Komisijas pieceja nav pietiekami ambicioza.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 89

Balsis pret: 93

Atturas: 3

4.6 punkts

Svītrot šo punktu un to aizvietot ar sekojošu tekstu:

“4.6 Komiteja uzskata, ka arī komerciāliem transporta līdzekļiem ar masu zem 3,5 tonnām, kas tiek lietoti, lai pārvadātu kravas, it sevišķi kurjera un ekspress pārvadājumos, vajadzētu maksāt lietotāju izmaksas.”

Iemesls

Kāpēc runāt par privāta pasažiera transportu un izlaist komerciālo transportu, ar masu zem 3,5 tonnām, kurjera un ekspress pārvadājumiem, kuri ir atbildīgi par lielu daļu ceļa negadījumu?

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 89

Balsis pret: 93

Atturas: 3

4.7 punkts

Pēc pirmā teikuma, svītrot atlikušo punkta daļu un to aizstāt ar sekojošu tekstu

“Ieņēmumus nevajadzētu novirzīt vienīgi uz ceļu transporta sektoru. Šiem ienākumiem jākalpo kā ilgtermiņa transporta veida finansējumam, kā arī labākajai sociālās likumdošanas piemērošanai attiecībā uz ceļu transporta sektorā strādājošiem.”.

Pamatojums

Skatīt pamatojumu izmaiņu pieteikumam par 2.12 punktu.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 89

Balsis pret: 93

Atturas: 3

4.8 punkts

Svītrot un aizstāt ar:

“4.8 Sekojoši Komiteja uzskata, ka valstis pašas var aprēķināt celtniecības izmaksas, neatkarīgi no sava ceļu tīkla vecuma un šī tīkla finansējuma īpatnībām, ņemot vērā to, ka praksē finansējums tiek sadalīts uz gariem periodiem”.

Pamatojums

Skatīt pamatojumu izmaiņu pieteikumam par 3.1 punktu.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 89

Balsis pret: 93

Atturas: 3

4.9, 4.10 un 4.11 punkti

Šos punktus svītrot

Pamatojums

Skatīt pamatojumu izmaiņu pieteikumam par 3.2 un 3.4 punktu svītrošanu.

Balsojuma rezultāti

Balsis par: 89

Balsis pret: 93

Atturas: 3

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas priekšlikums, kas nodibina minimālos nosacījumus direktīvas 2002/15/EC un Padomes lēmuma (EEC) Nr. 3820/85 un (EEC) Nr. 3821/85 piemērošanas ievērošanā attiecībā par sociālo likumdošanu ceļu transporta aktivitāšu jomā

COM(2003) 628 galīgā red. – 2003/0255 (COD)

(2004/C 241/17)

2003. gada 11. decembrī Eiropas Savienības Padome, saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 71. pantu nolēma konsultēt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par: "Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas priekšlikumiem, kas nodibina minimālos nosacījumus direktīvas 2002/15/EC un Padomes lēmuma (EEC) Nr. 3820/85 un (EEC) Nr. 3821/85 piemērošanas ievērošanā attiecībā par sociālo likumdošanu ceļu transporta aktivitāšu jomā"

Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un Informācijas sabiedrības darba grupa, kas nodarbojas ar Komitejas darbu sagatavošanu attiecīgajā jomā, 2004. gada 10. maijā izstrādāja savu atzinumu. Ziņojumu sniedza Simonsa (Simons) kungs.

Tās 409 plenārajā sesijā 2004. gada 2. un 3. jūnijā (2004. gada 3. jūnija sēdē), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošu atzinumu ar balsīm 136 "par", "pret" 1 un "atturējās" 5.

1. Priekšlikuma mērķi un saturs

1.1 Priekšlikums paredz uzlabot kontroļu biežumu, kvalitāti un saskaņotību ar sociālo likumdošanu ceļu transporta sektorā ar mērķi veicināt šīs likumdošanas ievērošanu. Pareiza šo noteikumu piemērošana radīs pozitīvu ietekmi uz ceļu drošību, lojālu konkurenci ceļu transporta jomā, kā arī šoferu veselību un drošību.

1.2 Pēc priekšlikumā teiktā, kontroļu skaitam jābūt veiktam vismaz 3 % vadīšanas dienu skaitam. Priekšlikums paredz tādu procedūru, kurā iecerēts nākotnē šo minimālo procentu likmi palielināt. Vismaz 30 % no kontrolēm jābūt veiktām uz ceļiem, bet 50 % – uzņēmumos.

1.3 Jāuzlabo kontroļu kvalitāte, kontroļu harmonizācijai jābūt garantētai ar kopēju noteikumu pieņemšanu, jāuzlabo kontroles aģentu apmācība, saskaņota starptautisko kontroļu biežuma organizēšana, kontroļu koordinācija katrā no Dalībvalstīm, informācijas apmaiņa starp valstīm, saskaņota risku un pārkāpumu smaguma klasifikācija, Komitejas, kuru prezidētu Komisija, izveide, kuras uzdevums būs vienota noteikumu interpretācija un kontroļu kvalitātes un harmonizācijas uzlabošana.

2. Vispārējie novērojumi

2.1 Komiteja uzskata, ka kvalitatīvas kontroles ir galvenais etaps procesam, kas uzsākts ar piemērotas likumdošanas pieņemšanu un kas aizsāk efektīvu sankciju piemērošanu. Ņemot vērā to, ka sociālā likumdošana ceļu transporta jomā ir uz attīstības ceļa (noteikumi par vadīšanas ilgumu, pārtraukumiem un atpūtas stundām, kā arī kontroles veidiem, zināšanai – tahigrāfs), Komiteja konstatē, ka arī kontroles noteikumos ir veicamas izmaiņas.

2.2 Komiteja pilnībā atbalsta Komisijas priekšlikumu gan par likumdošanas piemērošanas uzlabošanu kontroļu jomā, gan to harmonizāciju. Komiteja uzsver, ka šāda harmonizācija izriet no viennozīmīgas noteikumu un konvenciju, kas pieņemtas starp Dalībvalstīm un attiecas uz pārkāpumu smagumu, interpretācijās.

2.3 Ņemot vērā patreizējo kontroļu biežumu, kas ir ļoti atšķirīgs starp Dalībvalstīm, Komiteja piedāvā katrā Dalībvalstī veikt kontroles vismaz 3 % no vadīšanas dienām. Komiteja atzīst, ka lielākajā daļā Dalībvalstu administratīvajām struktūrām tas var radīt lielu slodzi, it īpaši jaunajās Dalībvalstīs. Visbeidzot Komiteja atzīmē, ka Komisijas ikgadējie ziņojumi par ieguldīto darbu un reģistrētajiem rezultātiem kontroles jomā rāda, ka liela daļa patreizējo Dalībvalstu ir pieņēmuši attiecīgos mērus, lai ievērotu minimālās spēkā esošās kontroles modalitātes. Komiteja uzskata, ka līdz ar jauno normu pieņemšanu, Dalībvalstīs jāpieņem to pēc iespējas precīzāki piemērošanas kritēriji attiecībā par nacionālo kontroles instalāciju kapacitāti, lai izvairītos no bīstamās situācijas, kas minēta 2.4. paragrāfā. Šajā sakarā Komiteja atbalsta numeriskā tahigrāfa ieviešanu un uzskata, ka šeit runa ir par efektīvu līdzekli, kas ļautu precizēt piedāvāto normu. Tomēr, ņemot vērā to, ka ir gandrīz neiespējama likumā paredzētā datuma (nākošā gada 5. augusts) ievērošana, jo instalācijas vēl nav gatavas, tās vismaz vēl ir jānotestē, Komiteja lūdz Eiropas Komisiju nekavēties sagatavojot skaidru ziņojumu, lai izvairītos no nelikumīgām kontrolēm un interpretācijas atšķirībām starp valstīm, un par to informēt attiecīgo sektoru. No tiesiskā viedokļa Komisāres Lojolas de Palacio (Loyola de Palacio) raksts dalībvalstīm, kurš pats par sevi ir skaidrs, tomēr nav pietiekams.

2.4 Komiteja piekrīt Komisijas pozīcijai, kurā teikts, ka kontrolēm turpmāk jābūt veiktām arī uzņēmumos, tāpat kā arī uz ceļiem. Kontroles, kas veicamas uzņēmumos, ir daudz kompleksākas nekā tās, kas veicamas uz ceļiem. Tādā veidā tiktu iegūta pilnīgāka informācija par to, kā uzņēmumi ievēro noteikumus. Tomēr Komiteja baidās, ka pienākums uzņēmumos kontroles veikt vairākas dienas, var novest kontrolierus līdz tam, ka viņi priekšroku dos lielāku uzņēmumu kontrolei, jo tur viņi noteiktā laika sprīdī kontroli varēs veikt vairāk vadīšanas dienas nekā mazos uzņēmumos vai kontrolējot atsevišķus braucējus. Komiteja uzskata, ka sākotnēji piedāvātā procentu likme (50 %) ir pārāk augsta. Ja arī Dalībvalstis piekristu papildus normu pieņemšanai attiecībā par minimālās kontroles daudzumu, arī 40 % šķiet ir daudz.

2.5 Komiteja šaubās par priekšlikuma efektivitāti uz ceļiem kontrolēt atsevišķu nosacījumu par darba laiku ievērošanu. Direktīva Nr. 2002/15/EC paredz izņēmumus maksimālajam nedēļas darba laika ilgumam. Definīcijas darba laikam un brīvajam laikam starp Dalībvalstīm var būt atšķirīgas, tāpat "nakts ilgums" ne visur būs vienāds. Tieši tāpēc Komiteja iesaka vēl neiestrādāt I pielikuma A daļā normu uz ceļiem kontrolēt darba laika ievērošanu. Tā vietā Eiropas Komisija vai Komiteja piedāvāja, lai direktīvas 13. pants kalpotu kā šādas kontroles lietderības izpēte. Tomēr Komiteja uzskata, ka ceļu kontroles laikā šoferim, kurš nav ES pilsonis, bet vada automašīnu, reģistrētu kādā no ES valstīm, pamatojoties uz reglamentu Nr. 881/92 (ar grozījumiem) būtu jāuzrāda nepieciešamā atestācija.

2.6 Komiteja atzīst kontroļu neitralitātes svarīgumu attiecībā pret konkurenci un lūdz Komisijas priekšlikuma izskatītājiem garantēt šo neitralitāti.

2.7 Komiteja uzskata, ka 3 % kontroļu biežums ļautu iegūt samērā precīzu priekšstatu par pasākumiem, ar kādiem transporta uzņēmumi ievēro noteikumus, tas ļautu koncentrēt kontroles un sodīt pārkāpējus. Ja efektīvas sankciju politikas piemērošana ir harmonizēta, maz ticams, ka nākotnē vispārējo kontroļu minimālā procentu likme būtu paaugstināma, arī tad, ja numeriskā tahigrāfa ieviešana to atļautu.

2.8 Komiteja atbalsta Komisijas priekšlikuma elementus, kas ir vēlti aspektiem, kas ceļu transporta uzņēmumiem un starptautisko pārvadājumu šoferiem liktu pievērst uzmanību labi apmācītiem aģentiem, vienveidīgai noteikumu interpretācijai, pārkāpumu harmonizētai klasifikācijai pēc to smaguma, un problēmu gadījumos iespējai katrā valstī griezties pie attiecīgajām atbildīgajām instancēm.

3. Īpašas piezīmes

3.1 2. panta 1. punkts

Atsaucoties uz vispārējiem novērojumiem par darba laiku kontrolēm uz ceļiem, Komiteja atzīme, ka mobilo strādājošo,

kuri nav šoferi, darba laiks reti kad tiek reģistrēts ar numeriskā tahigrāfa palīdzību, un tas ne vienmēr atbilst šoferu darba laikam.

3.2 9. panta 3. punkts

Komiteja atbalsta ideju, ka proporcionāla finansiāla sankciju sistēma turpmāk vairs neradīts priekšrocības, ar kādām bija apveltīti pārkāpumi transporta jomā. Šajā sakarā tā pamatojas uz principa, ka šādas sankcijas izriet no Eiropas prasībām. Ņemot vērā komplikācijas, kādas rada šī sistēma, Komiteja uzskata, ka šīs sankcijas bieži sodus liks maksāt šoferiem vai transportētājiem, no kā peļņu gūst trešās personas. Visbeidzot, raugoties no juridiskā viedokļa, Komiteja saskata lielu problēmu: šoferis būs spiests pārsniegt vadīšanas laiku, lai atgrieztos pie sevis mājās tā vietā, lai nogaidītu atpūtas periodu pēc noteiktā vadīšanas ilguma kaut kur netālu no savām mājām, vai arī izmantot prāmja pakalpojumus un nenogaidīt noteiktās stundas. Pirmajā gadījumā ieguvējs būs tikai šoferis, taču otrajā situācijā ieguvēji ir visi tie, kas saistīti ar autopārvadājumiem. Komiteja uzskata, ka juridiskā bāze, ļaujot pēdējā gadījumā sodīt kravas nosūtītāju, ir ļoti sašaurināta. Visbeidzot Komiteja paredz lielas grūtības un ne sabalansētību saistībā ar konkurenci, ja Dalībvalstis praktizēs teoriju. Šajā sakarā Komiteja iesaka pieņemt pēc iespējas precīzākus kopējos noteikumus, kuros būtu aprakstītas situācijas, kurās sankcijas varētu tikt piemērotas trešajām personām, kas arī harmonizētu šīs sankcijas un vienveidīgi definētu nepieciešamos pierādījumus, uz kā pamata sankcijas būtu piemērojamas.

3.3 9. panta 4. punkts

Šis paragrafs Komitejai inspirē trīs pārdomas.

— 20 % likmes pārsniegšana vai ilgāks ikdienas vadīšanas laiks varētu būt par pamatu nepārvaramas situācijas (*force majeure*) gadījumā sakarā ar ārējo faktoru klātesamību kā sastrēgumi, ceļu remonta darbi, avārijas. 20 % likmi vajadzētu piemērot "parasto" pārkāpumu gadījumos.

— Ikdienas un iknedēļas atpūtas periodi Komisijas priekšlikumā ir definēti kā minimālie noteiktie periodi. Tā kā runa iet par definīciju, tad atkāpes šeit nav pieļaujamas. Komisija šajā punktā nav vienprātīga, un būtu vēlams, ja lēmums Nr. 3820/85, kas definē minimālo atpūtas perioda ilgumu, to izdalītu atsevišķā pantā.

— Lēmuma Nr. 3820/85 12. pants noteiktos apstākļos ļauj noteikumus pārkāpt. Lēmums Nr. 2135/98 (numeriskais tahigrāfs) īsti neļauj fiksēt šos pārkāpumus. Pēc Komitejas domām direktīvas attiecībā par kontrolēm priekšlikums jāizskata skaidrā veidā un pilnīgi.

3.4 16. pants

Sekojoši vispārējiem Komitejas novērojumiem par nepietiekamo kontroļu kapacitāti un nepieciešamību lielā daļā Dalībvalstu ieviest lielākajai daļai automašīnu numerisko tahigrāfu, lai sasniegtu jaunu minimālo kontroļu procentu likmi, un, ņemot vērā daudzās šaubas par konkrētu datumu, kurā šim numeriskajam tahigrāfam būtu jābūt ieviestam, Komiteja piedāvā, lai minimālā 3 % likme, kas definēta direktīvas priekšlikumā, netiktu ieviesta ātrāk kā pēc diviem gadiem no numeriskā tahigrāfa ieviešanas. Par pārējo Komiteja atbalsta piedāvāto datumu (2006. gada 1. janvāris), lai Dalībvalstis varētu sagatavoties harmonizācijai un sadarbībai.

3.5 EESK aicina Komisiju iesaistīt sociālos partnerus Eiropas līmenī attiecīgās komitejas darbā.

4. Kopsavilkums un slēdzieni

4.1 Komiteja pilnībā piekrīt Komisijas priekšlikumu mērķiem. Kvalitatīvas kontroles tā uzskata par galveno etapu procesā, kas sākas ar piemērotu likumdošanu un turpinās ar efektīvu sankciju piemērošanu. Komiteja uzskata, ka lielākā daļa priekšlikuma punktu ir pieņemami.

4.2 Tomēr būtu lietderīgi turpmāk ņemt vērā patreizējo kontroles kapacitāti Dalībvalstīs un šīs kapacitātes pieņemšanas limitus. Tādēļ Komiteja pārejas perioda laikā iesaka noteikt 40 % kā minimālo kontrolējamo darba dienu procentu likmi uzņēmumos.

4.3 Tāpat, ka Komisija, arī Komiteja piekrīt, ka 3 % kontroļu biežums ļauj iegūt pietiekami precīzu priekšstatu par pasākumiem, ar kādiem transporta uzņēmumi ievēro noteikumus, un ļauj koncentrēt kontroles un sodīt pārkāpējus. Šis procentu likmes palielināšana vairs nav nepieciešama.

4.4 Komiteja atbalsta viedokli, ka proporcionāla finanšu sankciju sistēma novērsīs priekšrocības, ar kādām līdz šim ir apveltīti pārkāpumi, saistīti ar transportu. Šīm sankcijām, kuras izriet no kopienas tiesībām, jābūt balstītām uz tādu tiesību bāzi, kas ļautu sodīt ne tikai šoferus un/vai pārvadātājus.

4.5 Ņemot vērā to, ka pastāv daudzi nacionālie un starptautiskie izņēmumi attiecībā par darba laiku, Komiteja iesaka I pielikuma A daļā vēl neiekļaut darba laika kontroli uz ceļiem.

Komiteja uzskata par loģisku, ka ceļu kontroles gadījumā jāpārbauda vai šoferim, kurš nav ES Dalībvalsts pilsonis, bet vada kādā no ES valstī reģistrētu automašīnu, ir nepieciešamā atestācija.

Briselē, 2004. gada 3. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidents

Roger BRIESCH